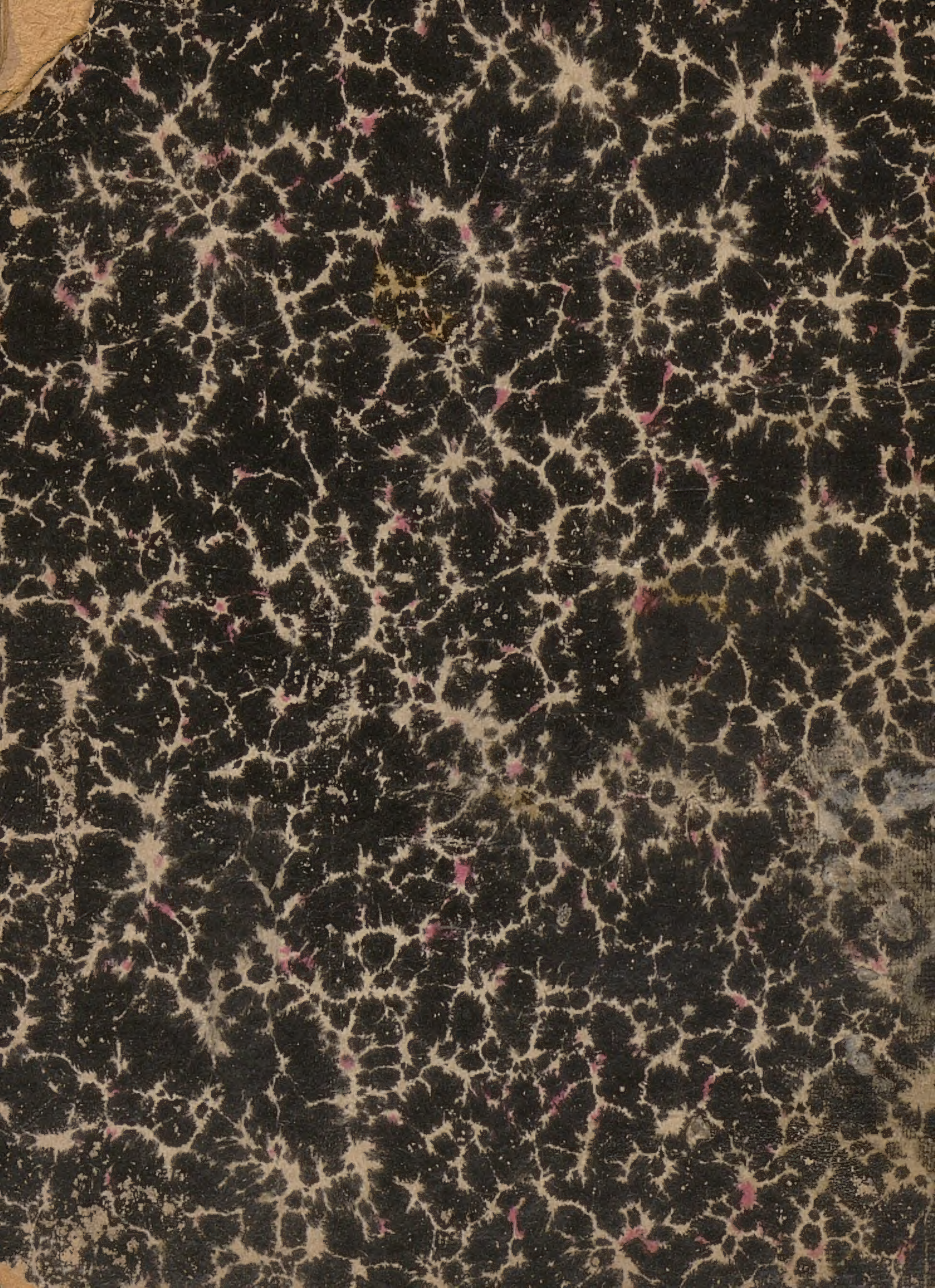

אל כבוד אבי מורי

מָרְדְּכַי בֶּן יְהוּדָה לֵיבּ רָאזֶעט

ואל כבוד אמי מורתי

שָׂרָה לֵאָה בַּת תַּנְחוּם לְבֵית מַלְבִּין.

מנחה שלוחה.

מאת בנם

המחבר.

כִּלָּה עוֹרִי וּבְשָׂרִי, מַר־מָוֶת בִּלָּנִי!
הֲדַקַנִי לֶעָפָר, בִּקְעַנִי לַצֶּמַח
(כִּי אַתָּה הַיּוֹצֵר וַאֲנִי הַחֹמֶר הִנְנִי),
אַךְ אֶת נַפְשִׁי הַנִּשְׁאָרָה מִסִּפְרִי לֹא תְּמַח.
י. ל. ג.

תוכן

אֶל הַשִּׁירָה.

וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ (תהלים פ״ז)

1878.

עוּרִי בַּת שִׁירָתִי אַל נָא תִתְרַחֲקִי,
אוֹהַבְךְ אָנִי, לָמָּה זֶה תִתְחַמָּקִי,
לָמָּה הַפַּעַם גַּלְמוּד עֲזַבְתִּנִי
מָה תֶחֱשֶׁה שִׁירָתִי?–עֲנִינִי, עֲנִינִי!
הָהּ! מָעַלְתְּ בִּי! לַשָּׁוְא עִטִּי אָנִיעַ..
הָהּ, אֵיכָה בִּלְעָדֵךְ אָשִׁיר, אָרִיעַ!

מֵעוֹדִי אֲהַבְתִּיךְ, אַתְּ חַיֵּי רוּחִי,
לְנַפְשִׁי מֵהֲגוּת בָּךְ לֹא אָמַרְתִּי „נוּחִי",
חָשַׁבְתִּי, הָגִיתִי בְּכָל חוֹם רִגְשׁוֹתַי,
קָרַעְתִּי סְגוֹר לִבִּי, פָּלַחְתִּי כִלְיוֹתַי,
וְעַתָּה אֵיךְ אֶשְׁקוֹט, הָהּ, אֵיךְ אַרְגִּיעַ
בִּלְעָדֵךְ אֵיכָה רִנָּה אַשְׁמִיעַ!

לֵילוֹת אֵין מִסְפָּר הֵן שְׁנָתִי גָּזַלְתִּי ,
רוּחִי , נַפְשִׁי , הַשִּׁירָה לָךְ אָצַלְתִּי ,
לִבִּי , וּבְשָׂרִי עַל מִזְבְּחֵךְ הִקְרַבְתִּי
וּבְלִי נֶפֶשׁ , אַךְ מִמֵּךְ , חַיִּים שָׁאַפְתִּי ;
וְעַתָּה הָהּ ! אֵיךְ אָשִׁיר אָרִיעַ ,
בִּלְעָדֵךְ אֵיכָה רְנָנָה אַשְׁמִיעַ ?

הָבָה בַּת שִׁירָתִי הָבִי הוֹדֵךְ ,
נָא אֲהוּבָתִי , הֲרִיחִנִי נָא שְׁמָנֵךְ ;
אֶת רוּחֵךְ בַּקֹּדֶשׁ אֹתִי תַּלְבִּשִׁי
וְאֶת רִגְשֵׁי לְבָבִי בְּהוֹדֵךְ קַדְּשִׁי
גַּם קֶרֶן אוֹרֵךְ עַל כִּנּוֹרִי יוֹפִיעַ ,
בִּלְעָדֵךְ לֹא אוּכַל רְנָנָה הַשְׁמִיעַ .

מַה זֹּאת , אֲהוּבָתִי ! הַעוֹדָךְ תַּחֲרִישִׁי ?
לְהַצִּילֵנִי מִמְּבוּכָה אֲהָהּ לֹא תָחִישִׁי ?
אֶעֶזְבֵךְ לָעַד אִם עוֹד תַּעַזְבִינִי ,
נִתְפָּרֵד לָנֶצַח — אֶשְׁכָּחֵךְ וּשְׁכָחִינִי ! . .
מָעַלְתְּ הַפַּעַם כֹּה אֶמְעַל גַּם אָנִי ,
הִתְפָּרְדִי מִנִּי — אֶתְפָּרֵד גַּם אָנִי .

נִתְפָּרֵד, לֹא לֹא! וְנַפְשִׁי בַל עוֹד אִתִּי,
אֶגְוַע לָנֶצַח—וְאַתְּ אֲהָהּ תַּשְׁקִיטִי!
הָהּ מִתֵּךְ אָנִי, אַתְּ אֶת נַפְשִׁי רָצַחַתְּ;
כָּל חֶמְדוֹתַי גַּם יַחַד עִמֵּךְ לָקַחַתְּ,
הַשִּׁירָה, הַשִּׁירָה! אַתְּ עֲבַרְתִּנִי;
אֶעֱזֹב הַתֵּבֵל כִּי אַתְּ עֲזַבְתִּנִי...

* *
*

מַה זֶּה, אוֹהֲבִי, מַה זֶּה הֶבֶל תַּבִּיעַ,
מַה יֶּהְגֶּה חִכְּךָ, לָמָּה שָׁוְא תָּרִיעַ,
מַה תָּרִיד בְּשִׂיחַ, מַה זֶּה תָּהִימָה,
בְּנַפְשִׁי לְךָ שֶׁקֶר אֵיךְ זֶה אָשִׂימָה?
לֹא בַנְתָּ לְרֵעִי מַה פֹּה זֶה עָשִׂיתִי,
אוּלַי שְׁכַחְתַּנִי, הֵן אוֹתְךָ נִסִּיתִי.

מֵרָחוֹק רֶגַע עָמַדְתִּי נֶגְדֶּךָ,
הִתְאַפַּקְתִּי מְעַט לָגֶשֶׁת אֵלֶיךָ,
לִפּוֹל בֵּין זְרוֹעֶךָ, לְהוֹשִׁיט לְךָ יָדִי,
עַד כִּי רָאִיתִי כִּי עוֹדְךָ עִמָּדִי;
גְּשָׁה נָא וְקָחֵנִי גַּם אֶת דּוֹדַי לְךָ קָח,
הֵן לִבִּי אֵלֶיךָ, אֶשְׂמַח—וּשְׂמָח.

הָרִימָה הוד קולְךָ בְּשִׁיר עַל לוּחַ,
קַח גַּם הַשֵּׁבֶט רֶגַע בַּל תָּנוּחַ,
הָכֵן כִּנּוֹרְךָ, חֲזֵק מֵיתָרֶיךָ,
וְאָנֹכִי בָּרוּחַ אַחֲזִיק יָדֶיךָ;
בֶּטַח אֵין פַּחַד נָגִיל נָשִׁיר יָחַד,
בֶּטַח אֵין פַּחַד נָגִיל נָשִׁיר יָחַד.

הָאָבִיב.

1878.

שִׁפְעַת הַתּוֹלָדָה לָבְשָׁה הָאָרֶץ,
חֲמֻדוֹת שָׁמַיִם עַל אֲדָמָה שֻׁלָּחוּ,
הַחוֹרֶף בַּיְּקוּם לֹא יִפְרֹץ עוֹד פָּרֶץ,
מִכָּל חַלּוֹנֵי בֵּית אֲרֻבּוֹת נִפְתָּחוּ;
הִנֵּה חַג לַיְקוּם לְכָל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל סָבִיב,
רַשָּׁרִים. לָרָשִׁים, הֵידָד, חַג הָאָבִיב.

לַשָּׂדֶה וָכַרְמֶל, לַגַּנִּים וּכְרָמִים,
לַלְּבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן, לֶהָרִים וָיַעַר,
לְשִׁבֳּלִים וּדְשָׁאִים, לְדוּדָאִים וְנִצָּנִים,
לָאָדָם לַחַיָּה, לְזָקֵן וָנַעַר,
לַמִּסְכֵּן לֶעָשִׁיר, לַדַּל וְצוֹלֵחַ,
לְכֻלָּם בָּא הָאָבִיב, הֵידָד שָׂמֵחַ!

מֵאַרְזֵי אֵל שִׂיא חָסְנָם שָׁמָיִם,
עַד יְרַקְרַק דֶּשֶׁא לָאָרֶץ שִׂחוּחַ,
מֵאַרְיֵה וְנָמֵר אַבִּירֵי הַחַיִּים,
עַד נֶפֶל הַנְּמָלָה וּזְבוּב פּוֹרֵחַ,
מֵאֲצִילֵי אֶרֶץ עַד עוֹבֵד אֲדָמָה,
לְכֻלָּם הָאָבִיב מַרְפֵּא וּנְחָמָה.

עַל הַר וָגֶבַע, עַל כָּל עֵץ וָאֶרֶז,
עַל כָּל גַּרְגִּיר חוֹל, אָבָק דַּק וָחוֹחַ,
עַל סַלְעֵי מָגוֹר, גַּם עַל אַשְׁפָּה נִפְזֶרֶת,
עַל קוֹץ וְדַרְדַּר, עַל כָּל חוֹטֶר צוֹמֵחַ;
עַל כֻּלָּם חֲקוּקָה כְּתוּבָה יְשָׁרָה:
„חַג הָאָבִיב" הֶאָח! מִפְּנִינִים יְקָרָה!

הֶאָח אָבִיב! אַב כָּל הַיְקוּם יַחַד,
הֶאָח נְאוֹת שָׂדַי – כִּנְאוֹת שַׁדַּי מִמַּעַל,
כָּל יְצוּרֵי הַתּוֹלָדָה אַךְ שְׁלֵוִים מִפַּחַד,
וַעֲדָנִים יְקָרִים לָמוֹ אֶרֶץ תַּעַל,
חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים יַעֲלוּ יִצְמָחוּ,
לְמַלֵּא אֶת רַעֲבוֹן הָרֵעִים בָּאָחוּ.

חוֹרֶף – לַחֲרָפוֹת! אֲבַדּוֹן לְךָ אַכְזָרִי,
יֶשַׁם הַסְּתָיו! אָב תּוּגָה וָעֶצֶב,
הָאָבִיב הִנֵּה בָא לְמָזוֹר חַיִּים וָצְרִי,
וְהַקַּיִץ בְּהַקִּיצוֹ, יִתֵּן קֵץ וָקֶצֶב,
לִשְׁנֵי מַלְכֵי תָפְתֶּה: „כְּפוֹר וָקֶרַח״,
וְעַל מְקוֹמָם הֶאָח אַךְ צִיץ אַךְ פֶּרַח.

אַךְ גִּשְׁמֵי נְדָבוֹת שָׁמַיִם יַרְעִיפוּ,
אַךְ טַל יִטָּל מֵעַרְפַלֵּי רָקִיעַ,
וּלְרַגְלָם שׁוֹשַׁנִּים רֹאשָׁם יָנִיפוּ;
הַזָּמִיר מִקִּנּוֹ אַךְ זְמִירוֹת יַשְׁמִיעַ,
עֲלֵיהֶם יִתְעַנְּגוּ כָּל הוֹלְכֵי לָשׁוּחַ,
וּנְעִימוֹת עֵדֶן עוֹלוֹת בָּרוּחַ.

פֹּה צִפּוֹר דְּרוֹר תִּבְנֶה לָהּ בָּיִת,
בִּקְצֵה הַחַלּוֹנוֹת שָׁם קִנָּהּ תְּקַנֵּן,
אֲבַק הָאֲדָמָה עֲלֵי עֵץ וָזַיִת!
הֵמָּה הֵיכָלָהּ! שָׁמָּה תְּרַנֵּן,
תֵּצֵא לַטָּרֶף אַךְ יוֹם כִּי יָפוּחַ,
תִּיגַע גַּם תִּמְצָא אַחַר תָּנוּחַ.

פה בַּמָּצוֹר־צוּרִים, יְצוּרִים יוּצָּרוּ,
וּפֹה תַּחַת אַלּוֹן מִחְיָתָם יִמְצָאוּ,
פה כְּנִקְרַת קוֹרָה אוֹתוֹת קֵן נִכָּרוּ,
וּפֹה דְרוֹר וְזָמִיר עַל כַּנְפֵי רוּחַ יִדְאוּ
פה רַעַם וּבְרָקִים תֵּבֵל יַרְעִישׁוּ,
וּפֹה קַרְנֵי אוֹר בָּהִיר מִשָּׁמַיִם יָחִישׁוּ.

פה הָלוֹךְ וּבָכֹה יֵלֵךְ הַזּוֹרֵעַ,
וּפֹה בְּרִנָּה תִקְוָתוֹ לָשֵׂאת אֲלֻמּוֹתָיו,
פה יִתְאוֹנֵן „מָתַי אֶמְצָא מַרְגּוֹעַ"!
וּפֹה יִשְׁכַּב יָנוּחַ בֵּין תַּלְמֵי שְׂדוֹתָיו,
פה מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב לַעֲמוֹל יַט שֶׁכֶם,
וּפֹה מֵעֲמַל כַּפָּיו הִנֵּהוּ שְׂבַע לֶחֶם.

בַּקַּיִץ יָקִיץ כָּל אִכָּר מִשְּׁנָתוֹ,
יִתְעוֹרֵר כָּל רוֹעֶה מִתַּרְדֵּמַת הַחוֹרֶף,
יֵצֵא מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב לַעֲבוֹדָתוֹ,
וּלְכָל חֶמְדַּת הַתֵּבֵל יִפְנֶה אַךְ עוֹרֶף,
לְשַׂהֵד שְׂדוֹתָיו יְאַשֵּׁר אֲשׁוּרָיו,
הֵמָּה תַּעֲנוּגָיו כֹּה הִסְכִּין מִנְּעוּרָיו.

אַךְ דֶּשֶׁא אַךְ דֶּשֶׁן אֶרֶץ מְלֵאָה,
אַךְ צַחֲצָחוֹת וָנוֹעַם יִשָּׂא הָרוּחַ,
סָפוּ תַמּוּ כָּל סַעַר כָּל שׁוֹאָה,
מַרְתִּיחִים יַמִּים כְּסִיר נָפוּחַ,
יִשְׁקְטוּ נְהָרוֹת, אֲגַמִּים יִשְׁלָיוּ,
וּפְתוֹתֵי קָרְחָם הָיוּ כְּלֹא הָיוּ.

אַךְ שֶׁמֶשׁ צְדָקוֹת תָּהֵל מִן שָׁמַיִם
אַךְ נוֹחַם אַךְ מַרְפֵּא צָרוּר בִּכְנָפֶיהָ,
מִמֶּנָּה יִשְׁאָפוּ כָּל הַיְצוּרִים הַחַיִּים,
יֶלֶא כָּל עֵט הַגֵּד מַעֲשֶׂיהָ,
הִיא תִזְרַח לַיְקוּם, הִיא תָּאִיר לָאָרֶץ,
הִיא תָּחֵם לַיְצוּרִים — תִּגְדֹּר כָּל פֶּרֶץ.

בַּת מִי אַתְּ — אַתְּ תּוֹלָדָה נֶחְמָדֶת?
מִי הוּא מְחוֹלְלֵךְ אָבִיךְ אַיֵּהוּ?
מִי זֶה פְּקָדֵךְ „וַתְּהִי נִפְקָדֶת?"
מַה־שְּׁמוֹ כִּי אֵדַע אֵיךְ אֲכַנֵּהוּ?
אָנָה מוֹשָׁבוֹ הֶרְאוּהוּ עֵינֵי אִישׁ?
פִּתְרִי לִי כָּל אֵלֶּה הַגִּידִי חִישׁ!

בַּת מִי אָנִי? בַּת בּוֹרֵא רוּחַ!
הוּא מְחוֹלְלִי גַּם אָבִי הִנֵּהוּ,
הוּא פְּקָדַנִי עַל כָּל עֵץ וָשִׂיחַ,
שְׁמוֹ פֶּלֶא, אַךְ בְּשֵׁם „אֵל" תְּכַנֵּהוּ,
בַּמָּרוֹם יְרוּמֵם לֹא שְׁזָפַתּוּ עַין גָּבֶר...
אַךְ טוֹב הוּא „הָאֵל" מֵאִתּוֹ אֵין שָׁבֶר.

הָאַהֲבָה.

1878.

כָּל נוֹפֶת צוּף, כָּל טוּב טַעַם,
כָּל נוֹעַם חֶלֶד, תַּעֲנוּגֵי בְשָׂרִים,
כָּל חֶמְדַּת גֶּבֶר תֵּמַּת אַךְ וָעַם!
הֵיכְלֵי עוֹנֶג שָׂרוֹת גַּם שָׂרִים,
הֶבֶל תֵּמָּה יָחַד, לֹא אֶשָּׂא עֲלֵיהֶם רִנָּה,
אִם הָאַהֲבָה אֵינֶנָּה, שָׁמָּה אַךְ קִינָה.

לֹא עוֹשֶׁר וְכָבוֹד זָהָב וָכֶסֶף,
לֹא פְּנִינִים וְשׁוֹהַם יָשְׁפֵה וָלֶשֶׁם,
לֹא שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ גַּם כּוֹכְבֵי נֶשֶׁף,
לֹא נוֹעַם הָאָבִיב לֹא נִדְבַת הַגֶּשֶׁם,
הֶבֶל תֵּמַּת יָחַד, לֹא אֶשָּׂא עֲלֵיהֶם רִנָּה,
אִם הָאַהֲבָה אֵינֶנָּה, שָׁמָּה אַךְ קִינָה.

לְבוּשֵׁי מַחֲלָצוֹת בְּגָדִים מְכֻבָּדִים ,
שׁוֹשַׁנִּים וְצִיצִים צִמְחֵי תִפְאָרָה ,
עִשְׂבֵי יְרַקְרַק עֵצִים נֶחְמָדִים ,
לֹא יָדִין בָּם רוּחִי , הֵמָּה אַךְ סָרָה ,
הֶבֶל הֵמָּה יָחַד , לֹא אֶשָּׂא עֲלֵיהֶם רִנָּה ,
אִם הָאַהֲבָה אֵינֶנָּה , שָׁמָּה אַךְ קִינָה .

כָּל חֶמְדַּת הַתֵּבֵל עֹנֶג וָנַחַת ,
כָּל שַׁעֲשׁוּעֵי נוֹעַם בָּאָרֶץ מִתָּחַת ,
כֶּעָשָׁן יַחַד יִכְלוּ לַשַּׁחַת ,
כֻּלָּם חַיִּים יִרְאוּ פִּי פָּחַת .
אַךְ הָאַהֲבָה בַּת אֵל חַיִּים ,
הִיא בַת אַל־מָוֶת , מִבְּנוֹת הַשָּׁמַיִם .

מַה יִּתְרוֹן לַגֶּבֶר פֹּה עֲלֵי אֲדָמוֹת ,
מָה הֵמָּה תִקְווֹתָיו תִּקְוַת בֶּן אָדָם ?
כָּל טוּבוֹתָיו מֵעָל ! עַד יָבֹא יוֹם יָמוּת!
הֲלַכְנָה תֹאבַדְנָה לֹא יוֹשִׁיטוּ לוֹ יָדָם ;
אַךְ הָאַהֲבָה בַּת אֵל חַיִּים ,
הִיא בַת אַל־מָוֶת מִבְּנוֹת הַשָּׁמַיִם .

בַּחֶמֶד, בַּנּוֹעַם, בְּחֵן וָיוֹפִי,
בְּהוֹד, בֶּהָדָר, בְּכָל יְקָרַת הַתֵּבֵל,
אֵין חֵפֶץ כָּמוֹ, בָּם אֶתֵּן דוֹפִי;
כִּי אָסוֹן הַשָּׂשׂוֹן, הַנֵּבֶל אַךְ אֵבֶל,
אַךְ הָאַהֲבָה בַּת אֵל חַיִּים,
הִיא בַּת אַל־מָוֶת מִבְּנוֹת הַשָּׁמַיִם.

מָה הֵנָּה הַטּוֹבוֹת פֹּה יִרְאֶה גָּבֶר,
הֲלֹא רַבִּים מֵהֶם רָעוֹת מָלָאוּ,
וּמָה הֵן הַטּוֹבוֹת עַל לֵב פֶּצַע וָשֶׁבֶר,
כָּל הַחֲמוּדוֹת שֶׁקֶר מִמְּקוֹר אַכְזָב יָצָאוּ;
אַךְ אַתְּ אַהֲבָה מְאֹד נֶחְמֶדֶת,
אִם בְּלֵב גֶּבֶר נָוֶךְ יוֹסֶדֶת.

אֵין טוֹב בָּאָרֶץ גַּם נוֹחַם בָּהּ אָיִן,
הַתֵּבֵל אַךְ תֶּבֶל אֵין בָּהּ כָּל חוֹפֶשׁ,
תַּעֲנוּגִים תּוּגִים רַע עַיִן הַיַּיִן,
מַאֲכָלִים — גְּלָלִים, הַנּוֹפֶת — תּוֹפֶת;
אַךְ אַתְּ אַהֲבָה מְאֹד נֶחְמֶדֶת.
אִם בְּלֵב גֶּבֶר נָוֶךְ יוֹסֶדֶת.

הָעוֹשֶׁר אַךְ חוֹסֵר לְאִישׁ הַדַּעַת,
שַׁחַת־הַנַּחַת הַטּוֹבָה אַךְ תּוֹעֵבָה,
בְּחַיֵּי גֶבֶר הֵמָּה יִתְּנוּ מִגְרַעַת,
יְקַצְּרוּ חַיָּתוֹ יְקָרְבוּ לוֹ שֵׂבָה;
אַךְ אַתְּ אַהֲבָה מְאֹד נֶחְמֶדֶת
אִם בְּלֵב גֶבֶר נָוֶךְ יוֹסֶדֶת.

מַה מְּאֻשָּׁרִים לָנֶצַח רַעְיָה וָגֶבֶר,
הָאַהֲבָה בְּתַעֲנוּגֶיהָ חָלְצָה לָמוֹ שַׁד,
וּבִנְעִימוּת חֶבְלָה אָגְדָה הַחֶבֶר;
מְאֻשָּׁרִים הֵם נֶצַח מָצְלָחִים עֲדֵי עַד,
הָאַהֲבָה הָאַהֲבָה אַתְּ חַיֵּי חֶלְדֵּנוּ!
אַחֲרַיִךְ נָרוּצָה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ.

מַה יָּקָרְתְּ אַתְּ אַהֲבָה נָעַמְתְּ מַה מְּאֹד,
בֵּין רֵעִים אֲהוּבִים מַה נָּעֲמָה אֲגֻדָּתֵךְ,
מְסַהֵר בַּחֹדֶשׁ אַתְּ לָמוֹ הוֹד,
כַּנִּצָּנִים יִפְרְחוּ רֵעִי חֲבֵרַיִךְ.
הָאַהֲבָה הָאַהֲבָה אַתְּ חַיֵּי חֶלְדֵּנוּ!
אַחֲרַיִךְ נָרוּצָה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ,

פֹּה שְׁלֵוָה יוֹשֶׁבֶת רַעְיָה נִכְבָּדָה,
בִּזְרֹעוֹת עֲדִינוֹת אֶת הוֹדָהּ חוֹבֶקֶת,
וּפֹה דוֹד אָהוּב יָגִיל בִּרְעָדָה,
עַל צַוְּארֵי אֲהוּבָתוֹ עָלָיו מִתְרַפֶּקֶת.
הָאַהֲבָה הָאַהֲבָה אַתְּ חַיֵּי חֶלְדֵּנוּ!
אַחֲרַיִךְ נָרוּצָה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ.

בֵּית הַדְּפוּס.

1878.

מַה נֶּחְמָדָה הַמַּרְאֶה פֹּה לָעֵינַיִם.
עִטִּי קְצַר כֹּחַ אִם לְתָאֵר הוֹאִילָה,
מַחֲזֶה חָכְמַת הַדְּפוּס רַחֲבַת יָדַיִם,
סֻגְּרוּ שְׂפָתָיו וּבִלְשׁוֹנוֹ אֵין מִלָּה.

חֲזַק נָא עִטִּי, פְּתַח שְׂפָתֶיךָ!
לְבַשׁ נָא חַיִל וּפְחֵה בִי הָרוּחַ!
וּבְרִית אַל נָא תָּפֵר בֵּינִי וּבֵינֶיךָ,
וּלְאָחִיךָ הַדְּפוּס נֵלְכָה לָשׂוּחַ.

בֵּין חוֹמוֹת קִרְיַת וו... חוֹמָה עוֹמֶדֶת,
חַלּוֹנוֹתֶיהָ זְקוּפִים מוּל גַּן נִטְעֵי פְרָחִים,
הַשֶּׁמֶשׁ בְּזֹהַר קַרְנֶיהָ כְּאֵשׁ יוֹקֶדֶת,
תּוֹפִיעַ עַל חֲפָצֵי[1] הַחוֹמָה, בְּסֵדֶר מוּנָחִים.

---

[1]) היודע מהלכי הדפוס, ידע את החפצים אשר אזכיר פה,

אוֹתִיּוֹת מוּצָּקִים נוֹצְצִים כַּכּוֹכָבִים ,
יַעַבְרוּ לִרְגָעִים תַּחַת שֵׁבֶט הַמְסַדֵּר ;
מִשָּׂרְתֵי הַדְּפוּס רָצִים גַּם שָׁבִים ,
וּכְלֵי הַדְּפוּס אַךְ כְּהָדָר לְהַדֵּר .

מְכוֹנַת בַּרְזֶל כַּבָּרָק מִתְנוֹסֶסֶת ,
סְפָרִים לַאֲלָפִים מִמְּקוֹרָהּ יֵצֵאוּ ,
גַּלֵּי גִלְיוֹנוֹת לִרְגָעִים מַדְפֶּסֶת ,
וְתַחְתָּם אֲחֵרִים לִרְבָבוֹת יָבוֹאוּ .

פְּקִיד הַמְּכוֹנָה עוֹמֵד הָכֵן ,
לְהָכִין הָאוֹתִיּוֹת יָשָׁר עַל כַּנָּם ,
בְּבוֹר הַמְּכוֹנָה כָּל אוֹת יִבָּחֵן ,
אֲחָדִים אִם יִמְחָקוּ חִישׁ יִתַּמֵּם .

פֹּה מִכְבַּשׁ מוּצָּק בִּיקַר הַדְרָתוֹ ,
בְּיַרְכְּתֵי הַדְּפוּס רֶגַע לֹא יָנוּחַ ;
לֹא חִישׁ כַּמְּכוֹנָה יַעְפִּיל פְּעֻלָּתוֹ ,
אַךְ לֹא נוֹפֵל מֵהַדְּפוּס בִּשְׁאָר רוּחַ .

פּח אַרְגָּזִים נֶחֱמָדִים כְּ־גַ־לְ־יִ־ם וְקוּפִּים,
מְלֵאֵי אוֹתוֹת שׁוֹנִים בְּמַרְאֵיהֶם,
וְהַמְסַדְּרִים בְּעַיִן בֹּקֶרֶת עֲלֵיהֶם כְּפוּפִים,
וְעַל הַגִּלָּיוֹן הַפָּרוּשׂ יָשִׂימוּ עֵינֵיהֶם.

מְטִילֵי בְדִיל בְּמִדָּתָם יִבָּדֵלוּ,
גּוּשֵׁי עוֹפֶרֶת לְסַדֵּר הוּכָנוּ,
מְרֻבָּעִים מְעֻגָּלִים בַּפָּז לֹא יְסֻלּוּ,
לְעֶרְכָּם לְחַשְׁבָם לֹא רַבִּים יֶחְכָּמוּ.

קַוִּים מְמֹרָטִים מִנְּחֹשֶׁת מוּצָקִים,
כָּל מַעֲשֵׂי צַעֲצוּעִים מֵהֶם יִתְפָּרְדוּ,
כָּל מַעֲשֵׂי רוֹקֵם מֵהֶם חֲלָקִים,
כָּל כְּלֵי הַזִּיפּוּס מְאֹד מַה נֶּחְמָדוּ.

מִי הוּא הַמַּמְצִיא כָּל אֵלֶּה לָאוֹר?
מִי שָׂם קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי עֵט עוֹפֶרֶת?
לוֹ יָאֲתָה תְהִלָּה, לוֹ נָכוֹן פְּאֵר,
הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וּשְׁמוֹ לֹא יִכָּרֵת.

שְׁמוֹ הַ־ט־וֹ־ב הָ־רִ־יּ־ם הוֹדוּ יַבִּיעוּ ,
שָׁבְתוּ אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁמוֹ לֹא שָׁבָת
הֲמֵת גוּטִינְבֶּעְרְג ? — חַי חַי הִנֵּהוּ !
שְׁמוֹ לָנֶצַח יִנּוֹן וְזִכְרוֹ אַל־מָוֶת .

קִינָה.

ביום מת עלי אחי מחמל נפשי שניאור זלמן, ל׳ אדר תרל״ט.

אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ,
לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ.
(תהלים מ״ט)

הוֹי מָוֶת אַכְזָר, תֹּפֶת יְלִיד הַשַּׁחַת!
הוֹי נֶצַח אָיוֹם, אַל־חַיִּים נוֹרָא!
הוֹי קֶבֶר בְּלִי, תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת!
הוֹי אַרְיֵה טוֹרֵף, מַשְׁלִיךְ עַל חַי מוֹרָא!
קָרָאתָ לְאֵיד וַיָּבֹא, לַשֶּׁבֶר — וַיֶּהִי,
לְאָחִי — הֵחָבֵא, לְאֵם וּלְאָב — נֶהִי.

נֶהִי! וּלְמִי? הָהּ לְמַחְמַל נַפְשִׁי,
הֵחָבֵא! וְאָנָה? בְּעִמְקֵי תְּהוֹם אָרֶץ,
לְנֶפֶשׁ אָח יָקָר, הָהּ, קָרָאתָ חָפְשִׁי;
תֵּשַׁע שָׁנִים הֶאָבַקְתָּ¹) עַד פָּרַצְתָּ פָּרֶץ,
עִבִּיתָ כָּשִׂיתָ בִּדְמֵי דַם עֲלָמִים,
עַד כִּי כִּלִּיתָ בּוֹ, הָהּ, חִצֶּיךָ הַשְּׁנוּנִים.

¹) תשע שנים חלה במחלת העצבים שבראש,

שְׁמַע נָא מָוֶת לְמִשְׁפָּטִי הִכֹּנָה ,
אוֹ אוּלַי צָדַקְתָּ נוֹכַחְתָּ בַשַּׁעַר ,
אִם כַּדּוֹב מִסְכּוֹ לֶאֱרוֹב תִּשְׁכּוֹנָה
הֲלֹא דַם תַּאֲוַת כְּחַיָּתוֹ יַעַר ,
וּבְאָחִי מַה מָּצָאתָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים ?
אַךְ גַּל עֲצָמוֹת , אֵין לוֹ דָמִים !

לֹא אֲיַסֶּרְךָ עַל כִּי כְבָר דָּמוֹ מָצִיתָ ,
כִּי כְדוֹב שַׁכּוּל תִּנֹּף וְלָךְ דַּם־הַלֶּחֶם ,
אַךְ לִבְלוֹעַ עַצְמוֹתָיו, לִשְׁאוֹל לָמָּה צִוִּיתָ ?
לְקַצֵּר חַיָּתוֹ מָה הִטִּיתָ שָׁכֶם ?
לָמָּה עַצְמוֹתָיו לֹא הִשְׁאַרְתָּ הַחַיּוֹת ,
לִבְכִי הוֹרִיד בְּיָגוֹן אַחִים וְאַחְיוֹת ?...

לוּ חָיָה בְחָלְיוֹ , — כֵּן יִקְרֶה בַּתֵּבֵל ,
כִּי יִרְוֶה לֵב גֶּבֶר עַד שְׁנוֹת חֶלְדֵּהוּ —
אִם שַׁעֲשׁוּעִים אָיִן , אַךְ לֹא יִכְבַּד הָאֵבֶל ,
הַתִּקְוָה הַכּוֹזֶבֶת „אוּלַי תְּרַחֲמֵהוּ" ,
תֶּרֶף אֶת יָדְךָ לְדַכֵּא חַיָּתוֹ ,
וְתַרְחִיק לוֹ חֹק יוֹם פְּקוּדָּתוֹ .

וְאַתָּה אָחִי, הוֹי מַחְמַד עֵינַי!
לֹא אֶנָּחֵם עָלֶיךָ עַד אֶהוֹם לָנֶצַח,
אֶזְעַק מָרָה עַד תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי,
הוֹי אֲבַדּוֹן נוֹרָא, מֶה הִגְדַּלְתָּ הָרֶצַח,
לְגַדַּע בָּחֳרֵי אַף חַיֵּי עוּל יָמִים,
לֹא פָּעַל כָּל עָוֶל, הוֹי גֶּבֶר תָּמִים!

וְאַתְּ אֵם כָּל חָי אֲדָמָה מְשַׁכֶּלֶת,
גַּם אַתְּ בְּרִית כָּרַתְּ עִם שֵׁד הַשַּׁחַת,
הוּא יִטְרוֹף יִרְמוֹס, וְאַתְּ, אַתָּה, אוֹכֶלֶת;
הוּא יִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָךְ יָבִיא מִרְקַחַת,
בַּעֲבוּר מָוֶת אַכְזָרִי אֲרוּרָה הָאֲדָמָה,
לָנֶצַח תְּהִי מִדְבָּר וּשְׁמָמָה.

הוֹי, אָח אָח! לוּ מַתִּי תַּחְתֶּיךָ,
מַחֲלָתְךָ הָאֲנוּשָׁה לוּ אֲנִי חָלִיתִי.
כִּי מַחֲלָתִי עָלֶיךָ כְּגֹדֶל שִׁבְרֶךָ,
מֵאֲנָה הֵרָפֵא כִּי כֵן גַּם צִוִּיתִי!
בַּל אֶשְׁכָּחֲךָ נֶצַח עַד אָבֹא עָדֶיךָ,
אָרִיד בְּבֶכִי עַד אֶגְוַע עַל קִבְרֶךָ.

וְקִבְרְךָ אַיֵּהוּ ? הֵן פֹּה בִּלְבָבִי !
לֹא בְלָעַתְךָ הָאָרֶץ · הֵן קִרְבִּי אֶרְאֶךָּ ,
פֹּה בְּכָל חַדְרֵי לֵב אַנְשֵׁי בֵית אָבִי ,
בְּכָל פִּנּוֹת הַבַּיִת יְקוֹנְנוּ עָלֶיךָ ,
כִּי פָעַלְתָּ מַעֲשֶׂיךָ בְּלֵב כָּל גֶּבֶר ,
עִם חָכְמָתְךָ כִּי רַבָּה הִגְדַּלְתָּ הַשָּׁבֶר ·

הוֹי , אָח אָח ! לַצָּרָה אֵיךְ נוֹצָרְתָּ ,
כָּל חַיֵּי חֶלְדְּךָ אֵיךְ לַשָּׁוְא חָיִיתָ ?
עַד גְּוַעְתָּ הָהּ וַאֲנָחוֹת הִשְׁאַרְתָּ ,
יָמִים רַבִּים יוֹם מוֹתְךָ רָאִיתָ ,
כִּי מַחֲלָתְךָ הָאַכְזָרִיָּה „מַחֲלַת הָראֹשׁ"
קָצְבָה יָמֶיךָ עַד עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ .

מִי יִתֵּן דִּמְעוֹתַי כְּקֶצֶף יָם נִגְרָשׁוּ ,
וְעֵינַי כִּתְהוֹם מַיִם תָּמִיד מָלְאוּ ,
כְּרַעַשׁ הֲמוֹן גַּלִּים עוֹרְקַי יִרְעָשׁוּ ,
לִבְכּוֹת עַל אָחִי כָּל אֵלֶּה יִיגָעוּ ·
כִּי גָדַל מֵהֶם הַמֵּת גַּם הַשָּׁבֶר ,
וּכְרֹב גָּדְלוֹ הָהּ אֵיךְ קָטָן הַקָּבֶר ,

הוי, אָח אָח! מַחְמַל הורים וְאַחִים,
לא בַמֵתִים תֵחָשֵׁב, כִּי תֵשֵׁב בְּחֶבִּי,
כָּל עוד אֶחִי וְכָל חוּשַׁי עוד לַחַיִּים,
תֶחִי גַּם אַתָּה, פֹּה עָמוק בְּלִבִּי,
בְּחַדְרֵי מַשְׂכִּיוֹתַי שָׁם קִבְרְךָ נֶצַח,
עַד אֶפּוֹל עַד אֶגְוַע אָז אֶשְׁכַּח הָרֶצַח.

בְּקוּמִי מֵחָלְיִי.

1878.

שָׁלוֹם לָךְ תֵּבֵל, שָׁלוֹם לְבָנַיִךְ,
שָׁלוֹם לָכֶם כָּל חָי, שָׁלוֹם לָךְ אֶרֶץ,
לָךְ וּ... שָׁלוֹם, שָׁלוֹם לִמְגוּרָיִךְ,
— לְכָל עוֹף כָּנָף גַּם זוֹחֵל גַּם שֶׁרֶץ;
שָׁלוֹם לָכֶם אוֹהֲבַי, הוֹרִים וְרֵעִים,
שָׁלוֹם לַאֲהוּבָתִי — לִבְנֵי תְמִים הֵעִים.

מִמֶּרְחַקִּים אֲהוּבַי עָדֵיכֶם בָּאתִי,
קָפַּצְתִּי דָלַגְתִּי עַד הֶאָח! אֶרְאֵיכֶם;
מֵעִמְקֵי תְהוֹם־אֶרֶץ שָׁלוֹם יָצָאתִי,
לְחַבֶּקְכֶם לְנַשֶּׁקְכֶם לִפּוֹל בֵּין זְרוֹעֹתֵיכֶם,
כִּצְבִי נִמְלַטְתִּי מִידֵי רוֹדְפֵי כֹחַ,
מִידֵי שׁוֹדְדֵי שַׁחַת בָּאתִי תָאוֹרֵחַ.

לַתֹּפֶת נִתְפַּשְׂתִּי לַגֵּיהִנֹּם גֻּנַּבְתִּי ,
לַשַּׁחַת נִשְׁחַתִּי לָאֲדָמָה נִדְמֵיתִי ,
לַקֶּבֶר נִקְרַבְתִּי לַקָּטֶל נִטַּלְתִּי ,
לַצּוּרִים נוֹצַרְתִּי לַבּוֹר נִבְרֵאתִי ,
לַקֶּרֶץ קֹרַצְתִּי לַכִּלָּיוֹן חִכִּיתִי ,
הַחַיִּים מָחִיתִי לַמָּוֶת אִוִּיתִי .

אָמַרְתִּי : „נִגְזַרְתִּי מֵאֶרֶץ הַחַיִּים ,
אֵין לִי עוֹד חֵלֶק פֹּה עֲלֵי אֲדָמוֹת ,
כָּל אֶחְיֶה אִם בָּאוּ עַד נֶפֶשׁ מַיִם ,
כָּל אֶחֱזֶה שֶׁמֶשׁ כָּל אֶרְאֶה נֶחָמוֹת ;
בִּידֵי נֶצַח נוֹרָא שָׁדוּד אֻפּוּלָה ,
וּבִדְמֵי עֲלָמַי בֶּעָפָר אֶתְגּוֹלֲלָה" .

„מָה אֲקַוֶּה" אָמַרְתִּי עֵת הִתְהַפָּכְתִּי ,
„מָה עוֹד אֲחַכֶּה אִם כְּבָר כָּלְתָה תִקְוָתִי" ;
מִלֵּב כָּל רֵעַי כַּמֵּת נִשְׁכַּחְתִּי ,
כִּי רָאוּ מַר גּוֹרָלִי , רָאוּ רָעָתִי ,
רָאוּ גַּל עַצְמוֹתַי עַל עַפְעַפַּי — צַלְמָוֶת ,
רָאוּ כִּי חַי אָנִי , אִם נִקְרָא חַיִּים—לַמָּוֶת .

„מָה אֶחְפּוֹץ עוֹד חַיִּים אִם חֶפְצִי רָחַק מֶנִּי ,
מָה אֹכַל עוֹד לֶחֶם אִם אֵל יִלְחַם בִּי ,
מָה אֶחְמוֹד כָּל חֶמֶד עֵת כִּמְעַט אֵינֶנִּי ,
מָה אֶתְמַרְמַר עוֹד אִם שַׁדַּי הֵרַע לִי ·
מָה אֲגָרֵשׁ מַחֲלָתִי אִם מִן גֵּו נִגְרַשְׁתִּי ,
מָה אֶתְאַוֶּה כָּל תַּאֲוָה אִם בַּתֵּבֵל מָאַסְתִּי ?...

מָה אֶרְדּוֹף עוֹד חַיִּים אִם עַל צַוָּאר נִרְדַּפְתִּי ,
מָה אֶקְרַע סְגוֹר לִבִּי אִם עֵינַי סְגָרוּ ,
מָה אַחֲלִיף עוֹד כֹּחַ אִם לַמֵּת נֶחְלַפְתִּי ,
מָה אַגְבִּיר חֲיָלִים אִם צִירַי גָּבָרוּ ,
מָה אֶתְנַחֵם עוֹד אִם כְּבָר כָּלוּ נִחוּמַי ?
הוֹי דְּמֵי לִבִּי , הוֹי דְּמֵי עֲלֻמַי !...

אֶדּוֹם וְלֹא אוֹסִיף כִּי כְבָר דָּמַי נִקְפָּאוּ ,
נוֹאֲשָׁה תִקְוָתִי כִּי מַחֲלָתִי אֲנוּשָׁה ,
מָה עוֹד אֲדַבֵּר וְכָל דְּבָרַי לָעוּ ,
לֹא אֶרְאֶה עוֹד אוֹר , לַקֶּבֶר אָחוּשָׁה ;
חִישׁ נָא מָוֶת כַּלֵּה מַהֵר מַעֲשֶׂיךָ ,
לָמָּה תַלְאֵנִי , שְׁלַח בִּי חִצֶּיךָ !

נוֹאֲלָה עֲצַתְכֶם רוֹפְאִים אֱלִילִים,
לַשָּׁוְא תַּעַמְלוּ לֹא עוֹד יֶשַׁע תִּמְצָאוּ!
מַה תְּחַבְּשׁוּ מֵת? הוֹי אֱוִילִים!
הַנִּיחוּנִי נָא גַלְמוּד, כִּי לַשָּׁוְא תִּיגָעוּ!
הַרְפּוּ מִתְּרוּפָה, אִם תַּחְבְּלֹתֵיכֶם הָבֶל,
עֲצַתְכֶם–מָעַל וּמְזוֹרְכֶם–אֵבֶל.

אַל תַּעַצְרוּנִי פֹה, לֹא עוֹד חַיִּים אֶתְאַוֶּה,
צִירַי וַחֲבָלַי! חַבְּלוּנִי נָא רֶגַע,
תּוֹדוֹת לָכֶם חֵלֶף פְּעֻלַּתְכֶם אַחֲוֶה,
חוּשׁוּ כָּל מַשְׁחִית שָׂטָן וָפֶגַע,
כַּלּוּ בִי חֲמַתְכֶם פְּזְרוּנִי לָרוּחַ׃
מִקִּצְפִּי וְרָגְזִי אַךְ אָז אָנוּחַ...

יִקְרַב נָא הַקֶּבֶר, תִּפָּתַח הַפַּחַת,
אֶשְׁאָלְךָ שְׁאוֹל אַבְּדֵנִי לָאֲבַדּוֹן׃
מְחֵנִי נָא מָוֶת שַׁחֵנִי לָשַׁחַת,
הֶרֶב כִּי תָצִיף תֵּנִית וְכִידוֹן,
הָרִים כַּסּוּנִי, שְׁטָפוּנִי גַּלֵּי מָיִם...
הוֹי רֹאשִׁי! הוֹי לִבִּי! קַצְתִּי בַחַיִּים!

מַה תַּשְׁפִּיקוּ כְּהֶבֶל הוֹרִים יְקָרִים ,
לִמְצוֹא לִי תְרוּפָה לְגֵהֶת לִי מָזוֹר ,
אַל תַּבִּיטוּ כִּי לֹא אֶצְרַח קוֹל לֹא אָרִים ,
כִּי מָה אֶקְרָא לְלֹא הוֹעִיל וְעוֹזֵר ,
אִם כְּבָר קָפְאוּ עוֹרְקַי חָלַל כִּי לִבִּי ,
נִגְהַעְתִּי מֵחַיִּים , הָהּ עוֹדֶנִּי בְּאִבִּי !

הַקַּיִץ כְּבָר עָבַר וְעוֹד לֹא נִרְפֵּאתִי ;
גַּם שֶׁמֶשׁ תִּקְוָתִי נָגְהָה אָסָפָה ,
בְּשָׂרִי עָלַי דָּלַל עַד דַּכָּא נִדְכֵּאתִי ,
אֵבָרַי כְּבָר רָפוּ וּמַחֲלָתִי לֹא רָפָה ,
הוֹי , רֶצַח נוֹרָא ! הוֹי , שֶׁבֶר וְשׁוֹאָה !
הוֹי , „מַחֲלָה אֲיוּמָה—מַחֲלַת הָרֵיאָה—"

חֲמִשָּׁה יַרְחֵי עָמָל כֹּה עָלַי עָבָרוּ ,
כֹּה יָלַלְתִּי וָעַקְתִּי עַד כִּי נַעֲוֵתִי .
וְיוֹם לְיוֹם עוֹד מַכְאוֹבַי גָּבָרוּ ,
לֹא הִרְפּוּנִי רֶגַע עַד לָאָרֶץ שַׁחוֹתִי ,
עַד אֲשֶׁר קָרָאתִי „אֵלִי הוֹשִׁיעָה ,
רְפָאוּת לִבְשָׂרִי אָנָּא הָבִיאָה !"

מַה בֶּצַע בְּדָמִי עֲלָמַי, אִם אֵרֵד לַשָּׁחַת,
הֲיוֹדְךָ עָפָר? אִם אָז אַגִּיד אֲמִתֶּךָ?
עוּל יָמִים עוֹדֶנִּי לֹא רָאִיתִי כָּל נַחַת,
חַיֵּנִי כִּדְבָרֶיךָ וַאֲסַפֵּר מַעֲשֶׂיךָ,
אַל נָא בְּאַפְּךָ, אֵל נָא חָנֵּנִי,
מִמַּעֲמַקִּים אֶקְרָאֶךָ, אָנָּא הוֹשִׁיעֵנִי!

שְׁלַח נָא מַלְאָכֶיךָ מְלַחַץ הַלְּצֵנִי.
חַזֵּק נָא לִבִּי גַּם לֵב רוֹפְאֵי גֵוִי,
מִמָּוֶת לַחַיִּים אָנָּא פַּלְּטֵנִי,
חֲבֹשׁ נָא חֶבְלִי וּרְפָא אֶת מַכְאוֹבִי,
אֶת עַרְבִּי לַבֹּקֶר הֲפָךְ נָא רֶגַע,
הַצִּילֵנִי מִצַּלְמָוֶת וּפְגַע נָא בַּנָּגַע".

חִישׁ קַל כַּבָּרָק קָם כַּגִּבּוֹר לַקְּרָב,
הַדָּקְטוֹר מ... (יַאֲרִיךְ אֵל חַיָּתוֹ),
אָמָן הַנִּפְלָא כַּבִּיר כֹּחַ הַלֵּבָב,
וַיִּתְיָעֵץ עַל צְפוּנַי גַּם קָמָה עֲצָתוֹ:
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה מַיִם הִשְׁקַנִי,
וְסַמֵּי רֶקַח כַּלֶּחֶם הִרְוַנִי.

כָּלְתָה מַחֲלָתִי, הֶאָח חַי עוֹדֶנִּי!
נִכְבּוּ מַכְאוֹבַי עַל כַּנֵּי הוּשַׁבְתִּי;
בְּעַרְשִׂי עֶרֶשׂ דְּוָי עוֹד אֵינֶנִּי,
אֲשֶׁר יְרָחִים חֲמִשָּׁה עָלֶיהָ נִצְרַפְתִּי.
נִצַּלְתִּי, נִגְאַלְתִּי, גַּם שָׁלוֹם בָּאתִי,
לְהוֹרַי, לְרֵעַי, לִבְנֵי לְרַעְיָתִי...

רוּחַ הָעֵת.

וְיָדְעוּ תֹעֵי רוּחַ בִּינָה וְרוֹזְנִים יִלְמְדוּ לֶקַח.
(ישעיה כט).
תַּהְפֻּכוֹת בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל עֵת מְדָנִים יְשַׁלֵּחַ.
(משלי ו׳).

1880.

בְּיוֹם הוּסְדָה אֶרֶץ, יַמִּים וְיַבֶּשֶׁת
בְּיוֹם אֵל גָּמַר אֹמֶר „אוֹר עוֹלָם יְהִי"
אָז יָצְאָה הַיָּרֵחַ וּכְמוֹ חוֹפֶשֶׁת,
גַּם פָּגְשָׁה אֶת יוֹצְרָהּ בְּקוֹל נֶהִי,
מִתְאוֹנֶנֶת צוֹרַחַת: „הוֹי זֹאת לֹא זֹאת!
מֶמְשַׁלְתִּי, אֵל, אֵינֶנָּה לְרוּחַ הָעֵת.

בָּרָאתָ לִי אוֹיֵב מֶמְשֶׁלֶת שֶׁמֶשׁ
וְכֹחָהּ כְּכֹחִי שָׁקַלְתָּ בְּמֹאזְנַיִם;
חוּסָה נָא אֵלַי, נָא הַסְּדֵךְ כַּל תָּמֶשׁ
לְהוֹסִיף עַל גְּדוּלָתִי מָנָה אַפָּיִם"...
„תִּגָּרַע כְּרֶגַע!"—גָּעַר אֵל—„זֹאת לֹא זֹאת
אִם מֶמְשַׁלְתֵּךְ אֵינֶנָּה לְרוּחַ הָעֵת!"

הָאָדָם נַלְמוּד בִּהְיוֹתוֹ בָאָרֶץ
כָּל טוּב תֵּבֵל יַחַד לוֹ נְתָנוּ ׳
מוֹשֵׁל הָיָה עַל כָּל חַיָּה וְשֶׁרֶץ ׳
כָּל מֶגֶד ׳ כָּל פְּרִי לְנַפְשׁוֹ הוּכָנוּ ׳
נֶאֱנַח בִּמְרִירוּת „הוֹי זֹאת לֹא זֹאת
כְּנֶגְדִּי עֵזֶר אָן אֶמְצָא לְרוּחַ הָעֵת!"

מִצַּלְעוֹתָיו הִצִּיל אֵל אֶת תַּאֲוָתוֹ
אֶת חַוָּה הִצִּיג לוֹ עֲרוּמָה כְּהִוָּלְדָה;
שָׁם תַּחַת אַלּוֹן הֵפֵרוּ תוֹרָתוֹ:
הִיא אָכְלָה גַּם נָתְנָה, הָרְתָה גַּם יָלְדָה,
יָדְעוּ כִּי עֵירוּמִּים הֵם—כִּי זֹאת לֹא זֹאת
וַיֵּלְכוּ קָדִימָה גַּם לְרוּחַ הָעֵת.

כְּמֵאָז כֵּן עַתָּה בֶּן־אָדָם נֶהְדַּפְתָּ,
מִגַּנְךָ נִגְהַעְתָּ כִּי גְדֹלוֹת בִּקַּשְׁתָּ,
כְּיָרֵחַ מִגְּדוּלָּתְךָ כְּרֶגַע נִדְחַפְתָּ
וּכְרוֹדֵף קָדִים—קָדִימָה נִגְרַשְׁתָּ;
פְּקַח נָא עֵינַיִם וּרְאֵה כִּי זֹאת לֹא זֹאת,
אַל תִּשָּׂא אֵבֶר לָעוּף לְרוּחַ הָעֵת,

רוּחַ הָאָדָם יַרְקִיעַ אַךְ שְׁחָקִים,
כָּל רָחוֹק מִמֶּנּוּ זֹאת נַפְשׁוֹ חֹמֶדֶת;
יִפְרֹץ כָּל גָּדֵר בְּרַעַם וּבְרָקִים
לְהַשִּׂיג אֶת חֶפְצוֹ, עַד נַפְשׁוֹ נִפְרֶדֶת,
אוֹ אָז יִנָּחֵם בְּאַחֲרִיתוֹ: הוֹי זֹאת לֹא זֹאת!
עַד אָנָה הוֹלִיכַנִי רוּחַ הָעֵת".

אַל תָּעוּף גָּבוֹהַּ אַל תְּסַפֵּק שָׁמַיִם,
אַל תֵּדֶא כַּדַּיָּה עַל כַּנְפֵי הָרוּחַ,
שְׂמַח בְּגוֹרָלְךָ, כִּי זֶה חֶלְקְךָ בַּחַיִּים;
וְאִם תִּשְׁקוֹט בִּמְעוֹנְךָ, אַךְ אָז תָּנוּחַ.
אַל תִּתְאוֹנֵן לִרְגָעִים: „הוֹי זֹאת לֹא זֹאת"
בַּל תֵּלֵךְ לַאֲשֶׁר יֵלֵךְ רוּחַ הָעֵת.

אַל תֵּלֵךְ בִּגְדֹלוֹת עֵת תִּשְׂבַּע לֶחֶם,
מִמְּךָ וָהָלְאָה אַל תִּשָּׂא עוֹד עַיִן
וּזְכֹר כִּי עָרוֹם יָצָאתָ מֵרֶחֶם
וְכָל יֵשׁ לְךָ הִנָּם לְךָ אַךְ יֵשׁ מֵאַיִן,
לֹא נוֹלַדְתָּ עִם רְכוּשְׁךָ, זֹאת לֹא זֹאת,
כִּי כָל אֵלֶּה הֵבִיא לְךָ רוּחַ הָעֵת.

אִם אָשְׁרְךָ בַּחַיִּים יִפְנֶה לְךָ עֹרֶף
אַל תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לָרוּץ אַחֲרֵיהוּ,
כִּי עוֹד יָבוֹא קַיִץ אַחַר הַחֹרֶף
וְאַל תַּעֲרֹג כְּאַיָּל–כִּי לֹא תַשִּׂיגֵהוּ,
גַּם נוֹאָשׁ בַּל תֹּאמַר, כִּי גַם זֹאת לֹא זֹאת
חֲבִי מְעַט רֶגַע עַד יַעֲבֹר רוּחַ הָעֵת.

אַלּוֹן בָּכוּת.

(על מות דודי יהושע ליב מלכין),

1881.

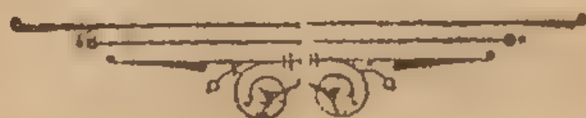
יִפְעַת מִשְׁפַּחְתֵּנוּ נָפְלָה לָאָרֶץ הוֹי אֵין מְנַחֵם,
הוֹד פָּנֵינוּ בִּלַּע הַפָּרֶץ לֹא יָדַע רַחֵם,
וְתַחְתָּם אֲהָהּ בִּלְבָבֵנוּ נֶגַע אַנְחוֹת רוּחַ וָקֶרֶב,
שַׁמָּה וּשְׁאָה כָּל־עֵת כָּל־רֶגַע בֹּקֶר יוֹמָם וָעֶרֶב;
עַל שָׂשׂוֹן יִשְׁעֵנוּ הוֹי תִּדְאַב נַפְשֵׁנוּ אֲשֶׁר הָלַךְ וְאֵינֶנּוּ,
לַחַץ בִּלְבֵּנוּ עַל אִישׁוֹן עֵינֵינוּ הוֹי מִי יְשִׁיבֶנּוּ!...
יָדַע אַךְ הֵיטִיב לֹא יָדַע הָרֵעַ יְקַר נֶפֶשׁ וְרוּחַ,
בְּחַדְרֵי לֵב כָּל אָח כָּל רֵעַ חָרוּת זִכְרוֹ עַל לוּחַ,
בֶּן חֲמִשִּׁים וּשְׁמֹנָה חַיֵּי חֶלְדֵּהוּ עָשָׂה צֶדֶק וְאֹשֶׁר,
תַּנְחוּמוֹת הֵנָּה לְאִישׁ כָּמוֹהוּ עָשָׂה עֹשֶׁר בְּיֹשֶׁר,
נִכְבָּה נֵרוֹ בְּעֶצֶם יוֹם הוֹי שֹׁד וָשֶׁבֶר!

חָשַׁךְ אֹרוֹ יָרַד דֹּם פֹּה פֹּה בַּקָּבֶר.
וּבָנָיו בִּדְמָעוֹת נָשְׂאוּ אֲבִיהֶם לִקְבוּרָתוֹ עַל כַּפָּיִם,
מוֹנִים רְבָבוֹת חַסְדֵי הוֹרֵהֶם יְסַפְּקוּ יָדָיִם.
מִסְפָּרָם לֹא כָלוּ יַעַן גָּדְלוּ עַד הַשָּׁמָיִם
אֲשֶׁר שָׁם נִשְׁמָתוֹ רוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ צְרוּרִים בִּצְרוֹר הַחַיִּים.

א לַמְנַצֵּחַ עַל מוֹת הוֹדִי לְיִצְחָק בְּנוֹ מָרְדְּכַי מִסְפֵּד
שִׁיר: ב הוֹד הָיָה לִי בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן נֶטַע נַעֲמָנִים
בְּסִימֵייקָע: ג תָּם וְיָשָׁר לֹא יָדַע מִרְמָה, רָחַץ בְּנִקָּיוֹן
כַּפָּיו כָּל יְמֵי חֶלְדּוֹ: ד בָּנָיו כִּשְׁתִילֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנוֹ
הֵמָּה הָיוּ שַׁעֲשׁוּעָיו בְּתֵבֵל סֶלָה: ה שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי
הָמוּ מֵעַי לוֹ רַעַד אֲחָזָנִי: ו פִּתְאֹם עָלָה עָלָיו הַכֹּרֵת
וַיַּעֲזֹב אֶת נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר קָנָה בְּזֵעַת אַפּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו:
ז לֵילוֹת כַּיָּמִים נָדְדָה שְׁנָתוֹ מִשְׁמוּרוֹת עֵינָיו עָשָׂה לוֹ
בָּתִּים נָטַע כְּרָמִים וְכַרְמוֹ שֶׁלּוֹ לֹא נָטָר: ח וְוִיטֶעבְּסְק
תִּקָּרֵא אָנֹכִי יְלַדְתִּי וְוָארָאנֶעז תִּתֵּן קוֹלָהּ אָנֹכִי אִבַּדְתִּי
וּכְאוֹב מֵאֶרֶץ עָנְתָה סִימֵייקֶע אָנֹכִי קָבַרְתִּי: ט הֲלוֹאת
קָנִיתָ חֶבֶל נַחֲלָתְךָ לְמַעַן שָׁם תִּמּוֹט בַּקָּבֶר: י עֲמַלְתָּ גִּדַּלְתָּ

אֶת מַחְמַדֵּי נַפְשְׁךָ לְמַעַן תִּרְאֶה טוֹב בַּעֲמָלֶךָ : יא וְעַתָּה
נִשְׁאֲרוּ יְתוֹמִים אֵין אָב וְתִקְוָתְךָ מַפַּח נָפֶשׁ : יב אֵלֶּה
אֶזְכְּרָה תִּשְׁתַּפֵּךְ עָלַי נַפְשִׁי וְרוּחִי עָלַי תִּתְעַטָּף : יג אֵיכָה
מָוֶת פָּרַצְתָּ כְּאַרְיֵה מִסֻּכּוֹ לַחֲטוֹף עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ : יד יָשַׁבְתָּ
בְּמַאֲרַב הַצָּרִים לִמְשׁוֹךְ בְּרִשְׁתְּךָ אִישׁ דָּגוּל מֵרְבָבָה :
טו אֵיכָה ה׳ נִאַצְתָּ כֹּה עַל לֹא עָוֶל בְּכַפּוֹ : טז אֵיךְ אָמַרְתָּ
לִיהוֹשֻׁעַ–לֹא אוֹשִׁיעַ וּלְבֶן תַּנְחוּם–אֵין תַּנְחוּמוֹת לְךָ סֶלָה :
יז אֵיכָה דָּרַכְתָּ בְקַשְׁתְּךָ לִירוֹת בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב :
יח בְּאֶחָד כּוֹנַנְתָּ חִצֶּיךָ וְלֵב רַבִּים מָחַצְתָּ : יט כִּי כֻלָּנוּ
נֵלֵךְ שְׁחוֹחַ יָגוֹן בְּלִבֵּנוּ יוֹמָם וָלַיְלָה אֵין תְּנוּמָה לְעֵינֵינוּ :
כ כֻּלָּנוּ שְׁחַרְחוֹרֶת לָבַשְׁנוּ מְעִיל מִסְפֵּד וַחֲגוֹרַת שָׂק :
כא הוֹי הוֹדִי דוֹדִי מִי יִתֵּן לִי אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים לָעוּף עַל
קִבְרְךָ לְחוֹנֵן עֲפָרוֹ : כב לְהַרְטִיב אַדְמָתְךָ בְּדִמְעוֹת עַיִן אֲשֶׁר
יִפְרְצוּ מִגֻּלּוֹת עֵינַי וְאָז יִרְוַח לִי : כג תַּנִּים קִרְאוּ לִי מִלֵּיל
יְשִׁימוֹן וְיַחַד נִבְכֶּה עַל גֹּדֶל הַשָּׁבֶר : כד אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעַק
וְכָפִים מֵעֵץ יִתֵּן קוֹלוֹ דּוֹדְךָ נִגְלָה וְאֵינֶנּוּ : כה אֶזְכְּרָה עוֹד
אֶת תְּמוּנָתוֹ כִּתְמוּנַת מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת זֶה שָׁנִים עֲשָׂרָה :
כו וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אֶת הוֹד מִדַּבְּרוֹתָיו אִמְרוֹתָיו
אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּקוֹת שִׁבְעָתָיִם : כז וְעַתָּה אַלְלַי לִי

נִדְמָה לֶעָפָר נִדְמֶה וְלָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת יְלַחֵךְ אֶת הֶעָפָר׃
כח ה׳ אֱלֹהִים! אַתָּה עָשִׂיתָ וְלֹא בְצֶדֶק דִּבַּרְתָּ וְלֹא בְמִשְׁפָּט
יְהִי שֵׁם ה׳ מְבֹרָךְ׃ כט אַךְ אֶת חַסְדְּךָ בַּל תָּמִישׁ מִבָּנָיו
הַיְתוֹמִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ כְּצֹאן בְּלִי רֹעֶה כִּי אַתָּה אֲבִי
יְתֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת׃ ל וְאוֹתוֹ תּוֹשִׁיב בְּגִנְזֵי מְרוֹמֶיךָ וּתְהִי
נִשְׁמָתוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים׃ לא יְבַלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח בַּל
יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן הָאָרֶץ׃

הָעֶצֶב.

1882.

„קַדְרוּת חֶשְׁכַת אֶמֶשׁ אֶרְאֶת בְּיוֹם בָּהִיר
כֶּתֶם עֲרָפֶל לִי שֶׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתָהּ.
לְמִדְבָּר וִילֵיל יְשִׁמוֹן אֶהֱפֹךְ כָּל עִיר,
„הַשִּׂמְחָה" מַה זֹּה עָשָׂה!? אֲסַכֵּל עֲצָתָהּ,
אָנֹכִי אַךְ „הָעֶצֶב" אַךְ יָדִי בַכֹּל,
מִפְּנֵי הַסּוּ כָּל נֹעַם, זֶמֶר וְקוֹל!

בִּמְקוֹם שָׁם אָגוּר—לֹא אָגוּר מִשּׂנְאַי,
„חֶדְוָה" „גִּיל" בָּם אֶמְשֹׁל, אֶפְרֹץ בָּם פָּרֶץ,
רֶגַע אִם יָקִיצוּ עֵת אַסְגִּירָה עֵינַי
חִישׁ עֲדֵי רֶגַע אָבִיא עֲלֵיהֶם קָרֶץ;
לֹא אָחֹן אֶת כֹּל, לֹא אֶשָּׂא כָּל פָּנִים,
אֶגְזֹר עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאל, אָבוֹת עַל בָּנִים.

אֶת כָּל אִישׁ עַל אִשֵּׁי מוֹקֵד אַעֲלֶה,
עַל כָּל גֶּבֶר–אַגְבִּירָה עַד כָּלִיל אֲכַלֶּנּוּ,
בְּלֵב חֲכַם לֵב שָׁם כָּל חַיֵּי חֶלְדִּי אֲבַלֶּה,
בַּאֲשֶׁר יָלִין–אָלִין, לָעַד לֹא אַרְפֶּנּוּ,
בֵּין קְצִינִים וְרוֹזְנִים הוֹדִי יוֹפִיעַ,
מְלָכִים עִם מֶמְשַׁלְתָּם תַּחְתַּי אַכְנִיעַ.

שָׁמָּה בְּלֵב אֲהוּבַת דּוֹד אֶתְגָּר מִלְחָמָה
אַרְגִּיזֶנָּה מְנוּחָה בַּל תִּשְׁקֹט רָגַע,
וְשָׁם מֵעַפְעַפֵּי דּוֹד־אָהוּב אֶהַד תְּנוּמָה
עַד יֵלֵךְ שְׁחוֹחַ וּבִלְבָבוֹ הַנָּגַע;
אֵין שֶׁקֶט בִּמְעוֹנֵי רַחֵם לֹא אֵדָע!
בַּאֲשֶׁר שָׁם אָנֹכִי אֵין גּוֹאֵל אֵין מוֹדָע.

אִם לֹא תֵלֵד אִשָּׁה כָּל יָמֶיהָ יֶלֶד
תִּקְרָאֵנִי גַּם אֵלֵךְ הֱיוֹת לָהּ חָבֵר,
תְּאַמְּצֵנִי, תְּגַדְּלֵנִי, כְּבֵן לָהּ יִוָּלֶד,
וְלֹא תָבִין כִּי בֵן זֶה יַחְצֹב לָהּ קָבֶר;
כֵּן רֵאשִׁית פְּעָלִי, כִּי אַשְׁלִיךְ רַק רֶשֶׁת
וְאַחַר לִטְרֹף לִרְמֹס–אַדְרִיךְ הַקֶּשֶׁת.

מַה תְּחִלָּה אִשָּׁה עֵת תֵּלֵד בָּנֶיהָ
וּמַה יִּזְעַק הַיֶּלֶד עֵת צֵאתוֹ מֵרָחֶם ?
יַעַן אָנֹכִי שָׁם אַבְעִיר מֵעֶיהָ [1] ,
וּבְצֵאת הַיֶּלֶד גַּם אֵצֵא עַל שְׁכֶם
כְּאָח מִבֶּטֶן אָז אִתּוֹ אֶתְרוֹעַע ,
כָּל חַיָּיו עָלַי חָלֶד אַךְ אֲנִי לוֹ רֵעַ .

עַנְנֵי חֲרַת תּוּגָת , זַעַם וָפַחַד .
יָגוֹן , אֵבֶל וּמוֹרָא , סוּפָה וְסַעַר ,
מַלְאֲכֵי זַעֲמִי הֵם כֻּלָּם גַּם יָחַד ,
אִישׁ אִישׁ עִם דִּגְלוֹ אֲשַׁלְּחֵם בַּשַּׁעַר
וְדִגְלוֹ עֲלֵיהֶם „עֶצֶב", נֵר לְרַגְלָמוֹ
יַנְחֵם הַדְּרָכִים יֵלֵךְ כָּל אֶחָד בָּמוֹ".

---

1) אמר הבחור הועצער : פה רמז המשורר על המקרא שכתוב :
„בעצב תלדי בנים" .

מִגְדַּל „אָיִן".

וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃

1882.

לַעֲלוֹת שָׁמָּה אֶל רוּם מִגְדַּל „אָיִן"
מַדְרֵגוֹת הוּכָנוּ שִׁבְעִים בְּמִסְפָּר;
זָהָב וִיקָרוֹת וְכָל מַחֲמַדֵּי עָיִן
מִמַּעַל שָׁם יִשְׁתָּרְעוּ בַּמִּבְצָר;
עַל מַדְרֵגָה מַעֲלָה חֶמֶד וָנֹעַם,
זָהָב וְכֶסֶף, אַבְנֵי חֵפֶץ וְשֹׁהַם.

אֶל הַמִּגְדָּל יִנְהֲרוּ רִבְבוֹת צֹאן אָדָם:
אֲנָשִׁים, נָשִׁים, יָשִׁישׁ, טַף וָנַעַר,
כֻּלָּם אֶל הַחֲמוּדוֹת יוֹשִׁיטוּ יָדָם;
לֹא יִרְאוּ כִּי אַחֲרֵיהֶם יִסָּגֵר הַשַּׁעַר,
לֹא אֶחָד עוֹד יָשׁוּב מֵאֵלֶּה הַבָּאִים,
יֵלְכוּ בַּדֶּרֶךְ לֹא יָשׁוּבוּ עוֹד חַיִּים.

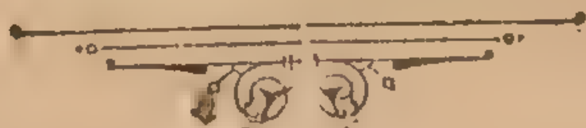
מִשְׁעַל הַמַּדְרֵגוֹת צַר מְאֹד הָיָהוּ
עֲלִיּוֹת עֲקַלְקַלּוֹת שָׁם בּוֹ בַּגֹּבַהּ
עַד כִּי יִלְאוּ כֻּלָּם לַעֲלוֹת עָלֵיהוּ,
אֶת הַיְקָרוֹת יִרְאוּ יִתְמְהוּ תָמוֹהַּ,
אַךְ מִצְעָר מֵהֶם הַחֲמוּדוֹת יִשְׁלָלוּ
וְרֻבָּם כְּתֻמָּם, אַךְ שְׁדוּדִים יִפֹּלוּ.

יִפְּלוּ וְלֹא יוֹסִיפוּ, עוֹד אֵין תִּקְוָה לָמוֹ,
מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה יֵרְדוּ מָטָּה,
יִתְגַּלְגְּלוּ וְיִתְפַּצְּצוּ עַד אֵין מְתֹם בָּמוֹ,
פֶּצַע וְחַבּוּרָה, קָרַחַת נִמְרָטָה,
זֶה יַד, זֶה רֶגֶל, זֶה מֻכֶּה עַל קָדְקֹד
וְזֶה מִפַּחַד לֹא נִשְׁאַר בּוֹ רוּחַ עוֹד.

גַּם אֵלֶּה הַמְעַטִּים כָּל הוֹן מָצָאוּ
לֹא קָרָם כָּל אָסוֹן בַּעֲלִיּוֹת הַמִּגְדָּל,
לֹא נָפְלוּ, לֹא כָשְׁלוּ, שְׁלֵמִים יָצָאוּ,
שִׁבְרָם מֵאֵלֶּה הָרִאשׁוֹנִים עוֹד יִגְדַּל:
כִּי מַה לָּהֶם וּלְהוֹן אִם צֵאת בַּל יוּכָלוּ,
עִם הוֹנָם שָׁם יַחַד לַמָּוֶת נַפְשָׁם יִשְׁאָלוּ,

אוי לָכֶם הַמְעַט מִזְעֵר· אֲשֶׁר הוֹן מְצָאתֶם,
מִכָּל טוּב הַמִּגְדָּל לָכֶם שְׁלַלְתֶּם,
מִכָּל תַּעֲנוּגֵי תֵבֵל נַפְשֵׁיכֶם מִלֵּאתֶם
וּבְבוּץ וָרֶפֶשׁ רַגְלֵיכֶם לֹא טְבַלְתֶּם,
הַבִּיטוּ אֲחוֹרַנִּית, הוֹי, כִּפְלַיִם צָרָה!
בַּל עוֹד תֵּצְאוּ מִזֶּה, הַדֶּלֶת סְגֻרָה!..

זוֹ הִיא הַתֵּבֵל זֶה מִגְדַּל „הָאָיִן"
אֵלָיו יִנְהֲרוּ כָּל בּוֹ רוּחַ וָנֶפֶשׁ.
אַךְ לַאֲסוֹנָם, אֲהָהּ, תּוֹעֶה הָעָיִן
לִרְאוֹת כָּל יָקָר בַּבּוּץ וָרֶפֶשׁ,
לְאַבְנֵי חֵפֶץ וְשֹׁהַם אַבְנֵי נֶגֶף יְדַמּוּ.
כֵּן יֵלֵכוּ, יִכָּשְׁלוּ, הָהּ, עַד יִתַּמּוּ...

הִגָּיוֹן עַל מִפְתַּן אִישׁ רָם הַמַּעֲלָה.

1885.

הִנֵּה מָבוֹא, מִפְתַּן פֶּתַח אִישׁ הַמַּעֲלָה!
בְּיוֹם מִקְרָא־קֹדֶשׁ אֶצְלוֹ תֵּהֹם הָעִיר:
כָּל שַׂר כָּל נִכְבָּד עָלָיו יֵרֵד יַעֲלֶה
לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן בְּשִׂמְחָה וָשִׁיר,
וְאַחֲרֵי יִרְשְׁמוּ שָׁמָּה אֶת שְׁמָם עַל לוּחַ,
בְּפָנִים מְלֵאִים שֶׁקֶט, חֶדְוָה וּרְוָחָה,
יָשׁוּבוּ הָאוֹרְחִים אֶל בֵּיתָם לָנוּחַ,
עַד כִּי תְדַמֶּה: כִּי אַךְ לָהֶם הַמְּנוּחָה.

זֶה שַׁעַר הַכָּבוֹד בְּכָל יְמֵי הַשָּׁנָה
הוּא מָקוֹם לִקְשֵׁי־יוֹם, אֵין מִפְלָט לָמוֹ:
נִקְלֶה, רָשׁ, זָקֵן, יָתוֹם וְאַלְמָנָה,
גַּם מְבַקְשֵׁי מִשְׁמֶרֶת יַחַד אִתָּמוֹ.

חֳדָשִׁים לַבְּקָרִים אַךְ אֵלָיו וּמִמֶּנּוּ.
נִשְׂאֵי גִלְיוֹנוֹת יַעַבְרוּ לִרְגָעִים:
אֵלֶּה מְלֵאִים גִּיל, יֵצְאוּ יְרַנֵּנוּ
וְאֵלֶּה יֵצְאוּ בִּדְמָעוֹת וּבְפִיק בִּרְכַּיִם.
פַּעַם רָאִיתִי חֶבֶר עוֹבְדֵי אֲדָמָה
תְּמִימֵי דֶרֶךְ—אַחֲרֵי הִתְפַּלְּלָם בְּבֵית־אֵל
נִגְּשׁוּ אֶל הַמִּפְתָּן, וַיַּעַמְדוּ שָׁמָּה,
כִּי דָבָר נָחוּץ לָהֶם אֶל הַמּוֹשֵׁל;
וְהִנֵּה שֹׁמֵר־הַסַּף יָצָא לִקְרָאתָם
לִשְׁמֹעַ מַה בְּפִיהֶם וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה.
לְהַדְרִיךְ מְנוּחַת הַמּוֹשֵׁל, וּמַה בַּקָּשָׁתָם?—
„הַצִּיגֵנוּ לְפָנָיו". — הִתְחַנְּנוּ בַּאֲנָחָה
הָאִכָּרִים הָאֻמְלָלִים—וַיִּשְׁתַּחֲווּ;
בִּרְאֹתוֹ הָאֹרְחִים הִישׁ נָסוֹג אָחוֹר:
כִּי מִדַּרְכָּם הָרָחוֹק אֲשֶׁר הָלָכוּ
פְּנֵיהֶם דַּלִּים, יְדֵיהֶם שְׁחוֹרִים מִשְּׁזוּר.
בִּגְדֵיהֶם בְּלוֹאֵי סְחָבוֹת טְלוּאִים,
וּצְרוֹר עַל כָּתֵף, עָבַר עָלָיו כָּלַח.
מִנְעֲלֵיהֶם קְלִיפַּת־מַקֵּל בְּלוּאִים

אֲשֶׁר בְּחֵפֶץ כַּפֵּיהֶם תָּמְכוּ לָהֶם פֶּלֶךְ.
וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא אֶל שֹׁמֵר הַסַּף.
גָּרֵשׁ! אֵין חֵפֶץ לָנוּ בַּעֲנִיִּים מְרוּדִים!"
וַיַּדְחִיפוּם חִישׁ הַחוּצָה בַּחֲרוֹן־אַף.
אַחֲרֵי עָמְדָם רֶגַע בְּלֵב מָלֵא נְדוּדִים
אָמְרוּ לִמְצֹא בִּצְרוֹר כַּסְפָּם תּוֹעֶלֶת,
אַךְ הַשֹּׁמֵר לֹא לָקַח מַתָּנָה נִשְׁפֶּלֶת.
וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם כְּחֹם הַיּוֹם בְּאֵין אֹמֶר וָקוֹל,
אַךְ מִפִּיהֶם הִתְמַלְּטוּ מִלִּים: „יִשְׁפְּטֵהוּ אֵל!"
מִדֵּי סִפְקָם בְּאֵין תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת כַּפַּיִם
וּבְנָשְׂאָם עֵינֵיהֶם עַל אֶל הַשָּׁמַיִם;
וְעַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָכֹלְתִּי לִרְאוֹתָם
לֹא כִסּוּ עוֹד הָאֻמְלָלִים אֶת רֹאשָׁם.

וַאֲדוֹנֵי הָאַרְמוֹן הַבָּנוּי כְּמוֹ רָמִים
עוֹדֶנּוּ יָשֵׁן וּשְׁנָתוֹ עָרְבָה לוֹ.
הוֹי נָבָל! רוֹדֵף הֲבָלִים כָּל הַיָּמִים
וּמִתְקַנֵּא בַחַיִּים כָּל חַיֵּי הֶבְלוֹ
זָמָּה וּשְׂחֹק כָּל הַיּוֹם מַנְגִּינָתָם;

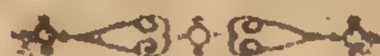
עוּרָה! עוֹד עֹנֶג חָדָשׁ מְשַׂמֵּחַ לֵב!
הָשִׁיב הָאֲנָשִׁים! הֵן כְּךָ יְשׁוּעָתָם!...
הוי, חֵרְשִׁים הֵם הַמּוּצְלָחִים לִשְׁמֹעַ טוֹב;
כִּי מֵרַעֲמֵי שָׁמַיִם לֹא יֵחַת לִבְּךָ,
וְרַעֲמֵי הָאָרֶץ הֵן תֹּאחֵז בְּיָדְךָ,
וְיִשְׂאוּ הָאֲנָשִׁים אֵלֶּה הַנַּעֲלָמִים.
אֶת מַר גּוֹרָלָם בְּלִבָּם כָּל הַיָּמִים;
כִּי מַה לְּךָ וּלְהָאֲנָחוֹת–אַנְחוֹת קֶרֶב?
מַה לְּךָ וּלְעַם נִדְכֶּה לְעָנִי מִמַּעַשׂ?
בְּמִשְׁתֶּה וְיוֹם־טוֹב מִבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב
שְׁנוֹתֶיךָ יַעַבְרוּ בְּסוּפָה וָרַעַשׁ
וּמַה לְּךָ עוֹד? הֵן לְשַׁעֲשׁוּעִים לְךָ „בֶּן־עֵט"
הוּא יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ בִּקְהַל עַם וְעֵדָה,
וְגַם בִּלְעָדוֹ לֹא יִמְצָא בָךְ אִישׁ חֵטְא,
וְכֹה תָּמוּת בְּלִי עָוֹן, בְּשֵׁם טוֹב וּבְתוֹדָה.
כְּשֶׁקֶט יִתַּמּוּ שְׁנוֹתֶיךָ הַכַּבִּירִים
שְׂבַע יָמִים, שְׂבַע שְׂמָחוֹת, בֶּטַח וּבְלֵב שַׁאֲנָן,
עַל אִי יָפֶה וְנָעִים תַּחַת שָׁמַיִם בְּהִירִים
בְּצֵל עֲצֵי הָדָר, בֵּין פִּרְחֵי מוֹר וּלְבָנוֹן;

הַשֶּׁמֶשׁ בְּקַרְנֵי זָהָב מַרְקִיַע
בְּתַכְלֶת הַיָּם עֵת הודו יופִיעַ, —
וּכְיֶלֶד בֶּן שָׁנָה תִּישַׁן בְּחֵיקָהּ
מִשְׁפַּחְתְּךָ אֲשֶׁר בְּעֵינֶיהָ תִּיקַר נַפְשְׁךָ
(כִּי יום מותְךָ תְּצַפֶּה כְּנֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה).
אָז יובִילוּ לָנוּ שַׁי מִשְּׁאָר רְכוּשְׁךָ
מְחִיר הַחֶסֶד הָאַחֲרוֹן אִתְּךָ נַעֲשֶׂה,
גַּם נָבֹא אֶל הַמִּשְׁתֶּה לְהַזְכִּיר נִשְׁמָתְךָ;
וְכֹה תֵרֵד דוּמָה, שְׁאוֹל אוֹתְךָ יְכַסֶּה,
בְּמַעֲלוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר עָלִיתָ בְּחַיָּתְךָ.

אַךְ מַה נַרְגִּיז מְנוּחַת אִישׁ רָם הַמַּעֲלָה
לְרַגְלֵי אֲנָשִׁים בְּזוּיִם וּקְטַנֵּי הָעֵרֶךְ,
הַאִם לֹא טוֹב לָנוּ לָשִׁית בָּהֶם תְּהִלָּה?
פֶּן יְבֻלַּע לָנוּ—וּמַה נַּשְׁחִית הַדֶּרֶךְ
בּוֹ יֵלְכוּ כָּל הַמְבַקְשִׁים לְנַפְשָׁם מַרְגּוֹעַ;
„וּמָה אִם גַּם יִסְבֹּל עֹבֵד אֲדָמָה
(כֵּן יְדַבֵּר רוּחַ הֶהָמוֹן בְּלִי דֵעַ)
הֲלֹא הִסְכִּין מִנְּעָרָיו לִסְבּוֹל פֹּה וְשָׁמָּה".

בְּבֵית מַרְזֵחַ יָשָׁן נוֹשָׁן מִחוּץ לָעִיר
יָרִיקוּ הָאֻמְלָלִים אֶת צְרוֹרָם בַּיַּיִן,
יִשְׁתּוּ בְּמַר נַפְשָׁם, יִפְצְחוּ פִּיהֶם בַּשִּׁיר,
וְיָשׁוּבוּ בְּדֶרֶךְ בָּאוּ כְּשִׁבְרוֹן מָתְנָיִם...—
הוֹי אֶרֶץ אֶרֶץ! לֹא אוּכַל לָנוּחַ
עַד אֲשֶׁר תַּרְאֵינִי מָקוֹם, עִיר אוֹ מְדִינָה
בְּכָל קַצְוֵי אֶרֶץ, בְּכָל עֵבֶר וּפִנָּה
אֲשֶׁר לֹא יֵאָנַח הָאִכָּר מִקֹּצֶר רוּחַ!...
יֵאָנַח בִּמְרִירוּת בְּלֶכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ,
יֵאָנַח בַּשָּׂדֶה מְעַבֵּדֶת פָּרֶךְ,
יֵאָנַח בַּכֶּלֶא וּבְבֵית הָאֲסוּרִים
עֵת יִחָצֵב בֶּהָרִים וּבִנְקִיקֵי צוּרִים,
יֵאָנַח בֶּחָרִישׁ וּבְקָצִיר, בְּיוֹם סָעַר,
— מִתַּחַת הָעֲגָלָה עֵת יָלִין בַּיַּעַר,
יֵאָנַח גַּם בְּבֵיתוֹ וְלִבּוֹ יֵלֵךְ תֻּמֶּם
מִלַּחַץ וָעֳנִי לֹא יִרְאֶה אוֹר שֶׁמֶשׁ;
יֵאָנַח בְּכָל עִיר עַל לֹא יָדַע פֶּשַׁע,
גַּם בִּמְקוֹם הַמִּשְׁפָּט הוּא מְקוֹם הָרֶשַׁע.
הַבִּיטוּ עַל נְהַר וָואלְגַא! מִי יֵאָנַח שָׁם

עַל הַנָּהָר הַגָּדוֹל, נְהַר רוּסִיָּה ?
הָאֲנָחוֹת מִבֵּין שִׁיר יֵצְאוּ בְּקוֹל רָם
מִפִּיּוֹת כּוֹרְלַקִּים, מִשְׁכִּים אֳנִיָּה !
וָואלְגַא ! וָואלְגַא ! לֹא מָלֵאת כֵּן מַיִם
בִּימֵי הָאָבִיב עֵת תַּשְׁקֶה שְׂדוֹתַיִךְ,
כַּאֲשֶׁר אַתְּ אֶרֶץ מָלֵאת אַנְחוֹת יוֹשְׁבַיִךְ
מֵחָמָס וָשׁוֹד, בְּדִמְעוֹת עֵינַיִם...
בִּמְקוֹם שָׁם אָדָם, שָׁם תִּשְׁמַע אֲנָחוֹת.
הוֹי אִישׁ לֵבָב ! מַה יּוֹעִילוּ אַנְחוֹתֶיךָ ?
מִי יוֹדֵעַ אִם תָּקִיץ שְׂבַע שְׂמָחוֹת
אוֹ בְמִשְׁפָּט יֵצֵא אָיוֹם דִּינֶךָ...
כֹּל אֲשֶׁר יָכֹלְתָּ לַעֲשׂוֹת עָשִׂיתָ,
גַּם שִׁיר בְּמְרִי שִׂיחַ חַקּוֹתָ עַל לוּחַ
וַאֲנָחוֹת בִּנְגִינוֹת לָשִׁיר אִוִּיתָ
וְלֹא תוֹסִיף עוֹד... כִּי גָוַע בְּךָ הָרוּחַ.

הָעֲנִיָּה וְהַגְּבִירָה.

1885.

I.

שֶׁקֶט וָרַעַד חֲרוּתִים עַל פָּנֶיהָ,
אַהֲבָה וְאֵיבָה מְפִיקוֹת עֵינֶיהָ,
מִשְׁלַל צְבָעִים לָהּ אֹדֶם לְחָיַיִם,
מִכְּלוֹאֵי־סְחָבוֹת צֶבַע רִקְמָתַיִם;
הֵן מִבֵּית מֶרִי הִצִּילָה אוֹתָם,
בֹּגֵדָה הִיא! וְאֵלֶּה יִתְּנוּ אֹתוֹתָם.
אַךְ טֶרֶם יֶחֱרַץ מִשְׁפָּטָהּ אִישׁ מֵאִתָּנוּ:
נִשְׁאַל אֶת פִּיהָ וְאוּלַי תַּגִּיד לָנוּ:
שֹׁרֶשׁ דָּבָר: אֵיךְ לַחַיִּים אֵלֶּה בָּאָה
וּמָה הַמִּקְרֶה הֱבִיאָהּ לַעֲשׂוֹת הָרָעָה?
לֹא אָרוֹךְ סִפּוּר תּוֹלְדוֹת הָאֻמְלָלָה

וְלֹא חָדָשׁ אִתָּנוּ מֵחָחֵל וְעַד כָּלָה:
אָבִיהָ חַי בְּחֹסֶר כֹּל כָּל הַיָּמִים,
לֹא הָיָה בְלִיַּעַל, גַּם לֹא צַדִּיק תָּמִים,
לְעִתִּים לֹא רְחֹקוֹת שָׂם בַּכּוֹס עַיִן;
וּבְבֹאוֹ לְבֵיתוֹ, כְּטוֹב לִבּוֹ בַּיַּיִן,
הֵרִים יָד בְּאִשְׁתּוֹ, לֹא יָדַע אָז רַחֵם
גַּם בְּבִתּוֹ הַיַּלְדָּה, וְאֵין לָהֶן מְנַחֵם.
הָאִשָּׁה בִּרְאוֹתָהּ כִּי סוּפָה קְרוֹבָה
תִּשָּׂא אֶת הַיַּלְדָּה מַהֵר עַל מִשְׁכָּבָהּ
וְאֶת פֶּתַח הַחֶדֶר תִּסְגֹּר בַּעֲדָהּ;
אַךְ הִיא לֹא תִישָׁן; בְּחִיל וּרְעָדָה
וּבְבִרְכַּיִם כּשְׁלוֹת תִּקְרַב בַּלָּאט
לְהָסִיר אֶת מָסַךְ הַפֶּתַח כִּמְעָט;
מִבְּעַד הַחַלּוֹן עֵינָהּ צֹפִיָּה —
אָבִיהָ מִשְׁתַּגֵּעַ, אִמָּהּ בֹּכִיָּה.
בְּאֹזֶן קַשֶּׁבֶת תִּשְׁמַע הַמְּהוּמָה
וַחֲלֹמוֹת בְּהָקִיץ לֹא יִתְּנוּ לָהּ תְּנוּמָה.
(כְּצִפּוֹר נֹדֵד בְּיוֹם מִתְהֹלֵל סָעַר
תַּקְשִׁיב רַב קֶשֶׁב מִקִּנָּהּ בַּיָּעַר).

לֹא אָרְכוּ הַיָּמִים וְעוֹד צָרָה גְדוֹלָה
בְּבֵית הָאֻמְלָלִים סָלְלָה סֹלֶלָה:
כִּי מֵעֹצֶר רָעָה מֵת אֲבִי הָעֲנִיָּה
וַתִּרֶב בְּבַיִת תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה.
גַּם הָאֵם מֵתָה בְּאֶבְלָהּ עַל אִישָׁהּ
וְאֶת הַיַּלְדָּה הַיְתוֹמָה לָקְחָה אִשָּׁה,
וַתְּהִי לָעֵינַיִם, לְתִפְאֶרֶת בְּבֵיתָהּ;
אַךְ אֲהָהּ! לֹא לִמְלָאכָה לָקְחָה אוֹתָהּ:
כִּי בֵיתָהּ בֵּית מֶרִי לְכָל עֹבֵר אֹרַח—
וְלֹא הָיְתָה הַיַּלְדָּה עָלֶיהָ לָטֹרַח...

. . . .

. . . .

II.

„אַךְ מַה נַּעֲמְדָה אִתָּהּ בְּאֵם הַדָּרֶךְ?
הֵן נִהְיֶה לָבוּז בְּפִי כָל עֹבֵר אֹרַח,
נִתְרַחֵק מִמֶּנָּה!“—הוֹי בַּת לֹא רוּחָמָה!
כֵּן יַבִּיעוּ עָלַיִךְ עָתָק פֹּה וְשָׁמָּה,

אֵין אִישׁ יָנוּד לָךְ, אֵין לָךְ מְרַחֵם,
אֵין חֹלֶה עָלַיִךְ, אֵין לָךְ מְנַחֵם;
גָּדוֹל עֲוֹנֵךְ מִנְּשׂוֹא, — לֹא יְכֻפַּר
וּמִשְׁפָּטֵךְ לְשֶׁבֶט בַּשַּׁעַר יְסֻפָּר.
רַק מִשְׁפַּט נְצוּרַת לֵב לָהּ הוֹן וָעֹשֶׁר
מְשָׁרֶכֶת דְּרָכֶיהָ בְּלִי עֹנִי וָחֹסֶר.
יוֹצֵא לְחֶסֶד כְּאוֹר בַּצָּהֳרָיִם
כִּי עֲשִׁרָה לָהּ לִכְסוּת עֵינָיִם.
הוֹי בַּת גַּעֲוַת הַמַּרְדּוּת מֵעֵמֶק עָכוֹר
עָלִית גַּם אַתְּ לְהוֹלִיךְ שׁוֹלָל כָּל לֵב בָּחוּר,
לָבַשְׁתְּ רִקְמָה וְעַל לֶחִי שְׁלַל צְבָעִים,
וַתִּסְעִי בַּמֶּרְכָּבָה וּבְסוּסִים שְׁנַיִם
אֶל חוּצוֹת קִרְיָה שְׁלֵוָה מִפַּחַד
שָׁם בְּנֵי־אָדָם גַּם בְּנֵי־אִישׁ יִקָּהֲלוּ יַחַד,
שָׁם שָׁרִים סוֹרְרִים, שָׂרוֹת גַּם שָׁרִים,
שָׁם חֶמֶד וָנַעַם, תַּעֲנוּגֵי בְשָׂרִים,
שָׁם אֹצְרוֹת מְלָכִים יְבֻלְּעוּ לִרְגָעִים
עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכּוֹרֵי אֶפְרָיִם. —
אֹמְרִים: כִּי אֶל הָרְחוֹב זֹאת הַנֶּחְמָדָה

כָּל חֶמְדּוֹת הַתֵּבֵל נִתְּנוּ עַל יָדָהּ
(אַךְ צֶדֶק אֵין בָּהּ, אֵין בָּהּ גֶּבֶר תָּמִים
וְאִם יַעֲבֹר בָּהּ–יָשׁוּב בְּפָנִים נִזְעָמִים).
יוֹמָם גַּם לַיְלָה שָׁם. חַג הַמַּסֵּכָה
כָּל פָּנִים צָהֳלִים, כָּל נֶפֶשׁ שְׂמֵחָה;
שָׁם נֵר לֹא יִכְבֶּה עַד עֲלוֹת הַצְּפִירָה,
לֹא לְרִיק הִיא פִּנַּת יִקְרַת עִיר הַבִּירָה
שָׁם יָגִילוּ יַחְדָּו כָּל לֵץ וָבַעַר,
שָׁם בְּנֵי־אָדָם רָב יְסֹבְבוּ בַשַּׁעַר,
שָׁם יְרַקְּדוּ בִּמְחֹלוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב...
„אַךְ הַסּוּ רֶגַע! מִי זֶה בָּא שָׁם בָּרְחוֹב?
–הִיא אֵשֶׁת הַחֵן, „גֹּמֶר בַּת דִּבְלָיִם!"—
וַיִּכְרְעוּ כֻלָּם וַיִּשְׁתַּחֲווּ אַפָּיִם.—
הַגִּידִי נָא אֵיפוֹא, אַתְּ בַּת הַקֶּשֶׁת:
מִי הוּא מֵאֵלֶּה, טָמַנְתְּ לוֹ הָרֶשֶׁת?...
כֹּה הָלַךְ וְטָפֹף יָצָאת מֵעֶגְלָתֵךְ,
גַּם אֶת כַּלְבֵּךְ עַז־נֶפֶשׁ תּוֹבִיל בַּקָּו,
חֶבֶר בַּחוּרֵי חֶמֶד יֵצְאוּ לִקְרָאתֵךְ
הֵמָּה מְאַהֲבַיִךְ רוֹדְפֵי הַבְלֵי שָׁוְא.

כְּלֵךְ עֲטוּפָה מִכָּל אֵטוּן מִצְרַיִם,
אֲבָנִים יְקָרוֹת עַל צַוָּאר וְשָׁדַיִם;
כָּךְ יִתְקַנְּאוּ בִּלְבָבָן נָשִׁים כְּבוּדוֹת
בִּרְאוֹתָן עָלַיִךְ אֶת כָּל הַחֲמוּדוֹת;
גַּם לָךְ הַצֶּדֶק, אֵשֶׁת רָשׁ וְעָנִי
לְקַנֵּא בְּמַלְבּוּשֵׁי רִקְמָה וְשָׁנִי;
הַבִּיטִי נָא עֲנִיָּה, הֵן מִכְלַל יֹפִי!
כַּלָּה אֹמֶרֶת כָּבוֹד, אֵין בָּהּ כָּל דֹּפִי:
אַבְנֵי שֹׁהַם וָלֶשֶׁם בַּחֹשֶׁךְ יָאִירוּ,
שׁוֹשַׁנִּים וְצִיצִים רֹאשָׁהּ יַכְתִּירוּ—
וְעַל מִצְחָהּ חָרוּת בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר:
„הִנְנִי! קְנוּ קְנוּ!—אֶת כְּבוֹדִי בְּקָלוֹן אָמִיר!"...
מַה זֹּאת יְפֵה־פִיָּה? מַה לָּטַשְׁתְּ עֵינַיִם?
גַּם תּוֹלְדוֹתַיִךְ שָׁמַעְתִּי לֹא אַחַת וּשְׁתַּיִם:
אֶל פַּרִיז הָעִיר, הוּבֵאת בִּנְעוּרַיִךְ,
שָׁם אָבַדְתְּ אֶת לִבֵּךְ גַּם בְּתוּלֹתַיִךְ,
שָׁם לְכָל גֶּבֶר הִטֵּית חַסְדֵי עֲלוּמַיִךְ,
גַּם בְּחָמָס וָשֹׁד שָׁלַחַתְּ יָדַיִךְ. —
אַחַר בָּאת תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת תְּמִימֵי דֶרֶךְ

לְצוֹדֵד נַפְשׁוֹת נְקִיִּים שׁוֹק עַל יָרֵךְ
שָׁמַעַתְּ: כִּי לֹא כָבֵד הַדָּבָר לָבֹז בַּז
מֵהוֹן עֲשִׁירֵינוּ–לְמַהֵר שָׁלָל חָשׁ בַּז.
כֵּן הוּא, לֹא כָבֵד הַדָּבָר מְאֹד
כִּי לֹא יִפָּלֵא מִמֵּךְ זִמָּה וָשֹׁד;
אַךְ הֵם יַעַמְסוּ עָלַיִךְ מַשָּׂא כְבֵדָה:
יִדְרְשׁוּ מִמֵּךְ תְּעוּדָה לִהְיוֹת לְעֵדָה;
לֹא בְחֵן שְׂפָתַיִם תָּבוֹא בֵינֵיהֶם,
לֹא בְקֶסֶם יֹפִי תִּקְחִי אֶת לִבּוֹתֵיהֶם,
אִם אֵין לָךְ שֵׁם טוֹב בֵּין נִכְבַּדֵּי עָם,
אִם לֹא יִתְנוֹסֵס בְּקִרְבֵּךְ רוּחַ הַזְּמָן.
הֵן עַלְמָה עֲדִינָה בִּנְעוּרַיִךְ הָיִית
וּבְכָל זֹאת בָּחֲלוּ בָךְ אִם גַּם יְפֵיפִית
כִּי בַת־בְּלִי־שֵׁם הָיִית בִּנְעוּרַיִךְ,
בְּמָצוֹק וְחֹסֶר־לֶחֶם חָלְפוּ יְמֵי עֲלוּמַיִךְ;
אַךְ כַּאֲשֶׁר צָבַרְתְּ הוֹן בְּמַעַל כַּפַּיִם
וַתִּהְיִי לִגְבִירָה כְבוּדָה.—אִי שָׁמַיִם!...
סִפּוּרֵךְ הָאָיוֹם נָגַע עַד לִבֵּנוּ,
לִשְׁמַע אֹזֶן הוֹי דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ:

אֶל לֵב סֹחֵר אֶחָד חִצֵּיךְ כּוֹנַנְתְּ,
מֵחֶלְבּוֹ וְדָמוֹ אֶהָה עָבִית שָׁמַנְתְּ,
הֲרִיקוֹת אוֹצְרוֹ,—לֹא מָנַע מִמֵּךְ דָּבָר
וַתְּהִי אַחֲרִיתוֹ—אַחֲרִית שֹׁד וָשָׁבֶר!
אָז קָנִית לָּךְ מֶרְכֶּבֶת כָּבוֹד וְסוּסִים,
יְקָרוֹת וְאַבְנֵי חֵפֶץ, רִקְמָה וּמַלְבּוּשִׁים;
וַתַּעַשׂ לָךְ שֵׁם בֵּין רוֹזְנִים וְשָׂרִים,
וַתְּמַלְאִי אֶת תַּאֲוָתֵךְ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים...;
מַה־בֶּצַע בַּת־בֹּשֶׁת אִם גַּם עָשַׁרְתְּ
אִם לְחֶרְפָּה וּלְדֵרָאוֹן כֻּלֵּךְ נִמְכַּרְתְּ?
הֵן מֵאֵת אֱלֹהִים לֹא שָׁאַלְתְּ בֵּן לִזְקוּנִים,
וְעַל אַפֵּךְ וַחֲמָתֵךְ הָרִית לִזְנוּנִים;
לְבָשְׁתֵּךְ וּלְבֹשֶׁת הוֹרַיִךְ יָלַדְתְּ בֵּן
וַתְּקַלְּלִי אֶת יוֹם הִוָּלְדוֹ, חָרַקְתְּ שֵׁן,
וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד—וַתַּלְבִּישִׁיהוּ שֵׁשׁ,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ,
וַתּוֹבִילֵהוּ אִתֵּךְ לָשׁוּחַ בָּרְחוֹב
לָהּ נָאֲוָה תְהִלָּה, עַל כֵּן קָרְאוּ לָהּ „נוֹב".
אָז יָצְאוּ אַנְשֵׁי „נוֹב" לִרְאוֹת בַּיֶּלֶד,

וְלֹא שָׂם אִישׁ אֶל לִבּוֹ צֵאתוֹ עֲלֵי חָלֶד,
אַךְ צְחוֹק עָשָׂה הַבֵּן לְכָל מְבִינֵי נְאֻמוֹ:
כִּי אֶת כָּל אִישׁ בְּשֵׁם „אָבִי" קָרָא לְתֻמּוֹ..
וְלֹא הִשְׁלִיךְ אִישׁ בְּפָנָיו זֹאת הַמִּרְשַׁעַת
מְלֹא קֻמְצוֹ רֶפֶשׁ מֵרֹב שִׂיחַ וָכַעַס,
בְּרִגְשׁוֹת אִם הִיא עוֹדֶנָּה סֹחֶרֶת!
בִּקְסָמֶיהָ עוֹדֶנָּה נְפָשׁוֹת עֹכֶרֶת!

כְּפָנִים לְבָנִים כַּשַּׁיִד שָׁם יֵלְכוּ בָּרְחוֹב,
כְּרוּחוֹת וּכְמֵתֵי עוֹלָם בְּחוּצוֹת „נוֹב",
הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר שָׂגוּ בְּחֵן צִפְעֹנִי,
מְלֵאֵי נַחַם וּנְדוּדִים חֹסֶר וָעֹנִי,
אֵין לֶחֶם, אֵין בֶּגֶד לְכַסּוֹת עֶרְוָתָם,
הִיא לָקְחָה הַכֹּל חֵלֶף אַהֲבָתָם.
וְלֹא יִקַּח אִישׁ מוּסָר מֵאֵלֶּה הַנִּרְדָּפִים,
עוֹד יִפְּלוּ בְּרִשְׁתָּהּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים;
בּוֹעֲרִים וּכְסִילִים, נָבָל וָפֶתִי —
אַחֲרֶיהָ חִישׁ!... אַךְ לְאַט לָךְ שִׁירָתִי.
דַּבֵּר דִּבְרוּ גְבוֹהָה גַּם בִּלְעָדֵינוּ!

וְלֹא עָשׂוּ בְּעֵטָם דָּבָר בְּאַרְצֵנוּ;
הֵן אֱוִילִים לֹא יְכַלּוּ מֵאֶרֶץ רוּסִיָּה
גַּם יְדֵי הַחֲכָמִים לֹא יַעֲשׂוּ תוּשִׁיָּה.

אַהֲבַת בְּנוֹת קֶדֶם.

1885.

„אֶל לִבִּי לֶב־רַגָּשׁ כְּלַהַב אֵשׁ בּוֹעֵר
אֶת לִבְּךָ הַנִּישָּׁה עֶלֶם יְפֵה תֹאַר...
מַבָּטְךָ יָאִיר כְּכוֹכָב לָזֹהַר,
וּצְחוֹק־חֵן עַל שְׂפָתֶיךָ כְּאַגַּן הַסַּהַר...
חֲבֹק!.. חַבְּקֵנִי—אָבַדְתִּי הוֹד מֵצַח,
וּבְאֵשׁ חִשְׁקִי יִבְעַר לִבִּי אֵלֶיךָ...
הוֹי הוֹדִי! קָצְרָה רוּחִי... אֶגְוַע לָנֶצַח,—
אַךְ בְּיָדְךָ לְהָשִׁיב נֶפֶשׁ אֲמָתֶךָ...“

מְשׁוֹרֵר שִׁכּוֹר.

1886.

הֶאָח כוס! עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׂמְחַת רֵעִים,
אָח וְאֹהֵב לְחֶבֶר אַחִים מְשַׂמְּחֵי לֵב...
בֹּא נָא אֵלֵינוּ לְגָרֵשׁ רוּחַ עִוְעִים,
הֱיֵה נָא אִתָּנוּ, גַּם בְּךָ נִמְצָא כָּל טוּב...
חִישׁ נָא בַּל תְּאַחֵר!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לְמַלֵּא אֹתְךָ שֵׁכָר
..... וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

בֵּן אַתָּה לַכּוֹס בּוֹ שָׁתוּ אֲבוֹתֵינוּ
בִּימֵי עָנְיָם וּמְרוּדָם, גַּם בִּימֵי שְׂשׂוֹנָם,
וְלָמָּה זֶה לַשָּׁוְא יִגָּרַע מְנָת חֶלְקֵנוּ
מֵאֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר זֶה כְּבָר שָׁתוּ וְאֵינָם?..
הָבִיאוּ חִישׁ יַיִן!
כִּי כְּבָר הִגִּיעָה עֵת
לָשִׂים בַּכּוֹס עַיִן
..... וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

שְׁתוּ נָא אַחַי! שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים.
כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא! בּוֹ נִשְׁכַּח עָנְיֵנוּ,
שְׁתוּ אַחַי יַיִן — בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים;
כִּי בוֹ נִמְצָא אֲרוּכָה לְמְרִי נַפְשֵׁנוּ...
וְהַשְּׁתִיָּה תְּהִי כְדָת!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לֶאֱכוֹל לִבְלִי חָת
..... וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

לָמָּה זֶּה הֶבֶל נִיגַּע פֹּה עֲלֵי אָרֶץ ?
מַה בֶּצַע אִם לֹא נִשְׁתֶּה פֹּה עֲלֵי אֲדָמוֹת ?
הֲפַעֲמַיִם נִחְיֶה וְלֹא יָבֹא קָרֶץ ?
אִכְלוּ אַחַי, וּשְׁתוּ! כִּי מָחָר נָמוּת...
גִּמְעוּ אֶת הַגָּבִיעַ פַּעֲמַיִם!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לִרְאוֹת אִתּוֹ חַיִּים
..... וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נֶפֶשׁ,
כָּל יוֹדֵעַ עָמָל יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ
תְּנוּ כוֹס לָאָסוּר, לְמַעַן יִמְצָא הֹפֶשׁ
יִשְׁתֶּה כָל חֹטֵא, כִּי בָזֶה יְכַפֵּר פִּשְׁעוֹ...
מַהֲרוּ עֲשׂוּ זֹאת!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לְהִתְוַדּוֹת עַל הַכּוֹס
..... וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

מַה נִּבַּלָּה אֶת עִתֵּנוּ בְּהֶגְיוֹנֵי הֲבָלִים?
נִחְיֶה חַיֵּי בְּשָׂרִים, וְלֹא חַיֵּי רוּחַ!
דַּי לִקְרֹא סְפָרִים! כִּי הֵמָּה הַשֻּׁעָלִים
הַמְחַבְּלִים כְּרָמִים—בָּם נֵלְכָה לָשׂוּחַ...
דַּי לִקְרֹא סְפָרִים!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לִחְיוֹת חַיֵּי בְּשָׂרִים
.....וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

כָּל שֹׁתֵי שֵׁכָר יִפְרְחוּ כְּתָמָר,
אַךְ לָהֶם נָפַל בַּנְּעִימִים הַחֶבֶל,
יִפְרְחוּ כַּגֶּפֶן כָּל שׁוֹתֵי חָמֶר.
אִכְלוּ וּשְׁתוּ אַחַי! כִּי הַכֹּל הֶבֶל...
הַקְשִׁיבוּ, לָכֶם אַבִּיעַ!
כִּי כְבָר הִגִּיעָה עֵת
לְנַחֵשׁ כַּגָּבִיעַ
.....וְלִשְׁתּוֹת...
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

מַה יוֹעִיל לָנוּ אִם נֶחְכַּם כֻּלָּנוּ?
אִם לֹא נִרְאֶה חַיִּים בְּיַיִן בַּמִּשְׁתֶּה;
קֵץ לְחַיֵּי רוּחַ! כִּי בֵּן יִיטַב לָנוּ.
„טוֹב לָאָדָם שֶׁיִּשְׁתֶּה מִשֶּׁלֹּא יִשְׁתֶּה"..
וְזֶה לָכֶם הָאוֹת!
כִּי כְּבָר הִגִּיעָה עֵת
לְהָרִים אֶת הַכּוֹס
וְלִשְׁתּוֹת........
הֶאָח! הֶאָח! הֶאָח!

מְגִלַּת יַיִן.

1888.

רוּחִי מָלֵא תוּגָה וְעֵינַי־דִּמְעוֹת עָיִן
אֲבוֹתַי הוֹי! — מִי יִתֵּן לִי יְאוֹר מַיִם:
בְּשִׁבְעָה עָשָׂר כְּפָרִים לֹא יִשְׁתּוּ עוֹד יַיִן
כְּמוֹ נִמְחוּ בָּתֵּי חֹמֶר מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם.
וְאַנְשֵׁי הַבְּלִיַּעַל אֵלֶּה יוֹסִיפוּ עוֹד סָרָה
וּכְחֹדֶשׁ יָמִים לֹא יִטְעַם מַשְׁקֶה כָּל פֶּה;
שָׁאוּנִי נָא! מַה זֹּאת!?...מָה אֵלֶּה!? הוֹי צָרָה!
הֵן כְּרוֹצֵחַ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה. —
אִם גַּם הָיוּ בְּרוּסְיָה נְגָעִים וּמַגֵּפָה,
יִשְׁמָעֵאל גַּם קֵדָר לָחֲמוּ עָלֶיהָ,
פּוּגָאץ קָשַׁר עָלֶיהָ, מַחֲלָה וּשְׂרֵפָה
וּבִשְׁנֵים־עָשָׂר לְשׁוֹנוֹת בָּא אֶל חֹמוֹתֶיהָ

בָּאנַאפַּארְט הַמֶּלֶךְ–בִּקְהַל עַם־רַב וְעֵדָה.
אַךְ צָרָה כָּזֹאת לֹא יָדְעָה מֵעוֹדָהּ:
כִּי אִישׁ רוּסִיָּה–בֶּן־עַם וּמוֹלֶדֶת–
מִבֵּית מַרְזֵחַ תְּהִי נַפְשׁוֹ נִפְרֶדֶת,
וְעוֹד יִחְיוּ בַּעֲוֹנָם אֵלֶּה אַנְשֵׁי רֶצַח,
מְפִירֵי בְּרִית אָבוֹת, הוֹי עַזֵּי־מֶצַח!

וְעַתָּה יִוָּדַע בְּכָל קַצְוֵי אֶרֶץ וּמְדִינָה
הַמִּקְרֶה הָאָיוֹם בְּכָל עֵבֶר וּפִנָּה:
„כִּי נָפְלוּ, נָפְלוּ בָּתֵּי יְגִיעֵנוּ,
נָפְלָה, נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ”.–
הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה פִּתְאֹם עָלֵינוּ
(בְּלִי שֶׁפֶק מִפְּנֵי כֹּבֶד חַטֹּאתֵינוּ);
לֹא אוֹת בַּשָּׁמַיִם, גַּם לֹא חֲלוֹם כִּלְפָנִים,
לֹא חֹזֶה וְנָבִיא כְּיָמִים קַדְמוֹנִים.
כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל אָזְנַי הַשְּׁמוּעוֹת הָרָעוֹת
חַשְׁתִּי מַהֵר אֶל הַכְּפָר לִרְאוֹת:
הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה,
כִּי לֹא הֶאֱמַנְתִּי... אַךְ הוֹי נִבְלָה!

וּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ פָּרְצוּ מִבַּת עָיִן:
שָׁם מֵרָחוֹק, בְּקָצֶה עוֹמֵד בֵּית יַיִן,
קוֹדֵר וְשׁוֹמֵם כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה
כְּשׁוֹמֵר עַל מִשְׁמַרְתּוֹ מֵאַנְשֵׁי הַצָּבָא,
וְכַאֲשֶׁר יְקוֹנֵן הַנָּבִיא בְּקוֹל רוֹעֵד:
„דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת, מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד".
עוֹמֵד הָאֻמְלָל כַּמְלוּנָה בְּמִקְשָׁה,
לֹא עֲנוֹת גְּבוּרָה, לֹא עֲנוֹת חֲלוּשָׁה,
בָּאתִי אֶל חֲדָרָיו פְּנִימָה מַהֵר־הָחִישׁ,
פָּנִיתִי כֹּה וָכֹה—אֲהָהּ, אֵין אִישׁ,
וַיָּקָם וַיִּפֹּל לְרַגְלַי אֵין אוֹנִים וְכֹחַ,
וַיֵּבְךְּ בְּכִי תַמְרוּרִים בַּעַל הַמַּרְזֵחַ.
הִכַּרְתִּי אֶת הָאֻמְלָל, גַּם רוּחוֹ אִמַּצְתִּי
וּלְהַקְהִיל אֶת הָעָם עֵצָה לוֹ יָעַצְתִּי.
הֵמָּה בָאוּ. וּמָה רָאִיתִי? הוֹי שַׁעֲרוּרִיָּה!
לֹא פֶּצַע וְחַבּוּרָה וּמַכָּה טְרִיָּה,
לֹא פָּנִים נִשְׁחָתִים, לֹא עָשְׁשׁוּ עֵינַיִם,
כַּאֲשֶׁר הָיָה מִקֶּדֶם כְּטוֹב לִבָּם בַּיָּיִן.
"הוֹי רוֹצְחֵי נֶפֶשׁ"! דִּמִּיתִי בְּדִמְעוֹת עָיִן,

„כַּאֲשֶׁר אֶרְאֶה–לֹא הֱיִיתֶם פֹּה חֳדָשִׁים שְׁנַיִם
הַאִם אֵטוּן מִצְרַיִם, כֶּסֶף צְבַרְתֶּם,
הוֹי שׁוֹדְדִים! כָּל אֵלֶּה מֵאִתָּנוּ גְנַבְתֶּם,
כָּל אֵלֶּה בִמְחִיר יַיִן לוֹ עֲזַבְתֶּם". —
מַר לִי הָיָה; אַךְ גָּזַרְתִּי כַעַס לְכַסּוֹת,
(אוּלַי גַּם זֹאת עָוֶל בְּכַפָּי–מָה אֲכַחֵשׁ).
אָז הֵחַלְתִּי בְנַחַת לְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר:
„לֹא טוֹב הַדָּבָר, לְבִלִי תִשְׁתּוּ חָמֶר,
כִּי זֹאת, אַחַי, עָוֹן פְּלִילִי וּמַחֲלַת גֵּו,
גַּם חַטַּאת מֶרִי הִיא וּכִשְׁבוּעַת שָׁוְא".
וְהֵם עוֹמְדִים כְּבוּלֵי עַיִן מַחֲרִישִׁים, מִשְׁתָּאִים
וְעוֹד אֶשְׁמַע בִּדְמָמָה גַּם שְׂחוֹק שְׂפָתַיִם.
מִכַּעַס וְרֹגֶז נַפְשִׁי הוֹמִיָּה
אַךְ כֵּן גָּזַרְתִּי לִשְׁמוֹר דּוּמִיָּה.
עוֹד עֵצָה אַחַת נִשְׁאֲרָה הַפָּעַם:
לְהָבִיא חִישׁ יַיִן צִוִּיתִי בְזַעַם
בְּלִי כָל מְחִיר, אַךְ יִשְׁתּוּ אַנְשֵׁי רֶשַׁע
חִנָּם אֵין כֶּסֶף, יֵחָנְקוּ יַלְדֵי פֶשַׁע.

אַךְ לֹא יִשְׁתּוּ, אֲהָהּ, לֹא יִשְׁתּוּ אַנְשֵׁי חָמָס;
לֹא יָכֹלְתִּי לְהַטּוֹתָם אֶל דֶּרֶךְ אֱמֶת.
אֵין בָּם כָּל רֶגֶשׁ נֹחַם, הוֹי שֹׁד וָשֶׁבֶר,
הֵן כְּדִבְרֵי תַּחֲנוּנִים הִתְחַנֵּן גֶּבֶר;
וְלֹא יֵרַע בְּעֵינֵיהֶם–עַם בָּזוּי וְשָׁפָל
כִּי אֲחִיהֶם וְרֵעֵהֶם–הָהּ שָׁדוּד נָפָל.
הוֹי עַם קְשֵׁה־עֹרֶף, הוֹי עַם כֶּבֶד עָוֹן!
עַד אָן תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם, לְבוֹת הָאָבֶן....
וּכְרֶגַע עֲזַבְתִּי אֵלֶּה אַנְשֵׁי בַעַר
לְדַבֵּר מִשְׁפָּטִים אִתָּמוֹ בַּשָּׁעַר:
כִּי רוּחַ הַמֶּרֶד יִתְנוֹסֵס בָּמוֹ,
וְהַשּׁוֹפְטִים יְגָרְשׁוּ אֶת הָרוּחַ מֵאִתָּמוֹ,
כִּי בַּעֲבוּר זֹאת הֵן יִקְחוּ תַשְׁלוּמִים,
כִּי יַכּוּ בַשֵּׁבֶט וְלֹא יֵדְעוּ רַחֲמִים.
„הֲתְדַמּוּ כִּי אֵין נֶגְדְּכֶם כָּל תְּרוּפָה?
–דִּמִּיתִי רֶגַע וְהֶמְיַת נַפְשִׁי חָלָפָה–
לַחֲרָפוֹת, חוֹרְשֵׁי אָוֶן! לַעֲזָאזֵל, חוֹבְרֵי חָבֶר!
אָז תֵּדְעוּ, אֵיךְ לֹא יִשְׁתֶּה יַיִן גָּבֶר".

אַךְ מַה זֹּאת!?... הוֹי מוֹרָא וָפַחַד!
רִגְזִי אֶרֶץ תַּחְתֶּיךָ וְשָׁמַיִם גַּם יָחַד!
הַיְאֻמַּן כִּי יְסֻפַּר? הוֹי מֶרֶד וָמַעַל!
„הַצַּעַד קָדִימָה" הִשְׁקִם סַף רָעַל;
בִּתְחִלָּת הִתְקַצֵּף יוֹשֵׁב הַשַּׁעַר:
—בְּכֶלֶא אֶת כָּל הַכְּפָר, זָקֵן וָנַעַר
—קָרָא בַחֲמוֹ—יֵלְכוּ מַעֲדַנּוֹת!"
וּכְרֶגַע נֶאֱלַם וַיֵּלֶךְ אֲחוֹרַנִּית,
וַיָּחֶל לְדַבֵּר אִתִּי דִּבְרֵי נִחוּמִים:
כִּי הַכֹּל יֵלֵךְ לְרוּחַ הַזְּמָן לְפָנִים...
„לְפָנִים!" וְהָאַכְזָר הַזֶּה יִקַּח שָׁכָר
לֹא לְרוּחַ הַזְּמָן, „לְפָנִים", כִּי אִם „לְאָחוֹר"...
מִמִּכְתְּבֵי־עִתִּים נַפְשׁוֹ נִבְהָלָה,
וּמַה יִּכְתְּבוּ בָם עָלָיו תְּהִלָּה?
הַסְכֵּת וּשְׁמַע: „יוֹשֵׁב הַשַּׁעַר פְּלוֹנִי,
הָעוֹמֵד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ בַּכְּפָר אַלְמוֹנִי..."
אַךְ מִי הוּא זֶה? הַבֵּט נָא בְעַיִן צוֹפִיָּה
וְחַפֵּשׂ כַּמַּטְמוֹנִים בְּמֶרְחֲבֵי רוּסִיָּה,
וּמָה הֵמָּה הַקּוֹלוֹת בַּמִּכְתָּבִים אֵלֶּה?

כְּקוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר, אֵין עָלָיו הוֹלֶה.
אֵין זֹאת כִּי קֶשֶׁר קָשְׁרוּ כֻלָּם כְּאֶחָד,
כֻּלָּם לְדָמִי וּלְנַפְשִׁי יִצְמְאוּ יָחַד.
הָהּ! מִי יָכֹל לִדֹּם עַל שׁוֹד וָפֶרֶץ
זֶה יִקְרֵנִי מֵאֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ?
הֲלֹא לֹא לָרִיק הוֹסִיפוּ מַס־יֵינֵנוּ
כִּי אִם הַתִּקְוָה חָגְרָה עֹז בְּנַפְשֵׁנוּ,
כִּי „הַצַּעַד קָדִימָה" יַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂהוּ
וְכָל אִישׁ רוּסִיָּה יוֹסִיף עַתָּה מַשְׁקֵהוּ,
„אַךְ עַתָּה, עַתָּה—דִּמִּינוּ כַּיְלָדִים—
תֵּלֵךְ כָּל אֶרֶץ רוּסִיָּא לְרוּחַ הַקָּדִים,
גַּם הַמְּחִיר, גַּם מַשְׁקֶה מָהוּל בַּמָּיִם,
וּלְרוּחַ אִישׁ רוּסִיָּה הֵן מַעְצוֹר אָיִן
(כִּי אַךְ הַמָּוֶת יַפְרִידוּ מִיָּיִן)
לְפָנִים שָׁתָה כוֹס,—עַתָּה יִשְׁתֶּה שְׁנָיִם"...
וּפִתְאֹם אֲהָהּ! הוֹי תִּקְוַת מְמֻשָּׁכָה!
כִּי כַּחֲלֹמוֹת לַיִל עָפָה פָּרָחָה.
הוֹי חוֹמְסֵי נְפָשׁוֹת, שׁוֹפְכֵי דַם נְקִיִּים
עוֹשְׁקֵי אֶבְיוֹנִים וְרוֹצְחֵי נַפְשׁוֹת עֲנִיִּים!

לוּ עָשׂוּ אַשְׁכְּנַזִּים אוֹ יוֹשְׁבֵי שְׁאִיָּה
רֶצַח נוֹרָא כָּזֶה אֵין עוֹד כָּמֹהוּ,
אַךְ אִם מָרְדוּ בַּיַּיִן אַנְשֵׁי רוּסִיָּה
אָז הִתְהַפֵּךְ הָאָרֶץ לְתֹהוּ וָבֹהוּ! —
וּמַה יֹאמְרוּ עַתָּה הַכַּסוּרְמַנִּים שׂוֹנְאֵינוּ,
הֵן יִלְעֲגוּ עַתָּה עָלֵינוּ וְעַל אַרְצֵנוּ,
הוֹי כְּסִילִים! הֵן כָּל יִשְׁעֵנוּ אַךְ בִּשְׁתִיָּה
רַק הִיא עֲטֶרֶת גֵּאוּת אֶרֶץ רוּסִיָּה!...

הָאָב.

1888.

הֵן זֶה כְּבָר רָאִיתִי — שָׁם עוֹמֵד בָּיִת,
בּוֹ יָגוּרוּ שְׁתֵּי נָשִׁים — הוֹדָן כַּזָּיִת;
בּוֹ שֶׁקֶט וּמְנוּחָה כָּל הַיּוֹם תָּמִים;
פִּתְחֵי הַחַלּוֹנוֹת סְגוּרִים כָּל הַיָּמִים.
אַךְ בַּלֵּילוֹת נִשְׁמַע שָׁם קוֹל מִצְהֲלוֹת,
בּוֹ יָבֹאוּ אֲנָשִׁים גַּם עֲלָמוֹת מוּבָלוֹת.
גַּם עַתָּה, רְאוּ, שָׁם עוֹמֶדֶת מֶרְכָּבָה
וּבָהּ יוֹשֵׁב גֶּבֶר, עֵינָיו מְפִיקוֹת לֶהָבָה,
וּבְצִפִּיָּתוֹ יָרֹן בִּשְׂפָתָיִם
וְעַל חַלּוֹנֵי הַבַּיִת יָשִׂים עֵינָיִם;
וְהִנֵּה לְפֶתַע פִּתְאֹם נִפְתַּח הַשַּׁעַר
וּבִלְבוּשֵׁי מִכְלוֹל וְיָפָה כַּסַּהַר

עַלְמָה עֲדִינָה הָלְךְ וְטָפִף יָצְאָה בַּלָּאט.
„הֲשָׁלוֹם לָךְ, בִּתִּי, אַךְ מַה זֶה הִתְמַהְמָהְתְּ?"
„הֵא לְךָ כֶּסֶף" – אָמְרָה בִּנְשִׁיקוֹת פִּיהָ,
וּבְדַבְּרָהּ זֹאת יָשְׁבָה לִימִין אָבִיהָ.
הָעֲגָלָה סָבְבָה עַל צִירָהּ וַאֲיַנֶּנָּה
וַתִּרְחַק נְדוֹד – עַיִן לֹא תְשׁוּרֶנָּה.
„הֵא לְךָ כֶּסֶף"... מַה זֹּאת?!... דִּמִּיתִי רֶגַע,
מַחֲשָׁבָה אֲיוּמָה כִּתְּרַתְנִי כְּנֶגַע;
הַמַּחֲשָׁבָה הַזֹּאת פָּלְחָה כִלְיוֹתַי, –
הָלְאָה, בַּת שׁוֹבֵבָה, הָלְאָה מִפָּנַי!...
אַךְ מַה זֶּה נִבְהַלְתִּי, וּמָה הַחֲרָדָה?
אִם אֵם תִּמְכּוֹר אֶת בִּתָּהּ אֵין כָּל רְעָדָה,
וְלָמָּה... אַךְ לֹא אַאֲמִין לְקוֹל זֶה הָאוֹת.
הוֹי שׁוֹדֵד! הוֹי רוֹצֵחַ! מֶה עָשִׂיתָ זֹאת?!
הֵן גָּדוֹל עָוֹנְךָ מִשּׁוֹפֵךְ דְּמֵי גָבֶר,
יִגְדַּל מִמֶּרֶד וְקֶשֶׁר וְחוֹבְרֵי חָבֶר!...
„וּמָה אִם יִגְדַּל? הֲלֹא פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ
גַּם יִחְיוּ שַׁאֲנַנִּים, גַּם הוּא, גַּם בִּתּוֹ;
לֹא, לֹא רוֹצֵחַ הוּא, גַּם לֹא שׁוֹדֵד לָיִל

—כִּי הַשּׁוֹדְדִים אַךְ בַּיַּעַר יַעֲשׂוּ חָיִל; —
נוֹכֵל הוּא, נוֹכֵל מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר יִרְאוּ חַיִּים,
הָאוֹכְלִים לֶחֶם עֲצָבִים בְּחִבּוּק יָדָיִם,
נוֹכֵל לְעֵת זִקְנָתוֹ בְּלִי כָל מִשְׁמֶרֶת
וְכַחוֹל הִרְבָּה חוֹבוֹת בְּלִי כָל עֲצֶרֶת.
וּמַה יַּעֲשֶׂה לְעֵת זִקְנָתוֹ כִּכְלוֹת כֹּחַ?
וּמִי יִקְרָא עַתָּה לָאֻמְלָל זֶה פְּקַח־קוֹחַ?
כִּימֵי נְעוּרָיו חָיָה חַיֵּי רְוָחָה—
וְעַתָּה יַחְפֹּץ גַּם לִגְוֹעַ בְּשֶׁקֶט וּמְנוּחָה. —
לְאַחַר בְּנֶשֶׁף הֵן הִסְכִּין מִנְּעוּרָיו,
גַּם לְאַחַר קוּם מִמִּשְׁכָּבוֹ בַּחֲדָרָיו,
לִשְׁתּוֹת קַאפֶּע, וּלְגַלַּח שְׂעַר זְקָנוֹ,
לְהֵיטִיב צִפָּרְנָיו, תַּלְתַּלָּיו וּשְׂפָמוֹ,
שָׁעָה—שְׁתַּיִם לִפְנֵי סְעוּדַת צָהֳרָיִם
לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּרְחוֹבוֹת וְלִשְׁאוֹף חַיִּים. —
אַף אִם הָיָה בַּתְּחִלָּה עָנִי גְוֹעַ,
אַךְ הַאִם כָּבֵד מְאֹד לַעֲלוֹת גָּבוֹהַּ?
בִּלְבוּשֵׁי מַחֲלָצוֹת וּכְתֹנֶת בָּרָה
וּבְבָתֵּי עֵינַיִם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרָה

יָצָא עֶלֶם נֶחְמָד זֶה הָלוֹךְ וָשׁוֹב –
וּכְרֶגַע נָפְלָה בְּרִשְׁתּוֹ אִשָּׁה נְצוּרַת לֵב
(אִם בָּאָה כְּשָׁנִים, אַךְ לָהּ הוֹן אַדִּירִים)
וַיִּשְׁחֶה בְּתַעֲנוּגָיו, כַּדָּג בְּמַיִם כַּבִּירִים;
„מַה נָּעִים הַשָּׁלָל בְּלִי יְגִיעַ מָצָאתִי:
לִי סוּסִים דּוֹהֲרִים, גַּם מְשָׁרֶת צָרְפָתִי
לְהָכִין לִמְיוּדָעַי סְעוּדַת צָהֳרָיִם –
כָּל מַאֲכָל נֶחְמָד וְתַאֲוָה לָעֵינָיִם". –
„מֵהֶם אָכְלוּ גַּם רָווּ נוֹכְלִים אֲרוּרִים...
נוֹכְלִים אֲרוּרִים?! לֹא, לֹא! (מְחוֹק חִישׁ הַטּוּרִים),
כִּי אֲנָשִׁים נִכְבָּדִים וּנְשׂוּאֵי פָּנִים,
הֵמָּה מְיוּדָעָיו מִשֶּׁכְּבָר הַיָּמִים,
אֲנָשִׁים עֲשִׁירִים וִישָׁרִים פִּי־שְׁנַיִם
יֹאכְלוּ אִתּוֹ פַּת – סְעוּדַת הַצָּהֳרַיִם.
„שָׁתִינוּ כוֹס, אָכַלְנוּ גֶּפֶן וָזַיִת
לְחַיֵּי אָחִינוּ זֶה – הוּא בַּעַל הַבַּיִת;
הַאִם לֹא נְכַחֵשׁ כִּי שְׁמוּעוֹת רָעוֹת
בָּאוּ לְאָזְנֵינוּ מִשְּׂפָתַיִם נָעוֹת –
אַךְ מַה לָּנוּ וְלָהֶם? יְסוֹדָם בַּשֶּׁקֶר,

גַּם מִכְתְּבֵי הָעִתִּים אֵין לָהֶם חֵקֶר:
פַּעַם יַרְחִיבוּ פֶּה לְהַגִּיד צִדְקָתוֹ –
וּלְפֶתַע פִּתְאֹם יַבִּיעוּ רִשְׁעָתוֹ,
וּבַמָּה תַּאֲמִין מֵאֵלֶּה הַשְּׁתַּיִם?
אֲנַחְנוּ לֹא מָצָאנוּ בוֹ מַעַל כַּפַּיִם,–
כִּי בְּכֶסֶף מָלֵא שִׁלַּם לָנוּ כְּחֹק
עֵת יָשַׁבְנוּ אִתּוֹ עַל שֻׁלְחַן הַשְּׂחוֹק". –
בַּת שִׁירָתִי! שִׁירִי נָא אֶת תְּהִלָּתוֹ
זְכוֹר נָא, כִּי הָיָה יְרֵא אֱלֹהִים וְתוֹרָתוֹ
וּזְכוֹר נָא חֲסָדָיו וְצִדְקַת פִּזְרוֹנוֹ,
כִּי גַם לְפֶסֶל זוּקָאוְוסְקִי אָצַל מֵהוֹנוֹ.–

אַךְ לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְהַצְלָחָה–לְדֹר הֹר:
כִּי עֹנִי וְחֹסֶר הֵבִיא לוֹ הַתּוֹר
גַּם רָפָה גֵוּוֹ, עַד אֵין בּוֹ כָל כֹּחַ
גַּם הַדְרַת פָּנָיו נִשְׁחַת–אֵין בָּם לֵחַ–
וּכְבָר קָנָה לוֹ בַּלָּאט שְׁלשָׁה צְבָעִים:
לַפָּנִים, שְׂפָתַיִם וּלְגַבּוֹת עֵינַיִם;
אָזַר חַיִל בִּשְׁאֵרִית כֹּחַ וְלֵב

וַיֵּלֶךְ בְּגַאֲוָה הָלֹךְ וְטָפֹף בְּחוּצוֹת נוֹב.
בְּמַקֵּל תִּפְאָרָה וּבְבָתֵּי עֵינָיִם
יֵלֵךְ הָעֶלֶם בִּגְבוּרַת אַרְבָּעִים.—

יֵלֵךְ בִּרְחֹבוֹת בְּקַיִץ,—בַּחֹרֶף,—
אַךְ הַצְלָחָתוֹ, אֲהָהּ, פָּנְתָה לוֹ עֹרֶף.
בְּרֹב שַׂרְעַפָּיו בְּקִרְבּוֹ הוּא יֵלֵךְ כּוֹדֵד
נָבוֹךְ וְשׁוֹמֵם.... אַךְ כְּרֶגַע הִתְעוֹדֵד:
„תֵּלֵךְ לַחֲרָפוֹת, עִיר רַבַּת הַמְּהוּמָה!
הֵן חָסְנִי כָּאַלּוֹן, לֹא אֶחְסַר מְאוּמָה,
אֵלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר—שָׁם אֶמְצָא רְוָחָה!"...
וּבְדַבְּרוֹ—עָזַב פֶּעטְרָאפָּאל בַּאֲנָחָה.—

קוֹרֵא נִכְבָּד! הֲלֹא שָׁמַעְתָּ הַשְּׁמוּעָה.
כִּי מֵעֵבֶר לִגְבוּלֵנוּ יֵשׁ „מַעַיְנֵי־יְשׁוּעָה",
אֲשֶׁר יְרַפְּאוּ כָּל חֳלִי—יִגְדְּרוּ כָּל פֶּרֶץ;
שָׁם תְּבוֹאֶינָה נָשִׁים מִכַּנְפוֹת אֶרֶץ.
(מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר לְחַיֵּי חֹפֶשׁ יַטּוּ שֶׁכֶם),
לִגְהוֹת שָׁם מָזוֹר לְשָׁדַיִם וָרֶחֶם...

נָשִׁים, אֲשֶׁר לַמְרוֹת רְצוֹנָן הָיוּ נְשׂוּאוֹת,
נָשִׁים (וּלְעִתִּים גַּם עֲלָמוֹת יְפֵהפִיּוֹת),
מְאֻלֶּה אֲשֶׁר „וָארְז־זַאנְד״ תַּמְלִיץ בַּעֲדֵיהֶן
וַאֲשֶׁר רוּחָן זָרָה לְאַלּוּף נְעוּרֵיהֶן..
אַךְ בַּמָּה תִּמְשׁוֹךְ הָעִיר אֶת לֵב בּוֹאֶיהָ?
הַאִם גַּם טוֹבָה הִיא מְאֹד בִּרְפָאוּת מֵימֶיהָ,
(אוּלַי תִּמְשׁוֹךְ גַּם בְּקֶסֶם תְּהִלּוֹתֶיהָ?
וְאוּלַי גַּם זֹאת?... אַךְ זֹאת יֵדְעוּ שׁוֹמְעֶיהָ),
חִידָה סְתוּמָה הִיא, אֲשֶׁר אֵין לָהּ כָּל פִּתְרוֹן!—
יֹאמְרוּ: כִּי מֶרֶד וָמַעַל יֵשׁ בָּם גַּם יִתְרוֹן
וְלִפְעָמִים הֵם לָנוּ לְמַחֲסֶה וּמָגֵן
וְיִגְאֲלוּ אוֹתָנוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן,—
לָכֵן אֵין עוֹד כָּל שֶׁפֶק בִּרְפָאוּת הַמַּיִם
אַךְ שָׁם יִשְׁתֶּה כָּל אִישׁ מִמְּקוֹר הַחַיִּים...
חַיִּים, — אֲשֶׁר יֵשׁ בָּם מִשְׁטָר וּסְדָרִים,
חַיִּים, אֲשֶׁר כֻּלָּם נְתוּנִים לְחַיֵּי בְשָׂרִים
אַךְ בְּמַלְבּוּשֵׁיהֶן יַעֲשׂוּ זָר מַעֲשֵׂיהֶן:
כִּי מַצְנִיעוֹת לֶכֶת הֵנָּה בְּבָתֵּיהֶן
וּכַאֲשֶׁר גְּבָרִים יָשִׂימוּ עֵינַיִם

יַחְשְׁפוּ חֲצִי־גֵו: עֹרֶף וְשָׁדַיִם!...
אַךְ, שָׁאוּנִי נָא, כִּי לֹא עַל כָּל הַנָּשִׁים
אֲשֶׁר תְּבוֹאֶינָה שָׁמָּה הִכָּתִי אָשִׁים,
כִּי יֵשׁ בָּהֶן עֲדִינוֹת, אֲשֶׁר כְּבוֹדָן פְּנִימָה,
אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ כָל עָוֶל וְלֹא יֵדְעוּ זִמָּה.

שָׁם טָמַן פַּחִים, שָׁם פֵּרַשׂ הָרֶשֶׁת,
שָׁם יִתַּנּוּ אֲהָבִים בְּשִׂמְחַת לֵב וָנֶפֶשׁ,
שָׁם הִתְנוֹסֵס הַגִּבּוֹר שָׁנָה–שְׁתַּיִם,
אַךְ גַּם מִשָּׁם נִגְלָה מִקֵּץ שְׁנָתַיִם.—
וּבְעוֹד שְׁמֹנֶה שָׁנִים בָּא זֶה הָאוֹרֵחַ
לְפֶּעטֶרְבּוּרְג,— וְעוֹדֶנּוּ מָלֵא אוֹן וָכֹחַ,
אַךְ מְעַט מִזְעֵיר עַל יְרֵכוֹ צוֹלֵעַ
וְרַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית נוֹעַ תִּתְנַעְנַע,
לֹא פִסֵּחַ הוּא, אַךְ בִּרְכָּיו כָּשָׁלוּ,
כִּי עוֹרְקֵי רַגְלָיו זְעֵיר שָׁם חֻבָּלוּ—
פָּנָיו קִבְּצוּ פָּארוּר, בְּרֹאשׁוֹ—קָרַחַת,
מִטְפַּחַת לְבָנָה בְּיָדוֹ הָאַחַת,
עֲנָנָה הֲרַת תּוּגָה תָּצִיץ מֵעֵינַיִם

בְּרוּחַ נְבֵאָה וּבְלֵבָן לְחַיִּים. —

רַע וָמַר!...

וּלְדַאֲבוֹן לִבּוֹ, אֲהָהּ, הוֹי מִצְחוֹת נְחֹשֶׁת!
אַךְ נֹעַם, אַךְ יֹפִי תִּדְרֹשׁ כָּל אֵשֶׁת...
כִּזְאֵב רָעֵב, חֲדַל שִׁנַּיִם וְטֶרֶף אַיִן
הֵילִיל מִנַּהֲמַת לִבּוֹ — וּכְמֹכֶה שִׁגָּעוֹן
הִבִּיט כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי נוֹאֲלָה תִקְוָתוֹ,
נִחַם עַל הָרָעָה, וַיִּגְזֹר אִמְרָתוֹ:
לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה עֵת מַטּוֹת לַחְמוֹ נִשְׁבָּרוּ
מֵרֵעָיו אוֹכְלֵי לַחְמוֹ בְּיָמִים עָבָרוּ
(הֵן לִמְלָאכָה לֹא יִצְלַח עֵת בָּא בְשָׁנִים)
וּלְהַרְחִיק נְדוֹד מִכָּל מִשְׁתֶּה שְׁמָנִים. —
לֹא, לֹא! כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה גִּבּוֹר קִרְיַת עַלִּיזָה:
בִּנְעוּרָיו הָיָה לוֹ הוֹן אִשְׁתּוֹ לְבִזָּה,
וּלְעֵת זִקְנָתוֹ בֵּית־מִשְׂחָק לוֹ יֵעָשֶׂה
אוֹ בִּשְׁטָרוֹת מְזֻיָּפִים עֲוֹנוֹ יְכַסֶּה,
מִשְׁמֶרֶת עֲבוֹדָה זוּ קַלָּה וּנְקִיָּה,
גַּם תַּעֲשִׁיר אֶת בְּעָלֶיהָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה;
וּכְמְעַט הָלַךְ בַּמְּסִלָּה זֹאת הַיְשָׁרָה

אַךְ לַאֲסונו הָיְתָה לְעֵצָה נִבְעָרָה:
הַיְאֻמַּן כִּי יְסֻפַּר, כִּי זֶה הַנָּבָר
לֹא יָדַע לְכַלְכֵּל אֶת זֶה הַדָּבָר?
וְעַתָּה, הָהּ! הַבִּיטוּ נָא הַצִּדָּה:
אִישׁ שָׁלוּב בִּזְרוֹעוֹת בִּתּוֹ הַיְחִידָה,
כַּלָּה עֲטוּפַת זָהָב – אֵטוּן מִצְרַיִם,
יָשׁוּט בִּרְחוֹבוֹת עִיר בְּחִבּוּק יָדַיִם...
הָרִיקוּ בְּפָנָיו אֲנָשִׁים. תְּמִימֵי דָרֶךְ!
הַהֲרִימוּהוּ!... הוֹי נוֹכֵל שְׁפַל הָעֵרֶךְ!
לוּ גָּנַב, לוּ רָצַח, לוּ שָׁדַד בַּנֶּשֶׁף,
אַךְ אִם יִמְכּוֹר אָב אֶת בִּתּוֹ בַּכֶּסֶף!?
וּכְבוֹד עַלְמָה – בְּקָלוֹן, הוֹי שֹׁד וָשֶׁבֶר!
גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד, וְזֹאת יַעֲשֶׂה גָבֶר?!...

. . . .

„יָדַעְנוּ, יָדַעְנוּ – דָּבָר לַאֲשׁוּרוֹ,
אַךְ מַה יִּרְגַּז לִבְּךָ, מְשׁוֹרְרֵנוּ, עֲבוּרוֹ?" –

מַה זֶּה קוֹל חָלִיל שָׁם – תְּצִלֶּינָה אָזְנַיִם
וּמַה קּוֹל אֶשְׁמַע – רִנָּה בַּעֲצַלְתַּיִם,

מִי זֶה שָׁם יְרַקֵּד בִּמְחֹלוֹת מַחֲנַיִם
וּמִי הִיא הָעַלְמָה תֵּשֵׁב בֵּין בִּרְכָּתַיִם?
זֹאת הִיא הַבַּת, בַּת הַגִּבּוֹר הָעֲנִיָּה
וְכַחֲמִשָּׁה אִישׁ יִשְׁתּוּ לְחַיֵּי אָבִיהָ. —
הַאֵין זֹאת, כִּי נָפַל בַּנְּעִימִים גּוֹרָלָהּ?
וְגַם לְאָבִיהָ כְּבָר קָם רֶוַח וְהַצָּלָה.
כֹּה תִּרְדֹּם הַבַּת, כֹּה יֶעֱרַב לָהּ שְׁנָתָהּ...
אַךְ אִם תָּקִיץ פִּתְאֹם, מַה תְּהִי אַחֲרִיתָהּ?
אִם חֶרֶב אוֹ כִידוֹן תִּשְׁקַע בִּלְבָבָהּ
וְלֹא תָקוּם עוֹד לָנֶצַח מִמִּשְׁכָּבָהּ?...

. . . .
. . . .

הוֹי, מִי יוֹדֵעַ אַחֲרִית דְּבַר הַמַּעַל!...
זֹאת תּוֹרַת הַבַּת, לָהּ אָב בְּלִיַּעַל.

מֶרְכָּבָה רְתוּמָה לִשְׁלשָׁה סוּסִים.

1890.

1.

עֶגְלוֹן מְנַצֵּחַ, סוּסָיו כַּבִּירֵי כֹחַ
גַּם פַּעֲמוֹן יָרִיעַ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם,
גַּם מָטָר אַרְצָה יֵרֵד מִן שָׁמַיִם...
הָעֲגָלָה תִּסַּע דַּרְכָּהּ בְּאֵין מָנוֹחַ.

בַּמֶּרְכָּבָה זֹאת יוֹשֵׁב חָלוּץ כַּשֶּׁלַח,
בַּעַל שָׂפָם אָרוּךְ, — שׁוֹטֵר הַמֶּלֶךְ,
וּמִצִּדּוֹ — וּפָנָיו כַּשִּׁיד לְבָנִים
עֶלֶם כְּבֶן עֶשְׂרִים יוֹשֵׁב אֵין אוֹנִים.

הַסּוּסִים יָרוּצוּ – קוֹל נַהֲרָם אֵימָה,
הַשָּׁמַיִם יִתְקַדְּרוּ עֲרָפֶל כַּחוֹמָה;
אֵין בַּיִת, אֵין מָעוֹן, יְסַמֵּר כָּל שֵׂעָר,
אַךְ כַּלְהוֹת מָוֶת–אַךְ יַעַר, אַךְ יָעַר...

אַךְ אָנָה זֶה תָּחִישׁ עֲגָלָה שְׁחוֹרָה?
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה!

~~~~

2.

מַה חֵטְא אֵין כָּמֹהוּ לָרַע
עָשִׂיתָ? וּמִי אַתָּה נַעַר פּוֹשֵׁעַ?
אוֹ אוּלַי בַּחשֶׁךְ חוֹזֶה עָשִׂיתָ
עִם אֵשֶׁת רֵעֲךָ אַהֲבָה רִוִּיתָ
וּמִמַּחֲבוֹאוֹ פִּתְאֹם יָצָא הַבַּעַל
וַיַּכְּךָ עַל לֶחִי עֵקֶב הַמַּעַל?
וְאַתָּה בַּחֲמָתְךָ וּכְמִכֶּה שִׁגָּעוֹן
הִכִּיתוֹ בַּחֹמֶשׁ וַיִּסָּגֵר עָיִן?
~~~~

אֵין קוֹל אֵין פּוֹצֶה פֶּה וּמַעֲנֶה אָיִן.
וְהִנֵּה עַל אֵם הַדֶּרֶךְ, הָאָח. בֵּית יָיִן
וּכְרֶגַע הַשּׁוֹטֵר אֵלָיו הוֹפִיעַ
וַיִּגַּח אֶל תּוֹךְ פִּיו אֶת כּוֹס הַתְּשִׁיעִי.
הָעֲגָלָה עָזְבָה עֶמְדָּתָהּ לָנוּחַ
תָּרוּץ, תָּעוּף וּכְמוֹ עַל כַּנְפֵי רוּחַ...

אַךְ אָנָה זֶה תָּחִישׁ? — הוֹי פַּחַד וּמוֹרָא!
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה!

3.

אוֹ אוּלַי בְּכֶסֶף דָּבְקָה נַפְשֶׁךָ
וּבְהוֹן רֵעֲךָ שָׁלַחְתָּ יָדֶךָ?
וּבְאִישׁוֹן לַיְלָה, עֵת נָפְלָה תַרְדֵּמָה
עַל כָּל יוֹשְׁבֵי בַיִת — אָדָם וּבְהֵמָה
גָּזַלְתָּ, גָּנַבְתָּ גַּם הוֹסַפְתָּ אִוֶּלֶת
לִשְׁבּוֹר הַמַּנְעוּל, בָּרִיחַ וָדֶלֶת;
וּפִתְאֹם כִּתְרוּךְ אַנְשֵׁי מִשְׁמֶרֶת
וְנִמְצֵאתָ שָׁם כַּגַּנָּב בַּמַּחְתֶּרֶת?

אֵין דִּבּוּר וּמִלָּה — לֹא יַעֲנֶה הַנַּעַר;
אַךְ גֶּשֶׁם, אַךְ קֹר, אַךְ סוּפָה וְסַעַר
יְחַבְּקוּ אֶת הַפּוֹשֵׁעַ כְּאָח כְּרֵעַ,
תַּשׁוֹטֵר מִיָּנוּ גַּם הוּא לֹא שׁוֹמֵעַ.
הָעֶגְלוֹן מִמּוֹשָׁבוֹ יִשְׁרֹק שְׂפָתָיִם
וּכְאִישׁוֹן לַיְלָה נֶהֶפְכוּ צָהֳרָיִם...

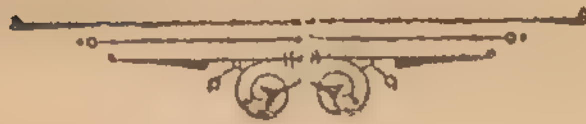
אַךְ אָנָה זֶה תָּחִישׁ מֶרְכָּבָה סוֹרֵרָה?
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה!

4.

אוֹ אוּלַי לֹא הָיִיתָ שׁוֹדֵד נֶשֶׁף,
לֹא עָשַׁקְתָּ מֵעוֹדְךָ זָהָב, כֶּסֶף,
אַךְ עִם אֲחֻזַּת מְרֵעִים קֶשֶׁר קָשַׁרְתָּ
וְאֶת שֵׁבֶט כָּל מוֹשֵׁל לִשְׁבּוֹר אָמַרְתָּ?
הַגִּידָה נָּא, רֵעַ, מַה לַּעֲשׂוֹת דָּמִיתָ?
לְהַשְׁמִיד מַמְלָכָה עִם מַלְכָּהּ אִוִּיתָ
(זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל, הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים.)
אוֹ לְרוֹצֵץ חָפַצְתָּ אֶת קָדְקֳדֵי הַמּוֹרִים?

עַל כָּל הַכִּכָּר הָס, תִּמְלוֹךְ דוּמִיָּה,
אַךְ יְלֵל יְשִׁימוֹן, אַךְ סוּפָה תָּרִיעַ,
אַךְ כְּפוֹר כָּאֵפֶר, אַךְ זַעַם הַחֹרֶף.
הַסּוּסִים יֻכּוּ בַשֵּׁבֶט עַל עֹרֶף.
עַד מַדְהֲרוֹת פַּרְסָה יַעֲלוּ זִיקִים;
הָעֲגָלָה חָמְקָה אֶל אַחַד הַנְּקִיקִים.

אַךְ אָנָה זֶה תָּחִישׁ עֲגָלָה נִסְתָּרָה?
לַעֲזָאזֵל! אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, הַמִּדְבָּרָה!

הַמְּסַדֵּר.

1889.

Что за гимнъ суровый
Доноситъ къ къ намъ зефиръ,
То арміи свинцовой
Смиренный командиръ . . .

Некрасовъ.

מַה זֶּה קוֹל אֶשְׁמַע, הוֹי רְעָדָה וָחִיל,
בִּכְנָפָיו הָרוּחַ הֵבִיא לְאָזְנַיִם,
זֶה לְמַעֲרֶכֶת עֹפֶרֶת וּבְדִיל
יָשִׁיר הַמְּסַדֵּר בֵּין הָעַרְבַּיִם,
הַיּוֹם פָּנָה, יִתֵּן לְכַף רַגְלוֹ מָנוֹחַ,
יִכְרַע יִפֹּל עַל מִשְׁכָּבוֹ אֵין כֹּחַ.

הַנִּיחוּ לֶעָיֵף! הַסּוּ אַל תָּעִירוּ
זֶה הָאֻמְלָל אֵין אוֹנִים יַחֲלִיף כֹּחַ,
עִתּוֹ עֵת לַיִל שְׁנָתוֹ בַּל תָּפִירוּ
אַחַר עֲמַל הַיּוֹם, בּוֹ יֵלֵךְ שְׁחוֹחַ;
הוֹי אֻמְלָל אֻמְלָל! אֵיךְ חָוְרוּ פָּנֵיהוּ
וּבְחוֹרֵיהֶם אֲהָה, אֵיךְ נָמַקּוּ עֵינֵיהוּ.

יָשֵׁן שְׁנָתוֹ, וְכַמֵּת רוּחוֹ קְצָרָה
גַּם לִכּוֹ בַּעֲצַלְתַּיִם יֵרֵד יַעֲלֶה,
מִי יַאֲמִין לוֹ, מִי? אִם דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה,
תַּחַת כִּפַּת בֵּית הַדְּפוּס יָמָיו יְבַלֶּה,
גַּם רוֹפֵא לוֹ אַיִן, וְנַפְשׁוֹ — אַיֶּהָ?
שָׁם, בִּדְפוּס, בֵּין אַבְקֵי־הַבְּדִיל תְּנֻהָּ.

„חָמֵשׁ, שֵׁשׁ, שֶׁבַע... הוֹי הִתְמַהְמַהְתִּי!
הוֹי רֹאשִׁי, לִבִּי, הוֹי בִּרְכַּי כָּשָׁלוּ
וּבְטֶרֶם יוֹם לָבֹא אֶתְמוֹל נִשְׁבַּעְתִּי,
מִשְּׂכֻּרְתִּי הַדַּלָּה אִם תֵּת יֶחְדָּלוּ
נִגְזַרְתִּי... בְּלִי שִׁקּוּי־שַׁחַר אָרוּצָה"
וּכְרֶגַע פָּנָה וַיָּעַף הַחוּצָה.

שָׁם בֵּין אַרְגְּזֵי הַדְּפוּס, עַל אֵם הַדֶּרֶךְ
עֹמֵד מְסַדֵּר בֵּין אֻמְלָלִים כָּמוֹהוּ,
חֲלָשֵׁי עֲצָבִים מְקַדְקֵד עַד יָרֵךְ
חִישׁ מַהֵר כַּבָּרָק יְשַׁלַּח יָדֵיהוּ
לְמַעֲרֶכֶת הַבְּדִיל וְעָמַּת נַפְשֵׁהוּ
בְּלִי אֹמֶר וּדְבָרִים יִקְחוּ חַיֵּיהוּ

יִקְחוּ אֲהָהּ, הֵן כְּבָר מָצְצוּ לְשַׁדֵּהוּ,
הֲלָזֶה שְׁמוֹ „מְסַדֵּר" — אִי סְדָרִים בִּלְבָבוֹ?
הַבְּדִיל כְּבָר הִבְדִּיל יְסוֹדֵי דָמֵיהוּ,
צֵל־אָדָם כְּאָדָם תִּרְאוּהוּ כִּי יָבֹא
בָּעֶרֶב לְבֵיתוֹ, וּפָנָיו חֳמַרְמָרוּ,
טוֹב לוֹ הַמָּוְתָה, — חַיָּיו מִמַּר מָרוּ.

כֹּה עֹמֵד כְּבוּל עֵץ עַל רַגְלָיו מִבֹּקֶר,
כֹּה יְסַדֵּר בַּלַּיְלָה הָאֹתוֹת לְאָחוֹר,
עוֹד הַמְּלָאכָה מְרֻבָּה, אֵין לָהּ כָּל חֵקֶר,
פָּנָיו כְּבַר נֶהֶפְכוּ לִירַקְרַק שָׁחוֹר;
הֲלֹא הַכֹּתֵב אֶל הָאֻמְלָל לִבּוֹ לֹא שָׁת
הִרְחִיב לְשׁוֹנוֹ בְּמִכְתַּב־עִתּוֹ לִבְלִי חָת.

זֶה מִכְתַּב־עִתּוֹ הַמָּלֵא עַל כָּל גְּדוֹתָיו
אֹתוֹת קְטַנֵּי־עֵרֶךְ כַּחוֹל עַל שְׂפַת־יָם
(בּוֹ כָּל יֹדֵעַ לַהַג יְחַוֶּה דֵעוֹתָיו,
כִּי מַאֲמָרִים טוֹבִים וּנְחוּצִים אַךְ זְעֵיר שָׁם)
בּוֹ יִקְרָא הַקֹּרֵא בְּעֹנֶג וָנַחַת
וְהַמְסַדֵּר הָהּ – כְּאֶנְקַת חָלָל מְשַׁוַּעַת.

הַמּוֹלִים, הַמְחַבְּרִים, גַּם בַּעֲלֵי הַדְּפוּס
לֹא יִתְּנוּ לוֹ מַרְגֹּעַ גַּם בְּעֵת לָיִל,
בְּרִסְנָם יוֹלִיכוּהוּ כְּפֶרֶד כַּסּוּס,
הוּא יִיגַע, יַעֲמֹל, יַעֲשֶׂה חָיִל,
עַד יִפֹּל אֵין אוֹנִים, זֶה הַמֵּת הַחַי
אַךְ אָז יְרַפּוּהוּ. אַךְ אָז יֹאמְרוּ „דַּי".

שָׁם בְּמָעוֹן צַר, שָׁם רַעְיָה מִתְיַפַּחַת
לְצֶלַע בַּעְלָהּ אֲהוּבָה תִּדְמַעְנָה עֵינָיִם,
כִּי נָפַל לְמִשְׁכָּב, וּמַחֲלָתוֹ „שַׁחֶפֶת".
„מִי יֹדֵעַ אִם יָקוּם, אֵי שָׁמָיִם!
אֵין בּוֹ כָּל רוּחַ, גַּם לֹא יִתְנוֹעֵעַ";
זֶה קָרְבַּן הַדְּפוּס, זֶה מְסַדֵּר גֹּוֵעַ.

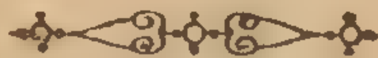
שָׁם עַל עֶרֶשׂ דְּוָי זָקֵן סָרוּחַ
שֵׂיבָה זְרֻקָה בוֹ פָּנָיו קִבְּצוּ פָּארוּר,
יָדָיו רֹעֲדוֹת, קָדְקֳדוֹ קֵרֵחַ,
עֵינָיו כָּהוּ, יְקַלֵּל יוֹמוֹ הָאָרוּר;
זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים שְׁנוֹתָיו אַרְבָּעִים;
זֶה חַיֵּי־חֶלֶד מְסַדֵּר, מְעַטִּים וְרָעִים.

וְאִם אֶחָד מִנִּי אֶלֶף בִּגְבוּרַת חֲמִשִּׁים
מִזֶּה הָרִאשׁוֹן הוֹי מָרָה אַחֲרִיתֵהוּ:
עִוֵּר עֵינַיִם, זָקֵן וַחֲדַל אִישִׁים,
זֶה שָׁנִים עֶשֶׂר נִשְׁבַּר מַטֵּה לַחְמֵהוּ
בְּרָעָב וְחֹסֶר יָמָיו נִמְשָׁכִים,
זֶה אַחֲרִית מְסַדֵּר, מַחֲזִיר עַל הַפְּתָחִים.

מְסַדֵּר הִנְנִי, יָדוּעַ חֹלִי וָנֶגַע,
עָבַדְתִּי שָׁקַדְתִּי יוֹמָם אַף לָיִל,
מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב לֹא נַחְתִּי רֶגַע,
בִּקְיוֹב עִיר הַגְּדוֹלָה עָשִׂיתִי חָיִל
סִדַּרְתִּי אֹתוֹת בַּחֲרִיצוּת יָדַיִם
גַּם שָׂכָר רָאִיתִי, בַּעֲמַל כַּפַּיִם.

אַךְ לֹא עָמְדוּ לִי אֵלֶּה יָמִים רַבִּים
כִּי כְרֹב שְׁקִידָתִי רַבּוּ גַּם מַכְאֹבַי:
מַחֲלַת גֵּו וְנֶפֶשׁ וַחֲלִישׁוּת עֲצָבִים
מַחֲלַת „צַד שְׂמֹאל" (לֹא עֲלֵיכֶם אוֹיְבַי) ;
שָׂנֵאתִי אֶת הַדְּפוּס יַחַד עִם יֹצְרוֹ
זֶה לֹא כַבִּיר אָהַבְתִּי — עִם כָּל הוֹן אֹצְרוֹ.

שָׁנִים אֵין מִסְפָּר עִם אֲבַק בְּדִיל נֶאֱבַקְתִּי
וְעוֹד לֹא יְכָלְתִּיו, חָפְשִׁי לֹא יָצָאתִי,
זֶה שְׁנָתַיִם לֹא שַׁרְתִּי, דֹּם נֶאֱנַקְתִּי —
וְהַיּוֹם שִׁיר זֶה שַׁרְתִּי וּתְהִי זֹאת נֶחָמָתִי ;
מִי יִתֵּן וְהָיְתָה לִי יָדִי צֹלֵחָה
לָצֵאת עִם כָּל הַמְסַדְּרִים מִן הַהֲפֵכָה [1].

---

1) אמרו הבחורים המסדרים: אמן!

לְיַשֵּׁן אֶת הַיֶּלֶד שִׁיר.

(בסגנון לערמאנטאוו).

1893.

מֻקְדָּשׁ מֻגָּשׁ לְהָאִשָּׁה הַמַּשְׂכֶּלֶת
דְּבוֹרָה בַּת משֶׁה בֶּערְקָאוִויטְשׁ:

רְדֵם בֵּן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן
שְׁכַב כִּי פָּנָה יוֹם;
רְדֵם בֵּן יַקִּיר, סְגֹר נָא עָיִן,
שְׁכַב־נָא בְּנִי וּרְדֵם.

עוֹדְךָ מַצְלִיחַ פֹּה וְשָׁם —
שׂוֹבֵעַ אַךְ שְׂמָחוֹת,
כְּמוֹ לֹא הָיִיתָ בֵּן לָעָם
יוֹדֵעַ אֲנָחוֹת.
עוֹד לֹא תֵדַע, עוֹדְךָ יֶלֶד,
אֶת גּוֹרַל בְּנֵי שֵׁם,
עוֹדְךָ מְאֻשָּׁר עֲלֵי חֶלֶד;
שְׁכַב־נָא בְּנִי וּרְדֵם.

כֹּל מֵחֲלָצֵי יַעֲקֹב יָצָא
פָּנָיו פְּנֵי פָּארוּר,
אִם גַּם חָכְמָה, מַדָּע מָצָא
שְׁמוֹ אַךְ „זֵד אָרוּר".
הַקְשִׁיבָה יַקִּירִי מַחְמַד עֵינַי
הַאֲזִינָה שִׁירַת־אֵם:
כָּל עוֹד לֹא תֵדַע חֹסֶר עֹנִי,
שְׁכַב־נָא בְּנִי וְרֵדֵם!

אֲבָל כָּל עַמְּךָ מִפְּרָעוֹת צָרוֹת
הוֹי עֲנִיֵּי עָם!
כִּי בֵית מִקְדָּשָׁם הָיָה לְבָרוֹת
לִבְנֵי עֵשָׂו וְחָם.
חֲלָלִים נָפְלוּ לֹא יָדְעוּ פֶּשַׁע.
עֵת אָמַץ לְאֹם מִלְאֹם,
עֵת הֵנִיף אוֹיֵב אֶגְרוֹף רֶשַׁע...
שְׁכַב־נָא בְּנִי וְרֵדֵם!

וּמֵאָז וְעַד עַתָּה אֵל־נָא רְאֵה
אֵת־אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֵינוּ ,
אִסָּרִים וּגְדָרִים נִלְאֵינוּ נְשׂוֹא
חֶרְפַּת עַמֵּנוּ .
שְׁמַע יַקִּירִי , בְּנִי יְחִידִי
שִׁירָתִי עַד תֹּם ,
לְמַעַן תֵּדַע שִׁבְרִי , פִּידִי . . .
שְׁכַב נָא בְּנִי וְרֵדֵם !

הוֹי אָבִיךָ שָׁם בַּגּוֹלָה
עָזַב חַיָּתוֹ
וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי אַלְמָנָה אֲבֵלָה
לְהַזְכִּיר נִשְׁמָתוֹ .
חָשַׁךְ שִׁמְשִׁי , אָתָא לַיִל
עֵינֶיךָ עַצֵּם ,
עַד כִּי תִגְדַּל תַּעֲשֶׂה חָיִל
שְׁכַב־נָא בְּנִי וְרֵדֵם !

כָּל נֶחָמָתִי בְּמַר גּוֹרָלִי
לָשִׂים יָד לְפִי,
וּמַה לִּי עוֹד מִכָּל עֲמָלִי...
אַךְ אַתָּה הוּא בְּנִי.
עֲצֵם בֶּן־פּוֹרָת, סְגֹר עֵינָיִם
עַד יָפוּחַ יוֹם,
אַךְ עַתָּה יַקִּירִי קָדְרוּ שָׁמָיִם...
שְׁכַב־נָא בְּנִי וְרֵדֵם!

cheis. *f* eid lei sei-da eid-cho jo-led sgei-ral bei-nei

pp 3

scheim *p* eid-cho mju-u-schor a-lei.cho-o[3]-led

ff *p* 3 3

schchav-no bni u-rdeim. ....

3 *decrescendo* .... *ppp*

3

eid-cho ma — zli-

p

ach pei vei-schom sei – va ach smo – cheis

largamente

largamente

pp

kmei lei ho — is — so bein lo — om jei-da a – no —

a - lei o - in schchaw ki fo - no jeim

f

rdeim bein ja - a - kir sgeir - no o - in

p

schchav no-o bni u - rdeim

f

pp

לישן את הילד שיר.

Leijaschein es hajeled schir.

(Колыбельная пѣсня.)

Музыка И.М.Б-на и И.Л.Т-ра. Op.111.
Слова Н.М. Розета.

Canto.

Introduction Moderato (𝅗𝅥 = 92.)

Piano.

mf *p* *pp* *p*

Rdeim bein pe-ei-ros

שְׁתֵּי דְמָעוֹת.

1893.

שִׁירוֹתַי, מְלִיצוֹתַי וּמַנְגִּינוֹתַי
אַנְחוֹתַי הֵן, הִנֵּה זֶרֶם דִּמְעוֹתַי:
אֵלֶּה דִּמְעוֹת הַבָּשָׂר – חוֹמֶר אֲדָמָה
וְאֵלֶּה דִּמְעוֹת הַנֶּפֶשׁ – רוּחַ וּנְשָׁמָה.

לִבְנֵי צִיּוֹן שִׁיר

בְּיוֹם הֻלֶּדֶת בִּתָּם

„הַתִּקְוָה".

1893.

מַה טּוֹב יוֹם הֻלֶּדֶת אֵין יוֹם כָּמֹהוּ
מַה טּוֹב בּוֹ לָשִׂישׂ מַה טּוֹב בּוֹ לִשְׂמוֹחַ:
אד"ם.

כִּנּוֹרִי חִישׁ קַחְתִּי לְשׁוֹרֵר אוֹאִילָה
עִם כּוֹכָבִים בַּנֶּשֶׁף לְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת;
לְבִתְּכֶם „הַתִּקְוָה" זֶה שִׁירִי אַשְׁכִּילָה,
הֲכֵיתִי מֵיתָרַי לְפַצֵּחַ רְנָנוֹת...
כִּנּוֹרִי חִישׁ קַחְתִּי לְשׁוֹרֵר יָצָאתִי
שָׁלוּב בִּזְרוֹעַ אֲהוּבָתִי–שִׁירָתִי.

לֹא חָפַצְתִּי הַפַּעַם פְּנִינִים וָכֶסֶף
מֵאֶכְלֵי הַחֹמֶר, אַךְ צַעַר אַךְ זָעַם,
אַךְ לָשִׁיר אִוִּיתִי בָּעֶרֶב בַּנֶּשֶׁף
עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר מַאֲוַיֵּי הַפָּעַם:
כִּנּוֹרִי זֶה עֵטִי, מֵיתָרַי–לִבָּתִי
הַכּוֹכָבִים–הֶגְיוֹנַי, נְגִינוֹתַי–שִׁירָתִי.

כָּל עֹנֶג, כָּל נַחַת, כָּל חֶמְדַּת הַגֶּבֶר
מֵאֲבִיב עֲלוּמָיו עַד תֹּם חֶלְדֵּהוּ
הִיא „אַהֲבַת רַעְיָתוֹ" גַּם הֱיוֹת לָהּ חָבֵר,
זֶה נֹחַם כָּל גֶּבֶר בְּחַיֵּי הֶבְלֵהוּ,
זֶה שַׁעֲשׁוּעֵי הָאָדָם בְּחַיֵּי הַחַיִּים
מִיּוֹם נִבְרָא הָרִאשׁוֹן עַד בִּלְתִּי שָׁמָיִם.

מַה צָּלֵחַ הַגֶּבֶר לוֹ נָפְלָה בַּחֶבֶל
רַעְיָה מַשְׂכֶּלֶת–אִשָּׁה כִּלְבָבוֹ:
יִפְרַח בַּעֲלוּמָיו כַּתָּמָר בְּאִבּוֹ,
יָמָיו אַךְ עֹנֶג, מִפָּנָיו נָס אֵבֶל;
הָלְאָה כָּל דְּאָגָה בְּחֶבְרַת אִשָּׁה נִכְבָּדָה,
כִּי לְגָרֵשׁ כָּל עָמָל הֵן לָהּ רַב יָדָהּ.

נְעִימוּת אֵין קֵץ בְּבֵיתוֹ מוֹשֶׁלֶת
עֵת יִקְצֹר אֲשֶׁר זָרַע „פְּרִי אַהֲבָתוֹ":
יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים עַל בִּרְכֵּי אֵם מַשְׂכֶּלֶת
בֵּין רֵעִים אֲהוּבִים מַה נָּעֲמָה חֶבְרָתוֹ
שַׁלְוָה וְאֹשֶׁר בִּמְעוֹנָם יָצִיצוּ
וְאוֹר שִׂבְעָתַיִם פְּנֵיהֶם יָפִיצוּ...

אַתָּה הוּא יַעֲקֹב אִישׁ הַצּוֹלֵחַ,
כָּךְ אֵלֶּה מָצָאתִי חַיֵּי הָאֹשֶׁר:
רַעְיָה אֲהוּבָה גַּם יֶלֶד פֹּרֵחַ,
בְּשַׁלְוַת בֵּיתְךָ לֹא תֵדַע כָּל חֹסֶר.
גַּם חַיֵּי הָרוּחַ, גַּם חַיֵּי בְּשָׂרִים
חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִשְׁטָר וּסְדָרִים.

רֵעֶיךָ, מַכִּירֶיךָ — אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֶךָ
(אֲשֶׁר אוּלַי הַיּוֹם בָּאוּ עָדֶיךָ)
גַּם בָּם תִּמְצָא נַחַת תַּעֲנוּגֵי הָרוּחַ
בְּעִתּוֹת הַמַּרְגּוֹעַ — מֵעֲבוֹדָתְךָ תָּנוּחַ:
כִּי כֻלָּם כְּתֻמָּם נְבוֹנֵי אַךְ דַּעַת
מַשְׂכִּילִים, חֲכָמִים — אֵין בָּם מִגְרַעַת.

גַּם אַתְּ „בַּת צִיּוֹן" אֵם הַבַּת הָעֲדִינָה
שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי, פִּצְחִי אַךְ רִנָּה
אִם לִפְנֵי שָׁנִים אַרְבַּע יָלַדְתְּ הִלִּית,
אִם זֶה שָׁנִים שָׁלֹשׁ טִפַּחְתְּ רִבִּית —
לֹא לַשָּׁוְא עָמַלְתְּ — לָךְ „תִּקְוָה" נִשְׁקָפָה
כְּשׁוֹשַׁנָּה פֹּרַחַת וּכְמוֹ שַׁחַר יָפָה.

עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד, עוֹד תִּגְדַּל שִׂמְחָתֵךְ
עֵת תִּגְדַּל „הַתִּקְוָה" לְשִׂמְחַת לִבָּתֵךְ,
עוֹד תִּרְאִי אֵיךְ תִּבְחַר בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ
עֶלֶם מֵרְבָבָה לְאַלּוּף נְעוּרֶיהָ,
וּבְבִרְכַּת הוֹרֶיהָ וּבְצֶדֶק מְאֹרָשָׂה
תִּרְאִי בְּחֶדְוָה אַפִּרְיוֹנָהּ חֻפָּתָהּ...

„בְּנֵי־צִיּוֹן" הַיְקָרִים! אֶת פְּנֵיכֶם אֲחַלֶּה
הוֹאִילוּ וּקְחוּ־נָא אֶת בִּרְכָתִי הַהַלָּה
זוֹ אֲצַלְתִּי לְמַעַנְכֶם מִנֶּפֶשׁ וָרוּחַ
לְיוֹם הֻלֶּדֶת בִּתְּכֶם — זוֹ חַקֹּתִי עַל לוּחַ...
אַךְ „יִצְחָק" אָנֹכִי, עוֹד אֲבָרֶכְכֶם כִּפְלַיִם:
„וְיִתֵּן לָכֶם מִטַּל הַשָּׁמַיִם!"...

* *
*

„בֶּן צִיּוֹן!" שְׁמַע נָא עוֹד מִלָּה, עוֹד הֶגֶה
עוֹד הִבּוּר אֶחָד, — חַכֵּה נָא אַךְ רֶגַע:
אִם „יַעֲקֹב" תְּכֻנֶּה — הוּא אָב לִבְנֵי עֵבֶר,
אִם דִּגְלְךָ „צִיּוֹן" — הִיא בִּירַת עַם־עֵבֶר,
אִם עַמְּךָ תְּאֶהַב — בְּנֵי־שֵׁם בְּנֵי־עֵבֶר,
גַּם שְׂפָתָם אֱהוֹב נָא — שְׂפַת צִיּוֹן שְׂפַת עֵבֶר!..

בֵּין הַמְּצָרִים.

1893.

„בִּתִּי! מַה לָּךְ כִּי לֹא תִּישְׁנִי — לֹא תִסְגְּרִי עֵינָיִם
זֶה לֵילוֹת אֵין מִסְפָּר, גַּם בֹּקֶר גַּם צָהֳרָיִם
תִּתְהַפְּכִי עַל מִשְׁכָּבֵךְ, וּמָה אָדְמוּ לְחָיַיִךְ;
וּמָה הֵן הַנְּקוּדוֹת אֲשֶׁר כִּסּוּ פָּנַיִךְ,
וּמָה מִבְּלִי סְדָרִים אַתְּ מִלִּין תְּדַבֵּרִי...
הֶאָנוּשׁ כְּאֵבֵךְ? — הַגִּידִי, אִמְרִי"..

„אָבִי, מִי זֶה שָׁם נִשְׁקָף מְרַאֲשׁוֹתַי מִמַּעַל
בְּעֵינַיִם מְזָרוֹת־אֵימָה וּבְיָדוֹ סַף רַעַל.
וּבְיַרְכְּתֵי בַּיִת מָה אִמִּי בֹּכִיָּה,
וּמִי הִיא הַזְּקֵנָה זוּ אִשָּׁה עֲנִיָּה,
וּמָה הוּא הָאֵשׁ עַל הָאָח בַּכִּירַיִם?..;
אֵשׁ תָּמִיד כִּי תוּקַד.... הוֹי מַיִם, הוֹי מַיִם!"...

❧

„בִּתִּי! אָנֹכִי עַל רֹאשֵׁךְ זֶה שַׂמְתִּי אֶת כַּפִּי!
אֵין אִישׁ פֹּה בִּלְעָדַי, אַךְ אָנֹכִי בְּגַפִּי:
אִמֵּךְ בְּבֵית הַחוֹלִים יְרָחִים זֶה שְׁנָיִם
אֵין אִישׁ פֹּה מְרַאֲשׁוֹתַיִךְ, אֵין בַּעַל בְּיָדַיִם,
אֵין גַּם כָּל אֵשׁ עַל הָאָח בַּכִּירַיִם...
שְׁתִי נָא וַחֲיִי נָא — הֵא מַיִם לָךְ חַיִּים".

„אָבִי! גָּרֵשׁ נָא כָלָה אֶת הַחוּלְדָה הַשְּׁחוֹרָה...
וּבַעֲלַת קָנִים עֲשָׂרָה נָא כַּבֵּה הַמְּנוֹרָה...
נָא צַוֵּה הָעֲבֹתוֹת לְהָסִיר מִצַּוָּארִי...
וּמַה זֶּה בַּשְּׁבָטִים יָדוּשׁוּ אֶת בְּשָׂרִי...
וְלָמָּה זֶה אָחִי שָׁם יִשְׁרוֹק שְׂפָתַיִם...
תַּבְעֵרָה! תַּבְעֵרָה! הוֹי מַיִם, הוֹי מָיִם!"...

„בִּתִּי! אֵין חוּלְדָה בַּבַּיִת, זֶה מוּזָר מִבְּטָחֵךְ,
לֹא חֲבָלִים וּשְׁבָטִים, הוֹי אָיוֹם מִשְׁפָּטֵךְ;
נֵר אֶחָד אוֹר כֵּהֶה הוּא יָאִיר חֶדְרֵנוּ,
וְאָחִיךְ הַחוֹלֶה — בְּבֵית מַכִּירֵנוּ...
אַךְ מַה לָּךְ, לְבִתִּי, מֶה עָצַמְתְּ אַתְּ עֵינַיִם?
שְׁתִי נָא וַחֲיִי נָא — שְׁתִי מַיִם הַחַיִּים".

„אָבִי! אֵין לִי עוֹד חֵפֶץ לָשׂוּחַ בַּיַּעַר,
בֵּין הַרְרֵי נְמֵרִים יְסַמֵּר כָּל שַׂעַר...
שָׁם דֻּבִּים, שֶׁנְּהַבִּים, שָׁם אַרְיֵה וְלָבִיא,
שָׁם נָחָשׁ צִפְעוֹנִי... הוֹי אָבִי, הוֹי אָבִי!..
הוֹי חוּסָה, קָחֵנִי נָא חִישׁ עַל בִּרְכַּיִם...
לֹא אֶשְׁתֶּה, לֹא אֶשְׁתֶּה—כִּי מָרִים הַמָּיִם".

„בִּתִּי! אוּלַי עַל בִּרְכַּי תַּשְׁקִיטִי תַּרְגִּיעִי
אוֹ אוּלַי לָךְ יְרַוַּח אִם דְּבָרִים תַּמְנִיעִי:
אֵלֶּה הָיִתוּ הַיַּעַר יַלְדֵי מַחֲלָה וָפֶגַע
יִתַּמּוּ לִגְוֹעַ אִם תָּנוּמִי אַף רֶגַע,
אִם תִּישְׁנִי, תֵּרָדְמִי אִם שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם
תִּשְׂבְּעִי כָּל עֹנֶג, יִמְתְּקוּ הַמָּיִם".

„אָבִי! עַתָּה יִשְׁקֹטוּ, יַרְגִּיעוּ שַׂרְעַפַּי
כִּי תֹאחֵז הַשֵּׁנָה אֶת שְׁמוּרוֹת עַפְעַפַּי...
כְּבָר חָדַל הַמָּטָר, כְּבָר חָדְלוּ הַקּוֹלוֹת
גַּם חָדְלוּ הַנְּעָרִים לְרַקֵּד בִּמְחֹלוֹת..
אַךְ מִי הִיא הַנַּעֲרָה יְפַת הָעֵינַיִם
לָהּ מִמַּעַל כְּנָפַיִם וּבְיָדָהּ כַּד מַיִם".

„בִּתִּי! זֶה מַלְאָךְ מוֹשִׁיעֵךְ, גּוֹאֲלֵךְ מִשַּׁחַת,
זֶה הֵבִיא בִכְנָפָיו לָךְ עֹנֶג וָנַחַת;
יָצָאת אַתְּ הַפַּעַם מֵעֵמֶק הַבָּכָא
מַחֲלָתֵךְ הָאַכְזָרִיָּה כְּבָר חָלְפָה, הָלָכָה;
זוֹ הִיא הַשֵּׁנָה, זוֹ בַּת הַשָּׁמַיִם
וּבְיָדָהּ אֹחֶזֶת אֶת סֵפֶל הַחַיִּים".

שֵׂעָר לָבָן.

1894.

I.

בַּיִת רְחַב יָדַיִם בִּרְחוֹב הָעִיר יִתְנוֹסֵס
בֵּית־לִמּוּדִים בֵּינוֹנִי יִתֵּן אֹתוֹתָיו אֹתוֹת
כִּי הַיּוֹם עַל הַמִּבְחָן יַעַמְדוּ שָׁם תַּלְמִידִים
הַבָּאִים זֶה מֵחָדָשׁ לִשְׁמוֹעַ בַּלִּמּוּדִים. —
הַמִּסְדְּרוֹן, הָעֲלִיּוֹת מְלֵאִים אָדָם רָב:
קָרוֹב' אָח וְאָחוֹת, מוֹדַע, אֵם וָאָב,
מוֹרֶה, כֹּהֵן, תַּלְמִיד, עִבְרִי, אִשְׁתּוֹ, בִּתּוֹ —
כֻּלָּם בָּאוּ יַחַד לִשְׁמוֹעַ דָּבָר בְּעִתּוֹ
מִפִּי רֹאשׁ הַמּוֹרִים פּוֹתֵר כָּל הַחִידוֹת
זֶה אִישׁ הַמּוֹפֵת, יַגִּיד הָעֲתִידוֹת:
מִי זָכָה בַּגּוֹרָל לִהְיוֹת מִן הַבָּאִים

אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה, אֶל הַלִּשְׁכָּה הָאַחַת
לִשְׁמוֹעַ בַּלִּמּוּדִים בְּבֵית־מִדְרַשׁ הַמַּדָּעִים
לִשְׁמוֹעַ לֶקַח טוֹב – דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת.
פִּתְאֹם נִפְתְּחָה דֶלֶת מִלִּשְׁכַּת הַמּוֹעָצָה
(שָׁם עָרְכוּ, שָׁקְלוּ, שָׁם דִּבְּרוּ נְגִידִים,
שָׁם הִמְתִּיקוּ סוֹד עַל צְפוּנוֹת הַתַּלְמִידִים)
וּבְלְוָיַת אַנְשֵׁי סוֹדוֹ רֹאשׁ הַמּוֹרִים יָצָא,
וַיִּפְתַּח פִּיו בְּחָכְמָה – אִמְרוֹתָיו זָהָב־פָּז,
וַיִּפְתֹּר כָּל הַחִידוֹת לְעַם זוּ לֹא־עָז:

„אֲדוֹנִים „צַדִּיקִים־יְשָׁרִים"!
לִבְנֵיכֶם מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה,
לָהֶם פְּתוּחִים הַשְּׁעָרִים
כְּחֹק וּכְמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה".

II.

כָּל הָעָם מִקָּצֶה – אֲנָשִׁים „צַדִּיקִים־יְשָׁרִים"
עָזְבוּ אֶת הַבַּיִת הוֹרִים, רֵעִים וּנְעָרִים,
אַךְ כְּמַסְמֵר נָטוּעַ נִשְׁאַר עַל מְקוֹמוֹ גַּלְמוּד

אִישׁ עִבְרִי אֶחָד, אֲשֶׁר בְּנוֹ יְחִידוֹ תַּלְמִיד
עָמַד עַל הַמִּבְחָן, אֵין בּוֹ מִגְרַעַת,
עַל כָּל שַׁאֲלוֹת הַמּוֹרִים עָנָה בְּטַעַם וָדַעַת
לֹא יָדַע עוֹד גּוֹרָלוֹ אִם יִהְיֶה מִן הַבָּאִים
לִשְׁמוֹעַ בַּלִּמּוּדִים בְּבֵית־מִדְרַשׁ הַמַּדָּעִים...
וּכְרֶגַע הִתְעוֹרֵר כַּגִּבּוֹר וַיֵּיטִיב שְׂעַר שְׂפָמוֹ
אֶת כּוֹבְעוֹ, מַקְּלוֹ הִשְׁלִיךְ, וּכְמוֹ אֵין עוֹד חֵפֶץ בָּמוֹ
וּבַעֲנָוַת הַכָּבוֹד נִגַּשׁ אֶל בַּעַל הַקָּרַחַת
וַיִּשְׁאַל שְׁאֵלָתוֹ—וַיַּעֲנֵהוּ גַּם הוּא בְּנַחַת:

„בְּעִתּוֹת הַסְּתָו, הַסְּכַּת שְׁמָעֵנִי,
עֵת יִבֹּלוּ צִיצִים וּפְרָחִים,
אֶת גּוֹרַל הָעִבְרִים אַךְ תֵּדַע אֲדוֹנִי
בְּעוֹד אַרְבָּעָה—חֲמִשָּׁה יְרָחִים".

III.

בְּעוֹד רְגָעִים אֲחָדִים עָזַב אֶת הַחוֹמָה
אָב אֻמְלָל עִבְרִי פָּנָיו פַּחַד, אֵימָה:
שָׁחוּחַ, נָבוֹךְ, שׁוֹמֵם, דַּל וּרְפֵה־כֹחַ,

כְּאַלּוֹן בְּשַׁלֶּכֶת, כְּקוֹץ, דַּרְדַּר, חוֹחַ,
כְּזָקֵן בָּא בַשָּׁנִים – כְּפֶסֶל אֵין בּוֹ אוֹנִים,
כַּעַרְעָר בָּעֲרָבָה – כְּאֶבֶן מָאֲסוּ בּוֹנִים,
וּמִפִּיו הִתְמַלְּטוּ מִלִּין – דְּבָרִים בְּלִי סְדָרִים:
„חֹק.. מִשְׁפָּט.. תּוֹרָה.. שְׁעָרִים.. צַדִּיקִים.. יְשָׁרִים“..
כְּאַגְמוֹן כָּפוּף רֹאשׁוֹ – מַרְאֵהוּ צְבָעִים שׁוֹנִים:
שַׂעֲרוֹתָיו שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב וּפָנָיו כְּשִׁיד לְבָנִים.

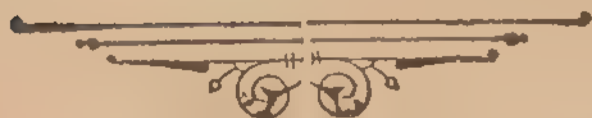
עָבַר הַקַּיִץ, עֵת הַזָּמִיר כָּלָתָה,
בָּם הָלַךְ קוֹדֵר בְּלַחַץ,
וּמִיּוֹם אֶל יוֹם רָבָה גַּם פָּשָׂה
בְּלֵב הָעִבְרִי הַמַּחַץ.

IV.

יְלָדִים נֶחְמָדִים הַלִּשְׁכָּה מְלֵאָה
רוּסִים, אַשְׁכְּנַזִּים, קַתּוֹלִים,
וּבֵינֵיהֶם גַּם בָּא הַחֲמִישִׁי לְמֵאָה
נַעַר מִיַּלְדֵי יִשְׂרְאֵלִים.

*   *
*

אָז חָלַץ הָעִבְרִי אֶת רַגְלוֹ מִמְּחִי
הָאָב אֲשֶׁר כְּבָר שָׁם רָאִינוּ,
פָּנָיו צוֹהֲלִים, אֲדַמְדָּם עַל לֶחִי,
שַׂעֲרוֹתָיו כַּשֶּׁלֶג הִלְבִּינוּ!...

הַתֹּף.

1894.

מגש ברגשי כבוד לידידי איש יקר הרוח
הסופר הענק הנודע לשם בספרותנו
ה. י. י. ווייסבערג.

בַּקִּרְיָה הָעֲלִיזָה הִיא קִרְיַת הַבִּירָה
חֶבֶר הַמְנַצְּחִים בִּנְגִינוֹת עַל לוּחַ
עָלוּ יַחְדָּו עַל בָּמֳתֵי הַשִּׁירָה
אִישׁ אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בִּמְקוֹמוֹ יָנוּחַ
וּכְלֵי זִמְרָם בְּיָדָם לְנַגֵּן בָּם שָׁמָּה:
זֶה עָשׂוֹר, זֶה נֵבֶל — חֲצוֹצְרָה בָּרָמָה,
זֶה מִנִּים וְעוּגָב, זֶה כִּנּוֹר בְּיָדָיִם,
זֶה צִלְצְלֵי שָׁמַע, זֶה חָלִיל בִּשְׂפָתַיִם
זֶה מַחֲלַת, זֶה שְׁמִינִית וְזֶה בִּמְצִלְתַּיִם,
גַּם הַתֹּף הֶעָנָק שָׁם עוֹמֵד בַּיַּרְכָתַיִם.

הַמְשׁוֹרְרִים נֶאֶלְמוּ דֹם, אֵין קוֹל עֲנוֹת
כִּי אֵין אִתָּם הַמְנַהֵל—יִתֵּן הָאוֹת,
אֵין אִתָּם הַמְנַגֵּן בְּטַעַם וָדַעַת –
הוּא יַמְתִּיק הַשִּׁירָה עַל אֹזֶן שֹׁמַעַת...
אַךְ מַה זֶה לֹא יָבוֹא, מַה יּוֹחִיל עַד בּשׁ?
אַיֵּה אֵיפֹה נֶעְלַם הַמְשׁוֹרֵר הָרֹאשׁ?...
וּמָה הִיא הַמְּהוּמָה שָׁם אָזְנִי קַשֶּׁבֶת?
וּמָה עֵינַי תִּרְאֶינָה שָׁם בָּרָק שַׁלְהָבֶת!?...

וּפִתְאֹם, אֲהָהּ! שֶׁבֶר, אֵימָה וָפַחַד:
הַמְשׁוֹרְרִים כֻּלָּם עִם כְּלֵי זִמְרָם יַחַד
הִתְפּוֹצְצוּ לִרְסִיסִים פֶּרֶץ עַל פָּרֶץ,
כִּי רָעֲשָׁה הָאֲדָמָה וַתְּכַסֵּם אָרֶץ...
אַךְ הַתֹּף הֶעָנָק עַל מְקוֹמוֹ עוֹדֶנּוּ
הִרְעִים בְּכֹחַ: „תַּם!!!... גָּארְדָאן אֵינֶנּוּ!"...

כ"ד אלול לתקופת השנה אחרי מותו.

בכה נבכה למשוררינו כי מת אביהם,
לסופרינו — כי לוקח מורם מעל ראשם;
בכה נבכה להולך ולא ישוב עוד
להארי—שאחרי מותו לא השאיר כמותו.
יָחִיד הָיָה גָּארְדָאן לְאוּמָתוֹ!
וְאֵין שֵׁנִי לַעֲרֹךְ לוֹ לְעוּמָתוֹ!

י. י. וויסבערג.

שְׁתֵּי מַצֵּבוֹת לְזִכָּרוֹן

יוֹסֵף אָחִי

נפטר בן כ"ח שנה

י"ג חשון

שנת תרנ"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

שְׁתֵּי אֲנָחוֹת
עַל אָח וְאָחוֹת
פָּרְצוּ מִקִּירוֹת לְבָבִי,
שְׂפָתַי אַךְ נָעוֹת
בְּעֵינַי אֵין דְּמָעוֹת
עַל שֶׁבֶר קָרָה בֵּית־אָבִי.

מַלְכָּה אֲחוֹתִי

נפטרה בת ל' שנה

י"ד סיון

שנת תרנ"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

בְּשָׁנָה אַחַת
רָאוּ פִּי־פַּחַת
בָּנִים יְקָרִים לְהוֹרֵיהֶם,
בָּלוּ לַשַּׁחַת
לֹא רָאוּ עוֹד נַחַת
הוֹי, בִּדְמֵי עֲלוּמֵיהֶם!

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ, שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ.

1894.

שְׁלֹשָׁה דְבָרִים גָּזַרְתִּי זֶה מִשֶּׁכְּבָר הַיָּמִים,
אוֹתָם אֶשְׁמוֹר לַעֲשׂוֹת, אִם גַּם נַפְשִׁי יוֹדַעַת
כִּי בָם אֵבוֹשׁ לָנֶצַח, בָּם לֹא אֲאַפֶּה הַפָּנִים
אֲשֶׁר כְּבָר קִבְּצוּ פָּארוּר מֵרוֹב עָמָל מִמַּעַשׂ:

1.

לִהְיוֹת סוֹחֵר אוֹ סַרְסוּר בָּחֲלָה נַפְשִׁי מִנְּעוּרַי,
כִּי כָל הַרְמִית וָשֶׁקֶר לָמוֹ אַחִים מֵרֶחֶם;
כָּל עוֹד רוּחִי בְּקִרְבִּי—לֹא גָוְעוּ יְצוּרַי
אַךְ לַעֲבוֹד אַט שֶׁכֶם, מֵעֲמָלִי אֶשְׂבַּע לָחֶם.

2.

לִצְבּוֹר כֶּסֶף לֹא אֶצְלַח—לֶאֱסוֹף רֵעִים צָלַחְתִּי,
כִּי מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יַחַד
אַחֲרֵי עֲמַל הַיּוֹם, עֵת כִּי אֶגְמוֹר מְלַאכְתִּי—
בִּמְסִבַּת רֵעַי הַיְקָרִים אֵשֵׁב שַׁאֲנָן אֵין פַּחַד.

3.

עִבְרִי אָנֹכִי מִבֶּטֶן, עִבְרִי הִנְנִי גַּם עָתָּה,
עִבְרִי אֶהְיֶה לָנֶצַח, עַד אֵרֵד מַטָּה מָטָּה;
זֶה כָּל הוֹדִי וַהֲדָרִי, מִתַּחַת אֵפֶר הַפְּאֵר,
זֶה הוּא שְׁמִי „זֵד אָרוּר” וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר.

מִנְאוֹת דֶּשֶׁא.

(חֵלֶק).

1894.

מַה יָּפִית אַתְּ נְאוֹת דֶּשֶׁא עֵשֶׂב,
מַה יָּקַרְתְּ צִיִּץ לֹא עֲשָׂהוּ חוֹשֵׁב;
מַה נָּעַמְתְּ פֹּה לְכָל רֶמֶשׂ זוֹחֵל
כָּל גַּרְגַּר חוֹל מִכָּל אַבְקַת רוֹכֵל.

לְכֻלָּם יַחַד פֹּה מַרְבַדִּים רִקְמָה שָׁנִי,
לַאֲצִילֵי־עָם, לְאִישׁ נִדְכֶּה עָנִי;
פֹּה יָנוּחוּ יַחַד שׁוֹעַ, עָשִׁיר, דָּל
פֹּה יוּעַם זָהָב מִבְרַק רְסִיסֵי טָל.

אַיֵּה־אֵיפֹה?

1894.

אֶת חַיַּי עֲלֵי חֶלֶד בְּשִׂמְחָה הַחִלּוֹתִי —
אַיֶּהָ?
בָּרָה גַּם טְהוֹרָה אָז הָיְתָה אֱמוּנָתִי —
אַיֶּהָ?
אַךְ לְאֹשֶׁר וְהַצְלָחָה אָז הָיְתָה תִקְוָתִי —
אַיֶּהָ?
גַּם רֵעַ כְּאָח לִי בְּחֶלֶד מָצָאתִי —
אַיֵּהוּ?
גַּם יָפָה וּנְעִימָה אָז הָיְתָה אַהֲבָתִי —
אַיֶּהָ?
אֵיפֹה הֵם עַתָּה וּמָה הִיא סִבָּתִי —
אַיֵּה־אֵיפֹה?!..

לוּחַ הַטָּעוּת.

1894.

מָה אָהַבְתִּי שִׁיתָתָהּ–הֲגוֹת בָּהּ סַלְסְלֶהָ,
לְמִקְדָּשׁ הָיְתָה לִּי כִּפְנֵי אֱלֹהִים פָּנֶיהָ;
עַתָּה מִקְדָּשׁ זֶה יֵשַׁם, כֹּהֲנָיו נֶאֱסָפוּ
וּפְנֵי אֵלִי זֶה קוּרֵי עַכָּבִישׁ חָפוּ.

י. ל. גארדאן.

טָעִיתִי תָעִיתִי! דִּמִּיתִי בַּתְּחִלָּה
כִּי אֱמֶת, כִּי צֶדֶק וָיֹשֶׁר
אַךְ חַיִּים בִּימִינָם, בִּשְׂמֹאלָם אַךְ תְּהִלָּה,
וּבְצִלָּם לֹא תִרְאֶה כָּל חֹסֶר;
כִּי פְּרִים אַךְ נֹפֶת, וּלְשׁוֹמְרֵי בְּרִיתָם
הֵם יִתְּנוּ לִפְעָמִים גַּם עֹשֶׁר...

שָׁגִיתִי שָׁגִיתִי! הוֹי מָרָה אַחֲרִיתָם׃
פִּרְיָמוֹ אַךְ חֹסֶר אַךְ בֹּסֶר!

2.

שָׁגִיתִי בְּרֹאֶה, הָגִיתִי כַּיֶּלֶד
כִּי חָכְמָה, כִּי בִינָה וָדַעַת
אַךְ הֵמָּה תַנְחוּמוֹת לַגֶּבֶר בְּחָלֶד
בָּם יִשְׁכַּח כָּל רֹגֶז וָכַעַס,
אִם עֲנִי הַגֶּבֶר אַךְ דַּעַת אִם טָעַם
הֲלֹא אָז חָכְמָתוֹ רְצוּיָה!
שָׁגִיתִי בְּרֹאֶה, טָעִיתִי הַפָּעַם׃
הוֹי, חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה!

3.

דִּמִּיתִי מִקֶּדֶם כִּי רֵאשִׁית כָּל דְּבָרִים
לִמְצוֹא כָל עֹשֶׁר הָרוּחַ,
אַךְ לִרְכּוֹשׁ כָּל דַּעַת בַּמִּקְרָא, בַּסְּפָרִים
לִמְשׁוֹךְ בְּשֵׁבֶט עַל לוּחַ;
דִּמִּיתִי כִּי הֶבֶל הוּא עֹשֶׁר הַחֹמֶר,
לְחָכְמָה אַךְ מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה!..

שָׁגִיתִי שָׁגִיתִי! מָה אֶצְטַדֵּק מָה אוֹמַר:
הוי, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה!

4.

אָמַרְתִּי בְלִבִּי, גָּזַרְתִּי בַנֹּעַר
כִּי אַכִּיר אֶת רוּחַ כָּל גָּבֶר
אִם אַבִּיט בְּפָנָיו, אִם אֶרְאֶה הַתֹּאַר,
אִם עִקֵּשׁ הוּא, בְּלִיַּעַל אוֹ נָבָר;
חָרַצְתִּי כִּי לְנֶפֶשׁ הָרְאִי הֵם הַפָּנִים
בָּם נִרְאֶה גַּם צֶדֶק גַּם חֵטְא;
אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים...
הוי! כָּל פָּנִים הֵם אַךְ פְּנֵי הַלּוֹט!

5.

כְּבֶן עֶשְׂרִים עֶלֶם עֵת־חַיִּים רָאִיתִי
עִם הָאִשָּׁה אֲרַשְׂתִּי לָקַחְתִּי,
בְּיָמִים קַדְמוֹנִים עֵת מַצְלִיחַ הָיִיתִי,
עֵת תֵּבֵל וּמְלוֹאָהּ שָׁכַחְתִּי—
דִּמִּיתִי כִּי הָאִשָּׁה הִיא גַּן־עֵדֶן הַגָּבֶר
אֵין בָּהּ כָּל הוֹפִי וְשִׁמְצָה...

שִׁגָּיוֹן שִׁגָּעוֹן! חֲבַל עַל הֶעָבַר!
הוֹי, אֵשֶׁת הַחַיִל מִי יִמְצָא!

6.

בְּעוֹדֶנִּי בַעֲלוּמַי כִּבִּיתִי הַמְּנוֹרָה
עֵת בְּסִפְרֵי הַחָכְמָה הָגִיתִי:
מָאַסְתִּי בְּאוֹר הָאֱמוּנָה הַטְּהוֹרָה –
אוֹר שֶׁמֶשׁ, אוֹר חָכְמָה רָאִיתִי!
אַךְ בָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ – הָהּ פִּתְאוֹם עֲלָטָה,
הוֹי שָׁגִיתִי שָׁגִיתִי!..
בַּחשֶׁךְ אֶתְבּוֹדֵד מֵאָז הָהּ עַד עָתָּה
הָהּ, הַמְּנוֹרָה כִּבִּיתִי!

7.

אָסֹף אָסַפְתִּי אֶת שִׁירַי חִבַּרְתִּי
רַעְיוֹנוֹת לְרְבָבוֹת כִּתְּרוּנִי;
כִּי מְשׁוֹרֵר אָנֹכִי בְּלִבִּי אָמַרְתִּי
גַּם צִירֵי יוֹלֵדָה אֲחָזוּנִי:

לְהַדְפִּים אֶת שִׁירַי אָז אֹמֶר גָּזַרְתִּי
גַּם כֶּסֶף מֵחוֹתְמִים קִבַּלְתִּי...
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאתִי בִּסְפָרַי מָכַרְתִּי–
אָשַׁמְתִּי, בָּגַדְתִּי, גָּזַלְתִּי!...

החולה

הַחוֹלֶה*).

1.

אל בית הרופא .K האומן הנודע בחכמת הרפואה בעיר פעסט בא איש אחד, בבוקר השכם, ויבקש להגיד להד"ר, לבלי־יעכבהו רגע, כי העכוב ימשוך אחריו סכנה גדולה.

אחרי הלבישו את בגדיו במהירות יצא הד"ר לחדר הבאים אשר בו עמד איש זר לא ידעו מתמול שלשום, אך למראה עיניו חרץ הד"ר כי איש אפרתי הוא; פניו הלבנים כשיד, העידו כי יגון ומרורות יחד יקננו בחדרי לבבו, ידו הימנית היתה חבושה במטפחת לבנה, ואם כי התאפק בכל מאמצי כחו, הוציא אנחה איומה משפתיו הסגורות.

— האתה זה ד"ר .K? שאל האיש בשפל קולו.

— הנני למשמעתך.

---

*) הנני לעשות את רצון רבים מאוהבי ורעי אשר בקשוני להוציא שנית לאור את העתקתי זאת (אשר כבר ראתה אור בשנת 1885 בשם „טפת דם") ולסגולה שניתי פה את שמה. יצ"ר.

— במקום מגורי בכפר... אך לְשֵׁמַע אֹזֶן שמעתיך. לאסוני לא אוכל הגיד, כי אחפוץ קרבתך, יען ביאתי אליך הפעם, היא לי משא כבד ונורא.

הד"ר בראותו כי כבד מאד להחולה לעמוד על רגליו, בקשהו לִישב על כסא ולהנפש.

— כן הוא, נלאיתי, כמו בכבדות הוציא את המלין האלה. זה לי שבוע ימים אשר לא נתתי תנומה לעפעפי, מקרה נורא קרה את ידי הימנית, לא אדע מה זה, קארבונקול או סרטן; בראשונה היה הכאב מצער, ואחריתו הוי מרה! אש לוהט, כאב איום ונורא, הולך וגדל מיום אל יום, עד כי לא היה בי עוד כח לשאת את כאבי, ע"כ שבתי במרכבתי ובאתי אליך. רוצה אני לבקשך ד"ר, כי תמהר לנתח לי את מקום הכאב, כי אם עוד שעה אשא באב איום זה אז לא אערוב בעד נפשי.

כמעט חפץ הד"ר לנחמו, לאמר לו, כי בלי כל כלי נתוח יוכל להקל את הכאב בדרך אחרת באחת מדרכי המעדיצין.

— לא ד"ר, לא, קרא החולה, לבלי תת לו להוציא אף הגה מפיו. לא כמים, לא תחבושת אחפוץ, אנכי באתי אליך לנתח אֶת המקום הזה אשר על ידו אסבול כאב אכזרי, אין על עפר משלו.

הד"ר דרש מאת החולה, להראותו את מקום הכאב, אשר החולה מלא אחריו בחרוק שנים, כה היה מכאובו גדול.

— ראשית דבר, אמר החולה בעת אשר החל הד"ר להסיר את המאסר מעל ידו, אבקשך לבל תבהל מזה את אשר תראה, כי מחלתי זרה מאד עד כי תשתומם, אך אבקשך, בשם ה', לבל תרף ממלאכתך מזה אשר יראו עיניך.

K. נחם את הזר בדברו לאמר: כי בהיותו בתור ד"ר זה ימים רבים נעשה לו ההרגל כטבע, לראות מחלות שונות מבלי יתפלא; אך השערת הד"ר שבה אליו ריקם הפעם, ובראותו חרד חרדה גדולה: יד החולה היתה בריאָה ושלמה, לא סרטן ולא קרבונקול, גם אין כל מום בה, הד"ר בלי רצון עזב מידו, למראה עיניו, יד בריאָה אשר אין בה כל מגרעת.

החולה הרים את ידו זאת בידו השמאלית, ויאנח בשברון מתנים.

הד"ר עומד מחריש משתאה, יקמוט את מצחו מעלה ומוריד את כתפיו, ולא יכול להשיב רוחו מרוב תמהון.

— אך סוף—סוף, קרא הד"ר, איה מקום הכאב?

— פה, ענה החולה, ויראה לו באצבעו עצם יד העליון, המחלק את שני גידי היד, ויחרדו כל אברי החולה בעת אשר נגע הד"ר באצבעו אל המקום הזה

— פה תחוש חום גדול?

— נורא מאד.

— ונגיעת אצבעי יגדיל הכאב?

החולה לא ענה דבר, אך דמעות פרצו מגלות עיניו.

— פלא פלאים, קרא הד"ר, אנכי לא אראה מאומה.

— גם אנכי לא אראה — ובין כה וכה הכאב אשר ארגיש, הוא נורא ואיום, עד כי הנני נכון בכל עת לרוצץ את קָדקדי.

הד"ר לקח עוד הפעם את יד החולה, ויניע בראשו.

— העור הוא שלם ובריא, הדם יסוב בסדר נכון. פה לא יוכל היות לא מחלת דלקת ולא סרטן.

— אך לְמַראה עיני נדמה לי, הוסיף החולה, כי במקום הכאב יש מראה אדמדם.

— איפה?

הזר הוציא עט עופרת מכים השטרות, וירשום על העור עגול קטן כפרוטת כסף סביב. פה, קרא החולה.

K. הביט בפניו, ויחל לחשוב מחשבות, כי אין זאת בלתי אם החולה הזה יחלה מחלת המוח.

— השאר פה ימים אחדים, ואנכי אגרש כלה את מחלתך מקרבך.

— לא אוכל, לא אוכל לחכות אף רגע, אל תדמה ד"ר כי משוגע או חסר־דעה אנכי, אין כל מזור ותרופה למכאובי, העור אשר סבבתי בעטי, ימטיר עלי אש אבדון, אש תפתה תוקד בו, הוי! כאבי גדול מנשוא... ד"ר אנכי אחפוץ, לנתח את העיגול הזה.

— זאת לא אוכל, לא לא, זאת לא אעשה.

— ומדוע?

— יען לא אמצא בידך כל מחלה, אף אין מגרעת בה, ידך תדוה לך כאשר תדוה לי ידי.

— הן באמת תאמין, ד"ר, כי חסר־דעה אנכי, או לפחות אלעג לך, אמר החולה בחמה נסתרה, ויוציא מצלחתו שטר אלף פלארין, וינח על השלחן; התראה כי לא אלעג לך, וכי עבודתך אשר אבקש ממך, לא רעות־רוח היא— אבקשך עוד הפעם לנתח לי את כתם העור הזה.

— אדון נכבד! עוד הפעם אשנה לך, כי בכל אוצרות תבל לא תשחדני לראות מחלה שם באשר עקבותיה לא נודעו, ומה גם לנתח אבר בריא אולם.

— אך למה, יען מה, אם אנכי אומר לך כי כאבי אנוש.

— מפני סבה פשוטה, כי מעשים כאלה יוכלו לשום דופי בי בכל אשר אפנה, יאמרו כי אתה תחלה מחלת המוח, ואנכי איש בליעל כסיתי במשאון את משוגתך, למען אצבור הון, או כי זרה לי חכמת הרפואה וע"כ לא ראיתי כי אתך תלין משוגתך.

— טוב הדבר, אם כן אפוא, הרשני נא לבקש מצרך עבודה קלה מאד; אנכי בעצמי אוכל להוציא את הנתוח הזה לפעלו, ואותך אבקש אך לחבש את החבורה אחר הנתוח.

הד"ר השתומם מאד, בראותו כי איש הפלא הזה קרב להוציא הדבר לפעלו, חלץ את מעילו ויקמוט את בתי יד כתנתו, ויקח בידו השמאלית את כלי הנתוח — רגע, והברזל בא עמוק אל תוך בשרו.

— עמוד! קרא הד"ר, מדאגה בדבר פן ישחית את אחד

מעורקיו מבלי הרגל ומבלי דעת; יהי כדברך, אם כה תגדל תשוקתך בדבר הזה, ויקח בידו הימנית את הסכין ובשמאלית את יד החולה, וכאשר ידע כי רבים לא יוכלו להביט איך יזוב דמם בנתוח, אמר: „הסב פניך מנגד".

—לא כן, ענה הזר, אנכי אלמדך עד היכן תעשה את הנתוח, וכה היה, הוא לא גרע עיניו ממעשה הנתוח, ויבט בשקט ובמנוחה מהחל ועד כלה. וכאשר הוסר כתם הבשר ממקום הנתוח, יצאה אנחה מעומק לבבו, כמו פתאום הוקל כאבו המר.

—ועתה לא תוקד עוד? שאל הד"ר בתשוקה יתרה.

—הכל, ענה החולה בנחת, חלף הלך לו, לא ארגיש עוד כל מדוה וחלי. הכאב הקטן אשר היה לי לרגלי הנתוח ולרגלי זיבת דמי, נגד הכאב אשר היה לי בתחלה, אערכנו לרוח צח משיב נפש אחר אש אבדון, חי נפשי! כי ינעם לי מאד לראות איך יזל דמי, הנח את ידי בלי מאסר, כי כן ייטב לי; וכה הביט בנעימות איך יקר דמו ממקום הנתוח כשטף מים, אך באמר הד"ר כי לא טוב הדבר לעשות כן, לא השיב את פני הד"ר, ויתן את ידו לאסרה כדת.—בעת אשר חבש הד"ר את מקום הנתוח, שונו מאד פני החולה: היגון והמרורות אשר היו על פניו חלפו פתאום והיו לשחוק נעים, עֲנַן מצחו נפזר וחורת מָות נהפך לאדם חי. כאשר חֻבשה ידו השיב תשואות חן להד"ר, ויאמר: קח את ברכתי היוצאת מחום לבבי, אתה רפאת את מחלתי, העזה והאכזריה; במה נחשבה ברכתי הקטנה

אשר קצבתי לך, בעד הגמול אשר עשית עמדי, כל ימי חיי לא אשכח את חסדך זה.

הד"ר לא אבה שמוע על דבר הכסף אשר הניח על השלחן וכאשר ראה הזר כי הד"ר החל להתקצף באמת, אמר לו לקחת את הסך זה לטובת בתי החולים אשר בעיר פעסט וישתחוה אפים ארצה ויצא.

.K בקר לפעמים את איש הפלא הזה, אשר נשאר בעיר עד אשר תרפא החבורה, ובמשך הזמן הזה, ראה .K כי דבר לו עם איש לומר בידיעות העולם והטבע, אשר עיניו לנכחו יביטו על חכמת הגוף והנפש, כי מבט נעלה לו על סדרי החיים וכי גם משמרתו עומדת ברום המדרגה. מיום אשר נרפאה מחלתו הזרה, לא ראה בו גם עקבות מחלת־הנפש או המוח, כאשר דמה בתחלה, וכאשר נרפאה גם החבורה שב הזר אל ביתו.

לא חלפו עוד שלשה שבועות, והנה בבקר לא עבות, השכם, ויבא משרת הד"ר ויגד לו, כי בא עוד הפעם החולה הזר אשר היה לפני שלשה שבועות. הוא בא אל הבית והנה ידו חבושה כבראשונה, פניו פני מת יעידו כי כאבו גדול מאד מבלי הכות עד אשר יבקשהו לישב, האֻמלל נפל באין אונים על הכסא, ואחרי האנחה אשר פרצה מקירות לבו, פשט אל הד"ר את ידו.

— הוי מה קרך? שאל הד"ר בתמהון.

— ד"ר, ענה החולה חרש ויאנח, לא טוב עשינו את הנתוח, הכאב שב מחדש ויגדל פי שנים, אנכי התאפקתי, כי לא חפצתי להדריך מנוחתך. ובצפיתי צפיתי אולי יגיע הכאב עד קדקדי או לבי, לשום קץ לחיי המרים והמאררים, אבל, לאסוני, שבה השערתי ריקם, הכאב לא יצא מגבול הכתם הנודע, אבל המוקד נורא מאד, הוי! לא אוכל עוד נשוא... הבט על פני, ותאמן לי.

אף אמנם בפני האיש לא נראו אותות חיים וזעה קרה כסתה את מצחו; .K לקח את ידו ויבקרה והנה הפצע כבר נרפא, וגם בפעם הזאת לא נראה בה כל חלי ומדוה, הדופק לא יפרוץ את גדרו, אם גם החולה יחיל וירעד וכל אבריו נוד יתנודדו.

— סוף סוף, קרא הד"ר, הן רוחי יקצר בי! מעולם לא ראיתי פלא כזה! — כל ידיעותי נָסֹגוּ אחור.... וישקע ברעיונות עמוקות.

— כן הוא ד"ר, פלא נורא ואיום! אל תבקש את מקור הפלא הזה והצילני נא מהר מחבלי שאול, קח נא מהר את כליך וחתוך עמוק עמוק בבשרי, גם תרחיב את הכתם הזה, אך זה הוא מזורי האחד ואין אחר זולתו.

על הד"ר היה למלאות אחרי דברי האֻמלל, כי ראה בעיניו כי דבריו יוצאים מקירות לבו, וישנה את הנתוח ויעמיקהו וירחיבהו, והנה בפני האיש נראה עוד הפעם כי הוקל מכאובו, וכי יביט בנעימים על זוב דמו כבראשונה, וכאשר חובשה היד חלפה גם לבנת המות מעל פניו ומראה

אדמדם נראה על לחייו, אך הפעם לא היה קסם שחוק על שפתיו ובעצב נסתר ברך את הד"ר ויאמר: תודות לך ד"ר, הכאב עוד איננו ובעוד ימים מספר יגלד גם הפצע; אל תתמה אם בעוד חדש ימים אבוא עוד הפעם אליך.

— אַל נא, אַל נא, כלה גרש תגרש את המחשבה הזאת מלבך, נסה הד"ר לדבר על לבו.

— לא לא, שסע החולה את דבריו, אנכי אדע נאמנה, כי בעוד חדש ימים ישוב הכאב מחדש, אך יעבור עלי מה—חיה בטוב, ויצא.

הד"ר ספר באזני חבריו הרופאים, על דבר החולה הנפלא הזה, ואין אחד מהם יכול לפתור את החידה הסתומה הזאת.

2.

מקץ חדש ימים, חכה הד"ר .K לראות עוד הפעם את אורחו בעל החידה הנסתרה אשר אין דוגמתה, אך עבר חדש ימים, והוא לא בא. עברו עוד שבועות אחרים, והנה שליח בית הדוהר בא וימסור לו מכתב באותות הכפר אשר שם גר בעל המחלה המוזרה. הוא קרע את התכריך ויכר כי גם המכתב נכתב בידו, ויאמן כי לא שב אליו כאבו כאשר דבר לו. .K החל לקרא את המכתב.

וזה תוכן המכתב :

„דוקטור נכבד! לא אחפוץ עוד להוליך שולל גם אותך גם את חכמת המעדיצין על דבר מחלתי האכזריה אשר תוליכני חיש מהר אל קברי, למטה בזה אערוך לך את סבתה ותכונתה מהחל ועד כלה. זה לי שבוע ימים אשר שב הכאב מחדש ולא אחפוץ עוד ללחום עמו מלחמת תנופה, ברגע הזה אוכל לכתוב לך את מכתבי זה על פי העצה אשר יעצוני כליותי, להניח גחלי אש על מקום הכאב; ובכל העת אשר יבערו הגחלים לא ארגיש כמעט את הכאב; אך הבל הנה גחלי האש לעומת כאבי המר והנמהר.

לפני ששה ירחים הייתי עוד איש צולח, בלי כל דאגה, חייתי מעסקי השונים, הייתי חבר טוב לחברת מין האדם, הייתי גם מנצח על אלה אשר יוכלו לצודד את לב גבר בגבורת שלשים שנה. — לפני ירחים אחדים היתה לי לאשה עלמה יקרה ועדינה אשר אהבתיה אהבת נפש, וכה אהבתני גם היא, העלמה הזאת יפיפיה ומלומדה מאד ולבה לב זהב; היא היתה מורת דרך לילדי הגרפין שכנתי, אנכי לא לקחתי מידה מהר ומתן לו גם היו לה, כי נפשותינו נקשרו באהבה שאינה תלויה בדבר, אהבתה אלי היתה טהורה, בלי שום דופי, כאהבת הילדים; ששה ירחים חלפו למו והייתי אך מצליח מיום אל יום; בעתות אשר היה עלי, לרגלי עסקי, לשום לדרך פעמי לפעסט, לא ידעה אשתי מנוחה, ובכל פעם יצאה לקראתי איזה פרסאות

לפגשני, ואם לא באתי לעת אשר חכתה, נדרה שנתה משמורות עיניה, בבקשת התחנונים פעלה עליה רעותה הגרפין, כי תסע לביתה להשתעשע אתה, ולא נשארה אף פעם בביתה יותר משלש שעות אם לא הייתי גם אנכי עמה, אהבתה אלי עלתה עד מרום קצה, עד כיהשיבה את פני כל גבר גם מאנשי בריתנו לצאת אתה במחול, למען לא תהיה מוכרחת להושיט את ידה לאיש זר. לא היה דבר אשר יעורר בה קצף ורגז, יותר מדברי אהבים, אשר לפעמים היה לה, על אפה וחמתה, לשמוע בחברת אנשים. היא ספרה לי את חלומותיה, אם ראתה בחלום איש חוץ ממני; בדבור אחד: אשתי היתה זכה וחפה מכל פשע כילד בן שנה.

לא ידעתי איזה רוח עבר עלי, או השטן לחש באזני: „ומה אם פני הילד הזה, המה אך פני הלוט?!" (זה דרך הגברים כסל למו, בעצמם יחפשו חפש למצוא דאבון לב ונפש, ובטהר שמי הצלחתם — יראו ערפלי חשך).

בחדר אשתי היה שלחן קטן למלאכתה, ובכל הימים היה סגור על מסגר והמפתח היה תחת ידה. השלחן הזה היה לפעמים כחידה בעיני אשר לא חפצתי לדעת פתרונה. הוי! רוח רעה עבר עלי, וילחש באזני: „השלחן!" וינועו כל אברי מקול הקורא; שבת משושי, ויהי לאבל כנורי ומורשי לבבי נבוכו. השלחן היה כקוץ מונד בעיני, רגע לא ידעתי מנוחה, שנתי נגזלה מעיני, לא האמנתי עוד בטהר לבבה, אשר היה חרות על פניה, לא בדבריה

המזוקקים שבעתים, גם לא בנשיקות פיה: ומה אם כל אלה בתרמית ושקר יסודם...

המחשבה הזאת השיבתני עד דכא.

ויהי היום, בבוקר לא עבות, באה הגרפין להשתעשע עם אשתי, ותפצר בה לבוא אתה גם אל ביתה להשתעשע, ותעתר לה אשתי רק באופן שאבוא גם אנכי שמה, כאשר אגמור את עסקי.

הן עלו במרכבה, ובביתי נשארתי אך אני, אחר עמל רב עלה בידי למצוא מפתח, אשר אוכל לפתוח בו את השלחן עוכר נפשי. נדמיתי הפעם לאיש אשר יחטא בפעם הראשונה לימי חייו, הייתי גנב במחתרת, גונב לב נשים ומגלה את סודם, ידי רעדו וברכי כשלו בעת אשר הריקותי מהשלחן הפצים קטנים אחד אחד לבלי אעשה בם אי־סדרים ולמען לא יודע כי ידי זר חלו בם, כהולם פעם הכה לבבי רטט אחזו כל יצורי גוי ורוחי קצרה... והנה, אהה! צרור מכתבים עלו בידי, חיך פלח כליותי!... הוי! מכתבים כאלה יוכרו מיד כי מכתבי אהבה המה! הצרור היה אסור בפתיל אדום עם נקודת כסף. המה היו כבר בידי בעת אשר עלו על רעיוני מחשבות כאלה: הטוב הדבר הזה לעשות? הכזאת יעשה איש ישר לגלות את סוד אשתו? סוד כמוס, אשר אולי ימנה למספר ימי עלומיה? האוכל לדרוש ממנה חשבונות בדעותיה הקדמונים, בעת אשר לא לי היתה? האוכל לקנא את אשתי לימים עברו, לעת אשר לא ידעה עוד אותי, מי זה ידמה על אהובת נפשי כדברים

האלה ? מי ?... שקר יענה בה הרוח !... הבל ורעות רוח !... אנכי אחשדנה חנם.— והנה קול השטן באזני לאמר : „ואם המכתבים ימנו לימים אלה אשר היה לך הצדק לחקור ולדרוש את שרש דבר ?"

דם ואש ותמרות עשן !...

הסרתי במהירות את הפתיל מעל הצרור.— לא שזפתני עין. גם ראי לא היה בבית אשר אוכל להתאדם, וכלמות עולם יכסה את פני לראות בה את פני עצמי. קראתי את האחד, את השני, גמרתי את כלם, אהה ! יום חשך ! מה היה כתוב בם ?! נבלה ותרמית, שפלות וזמה, אשר לא יעשה אותם האדם וחי. הכותב את המכתבים האלה, היה אחד מאחי ורעי, אהבה עזה כמות ביניהם ! יעשו חוזה באהבה מסותרה... יחבקו, ינשקו עד בלי קץ, עד... הוי דמי לבי !... המכתבים נכתבו בעת אשר הייתי שלו ושמח אלי גיל אשתי היפה והיקרה בין אלפי נשים ועלמות אין מספר, בעת אשר חשבתי, כי אני ואין בלתי מצליח באהבתי, בעת אשר ערשי היתה ערש ברזל... ודלתותיה כבריח ארמון...

אחשוב למותר לערוך לפניך, את אשר הרגשתי בנפשי ברגע ההוא, הייתי כאיש אשר שתה לצמאונו מרורות רעל, אין נגרע דבר; שתיתי ומציתי את כוס התרעלה, שניתי את המכתבים עד תמם, הנחתי הכל על מקומו בשלום, וסגרתי את השלחן כבתחלה.

ידעתי היטב, כי כאשר לא אבוא עד עת הצהרים

אל אשתי אל בית הגרפין, תבוא היא כעל כנפי נשרים אל ביתה אלי, וכן היה: המרכבה באה, ואשתי נמלטה כצפור מפח, ותרץ ותפול על צוארי כאשר הסכינה, וכמו שמחת עולם על ראשה בראותה את אלוף נעוריה, אהובה מלב ונפש.

פני לא ענו בי דבר, דברנו את דברינו, אכלנו יחד את סעודת הערב ונפרד איש איש אל חדרו.

עליתי על ערש יצועי, אך לא ישנתי הפעם, כי עמדתי על המשמר, וספרתי את השעות, עד אשר שמעתי את מצלת הפעמון כי כלתה חצות ליל, אז קמתי ממשכבי ובאתי אל חדר אשתי; היא תישן כיונה יפיפיה, ראשה הצהוב והנחמד על כר לבן, כעין השמש בתכלת הרקיע, צוארה כעשת־שן, ידיה הרכות והלבנות כשלג נטויות על לבה, הסדין פשוט עד חצי גויתה וקצות כפות רגליה הקטנות והנחמדות נראו מתחת הסדין ורוח אפה כרוח מלאך ה' צבאות...

הוי תרמית הטבע! שערוריה ונבלה לוטות בפנים נעימים ונחמדים למראה כאלה.

רוחי היה נכון בקרבי, לבי בטח ושאנן ואמץ לבבי ברזל ונחשת, כאמץ לב משוגע, אשר ידבר באחת ומי ישיבנו; רעיוני לא התבלבלו אלה באלה, עד אשר לא אדע מה לעשות, אחת גזרתי. — על בהונות רגלי קרבתי אל ערשה וישבתי אליה, הנחתי בלאט את ידי הימנית על חלקת צוארה, וכרגע שמתי מחנק לנפשה; היא פתחה את

עיניה היפות, ותבט בפני בתמהון... ותסגרן לנצח... היא מתה.— מתה מבלי הלחם עם מרצח נפשה, לא נשאה קול לעזרה, שכבה על משכבה בדממה ושקט, ותישן שנת עולם... כל ימי היותה, לא חרה אפה בי, גם בעת אשר רצחתיה נפש; אך טפת דם אחת הזה מגרונה בעת אשר חנקתיה, ותפול על ידי על מקום אחד, (אתה ד"ר תדע את המקום). ביום המחר ראיתי זאת, כאשר כבר יבשה הטפה.— קברנו אותה,— ואין איש יודע אתי עד מה. מי יוכל לחשדני? ומי ילך בעקבותי לרגל את מעשי? גם היא היתה האחת אשר נשארה ממשפחתה, אין לה לא קרוב ולא מודע, אשר יוכלו לחפש אחרי. וכן הכל בא על מקומו בשלום אין פוצה פה ומדבר דבר.

שבתי מקבורת אשתי אל ביתי, לא הרגשתי בנפשי שמץ אבל, גם נחם נסתר מעיני; אנכי לא רחמתיה, הן היא עשתה שערוריה ונבלה, דמה בראשה, וכאשר גדלה לה אהבתי אז, כן גדלה עתה שנאתי לה, שנאתיה שנאת מות! וכמעט לא עלתה רגע על רעיוני. אדמה כי מעולם לא עלה בידי רוצח לכסות במשאון את חטאתו אשר חטא כמוני. כאשר באתי אל ביתי מצאתי שם את הגרפין, כי מטעם כמוס אשר עשיתי ברמיה, לא היתה אצל קבורת אשתי, ועתה באה אלי לנחמני. עיניה המלאות דמעה ובגדיה השחורים הגידו את תוגת נפשה על אבדן רעותה היקרה לה בהלד; מרוב שיחה וכעסה יצאו מפיה דברים בלי סדרים, עד כי לא בנתי את דבריה וגם לא שמתי לב

לדבריה — האם תנחומות רצתה נפשי? הן לא אתאבל, וכן עברה כחצי שעה — אחרי כן לקחה את ידי, ותבט בפני רגעים אחדים, כמו דבר סתר לה אלי, ותאמר אלי בשפל קולה, כי מוכרחת היא לגלות לי את סודה הכמוס בלבבה, ואשר לא האמינה לגלות לאיש אחר לבד אשתי.— „ועתה כאשר מתה עלי רעותי היקרה" הוסיפה הגרפין, „אבטח על גודל נפשך, כי לא תגלה את סודי, ולא תשיב את שאלתי ריקם".

ומה היה הסוד?! הוי, רעם וברקים!... היא נתנה על ידי אשתי צרור מכתבים לשמרם לבל תראה אותם עין גבר.

„הן ידעת" הוסיפה הגרפין לדבר, „כי בעלי הגראף הוא איש וייק ופוחז, עוגב על נשים זרות, ומחבק חיק נבריה, מה פשעי ומה חטאתי, אם אהבתי את האיש אשר כתב לי את המכתבים המסולאים האלה, אך הוא ידע לערוך את נפש נשים, אך בו חיי רוחי, אל תחשוב זאת לעון לי אם בעולת בעל אנכי, והשב תשיב לי את המכתבים האלה, כי לא היה לי איש אחר מבלעדי אשתך, היא היתה האחת אשר סודי היה כמוס והתום בלבבה, אוי לי כי חמקה ממני, אוי ואבוי..." ותאנק דום...

נפשי יצאה בדברה, וכמו קרח נורא עטף את בשרי, אך התאמצתי בכל אמץ נפשי כי לא תכיר על פני דבר, ובקר רוח שאלתיה, וכמו לא בנתי מליה: „ומה תוכן המכתבים?"

לדברי אלה התקצפה הגרפין, ותתנפל עלי ברוגז קולה: „אדון נכבד! קטן־רוח אתה! לא באת עוד אל גודל נפש אשתך, כי כאשר לקחה ממני את המכתבים, לא שאלתני כל תוכן, כלמה תכסה את פניך לשאלות אלה, אחת דברתי — כי אשתך היתה האחת אשר שאר רוח לה, וכעצם יום ידעתי, כי היא לא עשתה רמיה באמונתה, ולא התאוה תאוה לדעת את תוכן המכתבים; אף שמץ מנהו". „סלחי נא לפחזותי" התחננתי לה, „אך באיזה אופן אוכל למצוא את המכתבים".

„הצרור אסור בפתיל אדום עם נקודת כסף" ענתה הגרפין.

קמתי, הלכתי לאורך ולרוחב כל חדרי ביתי, לחפש את המכתבים לעיני הגרפין, (הגם כי ידעתי היטב את מקומם אים) וכאשר לא נשאר עוד מקום בבית לחפוש, נגשתי אל השלחן הנודע וכמו בעמל רב מצאתים.

„האלה המה המכתבים?" שאלתי, כמו פוסח על שתי הסעפים.

„אלה המה!" קראה הגרפין, ופניה האירו. „הוי רעותי העדינה" אמרה לנפשה, „אנה אקח עוד אמונת לבב כמוך למסור את המכתבים האלה — ובביתי אין מקום בעדם"...

עוד דברים הרבה דברה הגרפין לנפשה, אשר לא שמעתי עוד, כי אזני אטמו, וראשי סבב עלי כגלגל, בכל זאת התאפקתי, רק עיני השפלתי לארץ, כי יראתי להביט

בפניה, דמיתי כי על מצחי חרות עוני, ועיני הגדנה חטאתי, יראתי פן תקרא בם כי שודד ומרצח אנכי...

עוד דברים אחדים דברתי עם הגרפין, על דבר בעלה וזעום נפשה אשר המר לה את עלומיה. לו הייתי גם אנכי כבעלה, אז היתה גם אשתי עוגבת על אחרים, אבל, אהה! אשתי היתה חפה וזכה מכל שמץ דופי, לבה היה לה כצור חתום לבלי גלות את סוד הגרפין רעותה, ואנכי סתום העין חרצתי עליה משפט מות על לא עול בכפה. הוי, מה עשיתי! רצחתי נפש יונה תמה!... הרים כסוני! תבקע הארץ תחתי! ישיגני חרון אף אלהים, ועל קדקדי חמתו ירד!...

הגרפין פנתה ותלך, ואנכי ירדתי אל מערת קבורת אשתי, לא אבדתי את עשתונותי להאמין בשוא כי תקום מקברה לחיות פעמים, בכל זאת חפצתי לדבר אתה, האמנתי כי היא תשמע לי:

אשתי אשתי, אהובת נפשי ומשוש רוחי מאז! הביטי וראי, כי רוצח נפשך היקרה, בא אליך להרגיז מנוחתך,— לא לבקש סליחה, כי עונו לא יכופר — בשם ה' ובשם אהבתך הקדושה והטהורה, אבקש רחמים ממך, בל תשיב את פני ריקם: נקום בי את נקמתך, פה עלי אדמות, שלחי נא אלי מלאכי זעם אשר ימטירו על ראשי אש וגפרית כל ימי חיי, למען אוכל לראות שם, מעבר לגבול החיים, את פניך הקדושים והטהורים, שלחי בי חצים שנונים אשר יפלחו כליותי ולא ארע רגע מנוחה, שלחי

אלי מלאכי משחית, אשר ירמסוני כטיט חוצות וידכאוני לעפר, ישלחו בי כל פגע ומחלה אשר לא יראה אותם האדם וחי ובכל אלה אחיה למען אסבול — ואולי בזאת יכופר עוני, ואוכל להסתופף אתך שם, בצל יה... אהה! חוסי נא על בעלך המרצח, והנקמי ממנו כפלים בחטאתו, חוסי נא! רחמי נא!...

לא ידעתי מה היה לי עוד, כי נפלתי מלא קומתי ארצה לרגלי הקבר, בידי האחת אחזתי את קצות הקבר, ושמאלי תחת לראשי, וכמו תרדמה איומה נפלה עלי, אך זאת אזכור כי דברתי דברים מבלי דעת... והנה הקבר נפתח מעט מעט, והמתה התעוררה בלאט, ותיטב בידיה היבשות את שערת ראשה... שכבתי דומם מבלי נוע וכל עצמותי רחפו. היא פתחה את עיניה, ותבט אלי במבט מוזר, כאשר הביטה עלי בעת אשר שמתי מחנק לנפשה. הוי! איך הלבינו פניה! איך שנה המות את עיניה היפות, אשר הפיקו אז אהבה וחן ולשונה מדברת גדולות איך ילחך את העפר, אך טפת דם נקפאה תתנוסס על דל שפתיה הרזות והלבנות... האת זאת אשתי היפה והנחמדה?! אהה לבי!... היא לטשה לי עיניה במבט איום ומוזר, שפתיה אך נעות כמו תחפוץ לדבר אתי אך קולה לא ישמע, ותרמוז לי באצבעה על פיה, לאות, כי לשונה להכה דבקה, ותשתחוה לי אפים, ותשק את ידי הימנית... טפת הדם אשר היתה על שפתיה נשארה על ידי... והיא שכבה על משכבה הקר, סגרה את עיניה והקבר סגר בעדה...

הקיצותי. יצאתי ממערת הקבר אל תוך גני ופה החל הכאב בידי על מקום הנשיקה וטפת הדם כמו נשכני עקרב. טפת הדם אבדה, והכאב החל ליקוד בי כאש תפתה, ומיום אל יום עלה וגדל. אל חיק מי אשפוך את מרי שיחי ומי יאמין לי! אתה ד"ר, ראית את ענות נפשי. הלא לא תתפלא עוד כי הנתוח אשר עשית לי היה לי ארוכה לעתים; אך גם בו בחלה נפשי, כי כאשר תגלד החבורה כה יוסיף הכאב ביתר שאת ויתר עז, עתה שב הכאב בעזוז גבורתו בפעם השלישית, ולא אחפוץ עוד ללחום עמו — בעוד רגעים אחדים ואינני... רעיון אחד ינחמני: היא נקמה והיא תסלח לי שם. — חיה בטוב דוקטור! ה' ישלם לך בעד חסדך עמדי, ויהי שלום במעונך.—"

בעוד ימים אחדים נדפס במכתבי־עתים המקומים:

„אחד מבעלי נכסים הגדולים שלח יד בנפשו, אחרים יאמרו, כי מרוב אבלו ויגונו על אשתו אשר אהב ואשר מתה באביב עלומיה, ואחדים אשר ידעו מעט את תוכן הדבר, יאמרו, כי הוא מחבורתו המוזרה אשר היתה על ידו הימנית וכל הרופאים לא יכלו להעלות לו ארוכה, ואלה אשר ידעו לפתור כל חידה, יאמרו, כי הוא חלה מחלת הנפש, והחבורה היתה אך רעיון רוחו"

Roset, Mordecai

Shire.

rqd. rel
7/04

SUPPRESSED, yet
say received
2004
in MRR

